

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ (HADİS)
ANABİLİM DALI

**YECÜC VE MECÜC HAKKINDAKİ HADİSLERİN
İSNAD VE METİN AÇISINDAN TAHLİLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aziz TAŞBOLOTOV

Ankara-2007

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ (HADİS)
ANABİLİM DALI

**YECÜC VE MECÜC HAKKINDAKİ HADİSLERİN
İSNAD VE METİN AÇISINDAN TAHLİLİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aziz TAŞBOLOTOV

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Kâmil ÇAKIN

Ankara-2007

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I
ÖNSÖZ.....	VI
GİRİŞ	1
A. Araştırmanın Amacı ve Önemi:	1
B. Araştırmanın Yöntemi:	1
C. Araştırmanın Kaynakları:	1
D. Kavramsal Çerçeve:	2
1. Ye'cüc ve Me'cüc kelimelerinin sözlük anlamları	2
2. Tevrat ve İncil'de Ye'cüc Me'cüc	3
3. Kur'ân'da Ye'cüc ve Me'cüc.	6
I. BÖLÜM	9
YE'CÜC VE ME'CÜC HAKKINDAKİ RİVAYETLER	9
A. SAHABİ RAVİLERE GÖRE YE'CÜC VE ME'CÜC RİVAYETLERİ	9
1. Zeyneb bintu Cahş rivayetleri.....	9
2. İbn Abbas Rivayeti.....	17
3. Huzeyfe b. Esfîd Rivayetleri.....	17
4. İmran b. Husayn Rivayetleri.....	24
5. Ebû Hureyre Rivayetleri.....	26
6. İbn Mes'ûd Rivayetleri.....	30
7. İbn Harmele Rivayeti	32
8. Nevvas b. Sem'ân el-Kilâbî Rivayetleri.....	33
9. Ebû Sa'îd el-Hudrî Rivayetleri	41
B. RİVAYETLERİN ANALİZİ	53
1. Zeynep binti Cahş rivayeti.....	53
2. İbn Abbas rivayeti	55
3. Huzeyfe bin Üseyd rivayeti	55
4. İmran bin Husayn rivayeti	56
5. Ebû Hureyre rivayeti (a).....	56
6. Ebû Hureyre rivayeti	56
7. İbn Mes'ûd rivayeti	57
8. Nevvas bin Sem'ân el-Kilabî rivayeti (a).....	58
9. Nevvas bin Sem'ân el-Kilabî rivayeti (b).....	58
10. Ebû Saîd el-Hudrî rivayeti (a).....	59
11. Ebû Saîd el-Hudrî rivayeti (b).....	59
II. BÖLÜM.....	60
YE'CÜC VE ME'CÜC HAKKINDAKİ RİVAYETLERİN SENEDLERİ ve ANALİZİ	60
A. Zeyneb binti Cahş rivayeti	61
1. Buhari'deki tariklerin birleştirilmesi:.....	61
2. Müslim'deki tariklerin birleştirilmesi:	62
3. Tirmizi'deki tariklerin birleştirilmesi:.....	63
4. İbn Mace tariki:.....	64
5. Ahmed bin Hanbel tariklerinin birleştirilmesi:.....	65
6. Zeyneb binti Cahş'ın bütün tariklerinin birleştirilmiş versiyonu:	66
B. İbn Abbas rivayeti	70

1.	Buhari Tariki:.....	70
C.	Huzeyfe bin Üseyd rivayeti.....	71
1.	Müslim'deki tariklerin birleştirilmesi:	71
2.	Tirmizi tariklerinin birleşmiş hali:	72
3.	Ebu Davud tariklerinin birleştirilmesi:.....	73
4.	İbn Mace tariki.....	74
5.	Ahmed b. Hanbel tariklerinin birleştirilmesi:	75
6.	Huzeyfe bin Üseyd rivayeti bütün tariklerinin birleştirilmiş hali:.....	76
D.	İmran bin Husayn rivayeti.....	78
1.	Tirmizi tariki:.....	78
2.	Ahmed b. Hanbel tariklerinin birleştirilmesi	79
3.	İmran bin Husayn tüm tariklerinin birleştirilmesi:	80
E.	Ebu Hureyre rivayeti (a)	81
1.	Buhari tarikleri:	81
2.	Müslim tarik'i:	82
3.	Ahmed bin Hanbel tarikleri:	83
4.	Ebu Hureyre (a) Rivayetinin birleşik senedi:	84
F.	Ebu Hureyre rivayeti (b)	85
1.	İbn Mace tarik'i:	85
2.	Tirmizi tarik'i;.....	86
3.	Ebu Hureyre (b) rivayetinin birleşik tarikleri:	87
G.	İbn Mes'ud rivayeti.....	88
1.	İbn Mace tarik'i:	88
2.	Ahmed bin Hanbel tariki:	88
3.	İbn Mes'ud tariklerinin birleştirilmesi:	90
H.	İbn Harmale rivayeti	91
1.	Ahmed bin Hanbel'in tek tarik'i:.....	91
İ.	Nuvvas bin Sem'an rivayeti (a)	92
1.	Müslim tarikleri:	92
2.	Tirmizi tarikleri:.....	93
3.	İbn Mace tarikleri:.....	94
4.	Ahmed bin Hanbel tarik'i:.....	95
5.	Nevvas bin Sem'an (a) rivayeti tüm tariklerinin birleştirilmesi:	96
J.	Nuvvas bin Sem'an rivayeti (b)	97
K.	Ebu Said el-Hudri rivayeti (a).....	98
1.	Buhari tarikleri:	98
2.	Müslim tarikleri:	99
3.	Ahmed bin Hanbel tariki:	100
4.	Ebu Said el-Hudri Rivayeti (a) tüm tariklerinin birleştirilmesi:	101
L.	Ebu Said el-Hudrî rivayeti (b).....	102
1.	İbn Mace tarik'i:	102
2.	Ahmed bin Hanbel tarik'i:.....	103
3.	Ebu Said el-Hudrî (b) rivayetinin birleştirilmiş tarikleri:	104
N.	Ebu Said el-Hudrî (c) rivayeti.....	106
4.	Buhari tarikleri	106
5.	Ahmed bin Hanbel tarikleri:	107
6.	Ebu Said el-Hudrî (c) Rivayetinin birleştirilmiş tarikleri:.....	108
	III. BÖLÜM	110
	YE'CÜC ME'CÜC İLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ YORUMLAR.....	110
A.	Ye'cüc Me'cüc'ün Yahudilik ve Hıristiyanlık Dinlerinde Ele Alınışı	110

B. Ye'cüc ve Me'cüc Hakkındaki Müslüman Âlimlerinin Klasik ve Çağdaş	
Yorumları	114
1. Klasik Yorumlar.....	114
2. Çağdaş Yorumlar	121
SONUÇ	131
BİBLİYOGRAFYA.....	133

ÖNSÖZ

Yecüc ve Mecüc konusu hem Kur'an-ı Kerim'de hem de hadislerde yer almaktadır. Geçmişte yaşandığı kabul edilen Zülkarneyn kıssasının bir parçası olması bakımından önemli olduğu kadar, kıyametin alâmetlerinden biri olarak ele alınması açısından da son derece önemlidir.

Şüphesiz ki konunun Kur'an'da ele alınış tarzı göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla beraber, hadislerde Yecüc ve Mecüc hakkındaki bilgilerin daha detaylı ve farklı olması son derece dikkat çekicidir. Yecüc ve Mecüc ile ilgili rivayetler hadis eserleri içerisinde gayet ayrıntılı ve bol bir şekilde yerini almıştır.

Bizim yapmaya çalışacağımız şey; işte bu eserlerden Yecüc ve Mecüc ile ilgili rivayetleri çıkartarak incelemeye tabi tutmaktır.

Tezimiz, giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında araştırmanın amacı ve önemi, yöntemi ve kaynakları, kavramların açıklanması ve ilahi dinlerdeki ele alınışı hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde Ye'cüc Me'cüc ile ilgili rivayetlerin sahabi ravilerine göre tasnifi verilmiştir. Her bir rivayetin metninin arapçası ve türkçe tercümesi sunulmuştur. Sonra da bu rivayet metinleri hakkında analizler yapılmıştır.

Bu bölümde ayrıca, rivayetlerin senedleri incelemeye tabi tutularak rical çalışması da yapılmıştır.

İkinci bölümde ise bu konuda mazide va hali hazırda ne söylenmiş ise onlar bir araya toplanarak yorumlar yürütülmüştür.

Araştırmanın tesbiti ve tamamlanmasında yardımcı olan hocam Prof. Dr. Kâmil ÇAKIN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Aziz Taşbolotov

GİRİŞ

A. Araştırmanın Amacı ve Önemi:

Yecüc ve Mecüc hakkındaki rivayetleri önemli kılan asıl faktör, bu iki topluluğun Kıyamet alâmeti olarak ortaya çıkıp dünyayı ele geçireceğinin hadislerde haber verilmesidir. Kıyametle ilgili haber ve bilgiler insanlık tarihi boyunca, tüm dinlerde önemli görülmüş; dünyanın sonu ve bu sonun yaklaştığını haber veren bilgiler daima ilgi çekmiştir. Dinler, dünyanın sonuyla ilgili senaryolar geliştirmişlerdir. İslam dini de bu bağlamda oldukça detaylı senaryolara sahiptir. Daha çok hadisler içerisinde yer bulan bu senaryolardan biri de Kıyametin yaklaşmasıyla birlikte Yecüc ve Mecüc adında iki topluluğunun ortaya çıkarak dünyayı ele geçirmesidir. İşte bu araştırmada bizim amacımız Yecüc ve Mecüc ile ilgili tüm sorulara cevap bulmak, bilinmeyen yanlarını ortaya koyarak okuyuculara geniş bilgi sunmak olacaktır.

B. Araştırmanın Yöntemi:

Tezimiz esas itibarıyla bir tahrir ve değerlendirme çalışması olacaktır. Temel hadis eserlerinde rivayet edilen konuyla ilgili hadislerin isnad ve metin açısından incelenmesi, hadis usûlü ilkelerine göre sıhhat durumlarının değerlendirilmesi yapılacaktır. İsnadların birleştirilerek verilmesi yöntemi de uygulamalarımız arasındadır.

C. Araştırmanın Kaynakları:

Bu araştırmanın kaynaklarını kütüb-i sitte olarak bildiğimiz hadis eserlerinin temel kitapları teşkil etmektedir. Bunlar sırasıyla: 1-el-Buhârî'nin *el-Câmi'us-Sahih*'i; 2-Müslim, *el-Câmi'us-Sahih*'i; 3-Ebû Dâvûd'un *es-Sünen*'i; 4-et-

Tirmizî'nin *es-Sünen*'i; 5-İbn Mâce'nin *es-Sünen*'i; 6-Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'idir.

D. Kavramsal Çerçeve:

1. Ye'cüc ve Me'cüc kelimelerinin sözlük anlamları

Arapçada E-C-C kök fiili “alevlenmek” anlamına gelir. Mesela bu kökten türeyen **el-Ecic kelimesi** “ateşin alevlenmesi”, **el-İcac** ve **el-Ücac** ise “tadında acılık ve tuzluluk olan su” anlamlarına gelmektedir.¹

Ye'cüc ve Me'cüc kelimelerini yabancı kelime olarak niteleyenler vardır. Okunuşunda hemzeli ve hemzesiz okuyanlar olmuştur. Hemzesiz okuyanlar **elif** harfini fazla görerek **ye-ce-ce** ve **me-ce-ce** şeklinde gayr-i münsarif olarak okurlar.²

Bu iki kelimeyi hemzeli okuyanlar ise **ecceci'n-nâr** ve **mâ'ul-ucâc**'dan geldiğini söylemektedirler ki “tuzu acı; tuzluluğundan acıtan”, “yakan” manalarına gelmektedir.³

Ye'cüc ve Me'cüc bahsini geniş biçimde ele alan Musa Carullah Bigiyev, bu iki kelimenin aslının yunanca olduğunu ileri sürer. Şöyle ki: Ye'cüc, Teos ve Agos kelimelerinden müteşekkil olan Demagog kelimesinin Arapçaya geçmiş şeklidir. Demagog kelimesi ilk kullanımında bir şahsın arzusunu, nefsinin ihtiyaçlarını kendi menfaati doğrultusunda, halkı yönlendiren ve idare eden denmektedir. Daha sonra müfsitlik, halk dalkavuğu manasında kullanıldı. Teagog ise İlahları, kendi gayesi

¹ İbn Manzur, *Lisanu'l Arab*, 2/ 206–207.

² Zebidi, *Tâcu'l-Arûs*, 3/285.

³ Zebidi, a.g.e, 3/285.

uğruna yönlendirmek, istek ve arzularına tutkun, kibirli ve merhametsiz, bozgunluk çıkarmananalarına geldiğini söyler.⁴

Avrupalı müsteşrikler, bu iki kelimenin menşeyini İbranice veya Süryaniceden geldiğini iddia etmektedirler.⁵

Kısacası Ye'cüc ve Me'cüc kelimelerinin sözlük anlamları yanmış, alevlenmiş, tuzlu ve acı anlamlarına gelmektedirler. Şimdi bu kelimelerin Tevrat ve İncil'de nasıl ele alındığına bir göz atalım.

2. Tevrat ve İncil'de Ye'cüc Me'cüc

Yahudilik dininin kutsal kitabı Tevrat'ta Ye'cüc ve Me'cüc kelimeleri geçmektedir. Ancak Kur'an'daki Ye'cüc ve Me'cüc şekliyle değil, gog magog olarak zikredilmektedir. Aşağıda tüm gog magog kelimelerinin geçtiği cümleleri görelim:

- “Yafes'in oğulları: Gomer ve **Me'cüc** ve Maday ve Yevân ve Tubal ve Meşek ve Tires.”⁶
- “Âdemoğlu, Magog Diyarından olan, Roşun, Meşekin ve Tubalın beyi **Gog**'a yönel ve ona karşı peygamberlik et ve de: Yehova şöyle diyor: Roşun, Meşekin ve Tubalın beyi **Gog**, işte, ben sana karşıyım.”⁷
- “Bundan dolayı, Âdemoğlu peygamberlik et ve **Gog**'a de: Rab Yehova şöyle diyor: Kavmim İsrail emniyette oturunca, sen o gün öğrenmeyecek

⁴ Cârullâh. Musa. *Ye'cüc ve Me'cüc*, Berlin 1933, s.31–32.

⁵ A. Jeffery, *The Foreign*. s. 289.

⁶ Tekvin, 10/2.

⁷ Hezekiel, 38/2–3.

misin? Ve sen ve seninle beraber birçok kavimler, hepsi atlara binmiş, büyük bir cumhur ve kuvvetli bir ordu olarak, şimalin sonlarından, kendi yerinden geleceksin ve diyarı örtmek için bir bulut gibi kavmim İsrail'e karşı çıkacaksın. Son günlerde vaki olacak ki, milletlerin gözü önünde sende takdis olunacağı zaman, ey **Gog**, onlar beni tanısinlar diye, seni kendi diyarıma karşı getireceğim.”⁸

- “ve **Gog** İsrail diyarına karşı geldiği zaman, Rab Yehovanın sözü, o günde vaki olacak ki, ateş püsküreceğim.”⁹

- “ve sen, âdemoğlu, **Gog**'a karşı peygamberlik et ve de: Rab Yahova şöyle diyor: Roşun, Meşekin ve Tubalın beyi **Gog**, işte, ben sana karşıyım. Ve seni geri çevireceğim ve seni ileri götüreceğim ve Şimalin sonlarından seni çıkaracağım ve sol elinden yayını ve sağ elinden okları vurup düşüreceğim. Sen, bütün ordularınla ve yanında olan kavimlerle, İsrail dağları üzerine düşeceksin, yesinler diye her çeşit yırtıcı kuşa ve kırım canavarlarına seni vereceğim. Açık kırdı düşeceksin, çünkü ben söyledim, Rab Yehovanın sözü ve **Magog** üzerine ve adalarda emniyette oturanlar üzerine ateş göndereceğim ve bilecekler ki, ben Rab'ım.”¹⁰

- “ve o gün vaki olacak ki, İsrail'de denizin şarkında Geçiciler deresinde **Goga** kabir yeri vereceğim ve oradan geçenleri o durduracak. Ve orada **Gogu** ve bütün cumhurunu gömecekler ve oraya Hamon-**Gog** deresi denilecek. Ve memleketi temizlesinler diye İsrail evi yedi ay onları gömmekte devam edecek.”¹¹

- “ve bin yıl tamam olunca, şeytan zindanından çözülecektir. Ve yerin dört köşesinde olan milletleri (**Gog Magog**) saptırmak ve onları cenk için bir araya

⁸ Hezekiel, 38/14–16.

⁹ Hezekiel, 38/18.

¹⁰ Hezekiel, 39/1–6.

¹¹ Hezekiel, 39/11–12.

toplamak üzere çıkacaktır. Onların sayısı denizin kumu gibidir.”¹²

Gördüğümüz gibi, Tevrat’ın Tekvin 10/2 ile İncil’in Yuhannanın Vahyi 20/8 kısımlarında Ye’cüc ve Me’cüc kelimeleri geçmektedir. Diğer ayetlerde ise Gog Magog olarak geçmekte ve yine de benzerlik içerdiğinden dolayı dikkat çekmektedir.

Tevrat’ın aşağıda gösterdiğimiz olan kısımlarında Ye’cüc ve Me’cüc veya Gog Magog kelimeleri geçmese de, Ye’cüc ve Me’cüc kavminin söz anlamayan bir topluluk olduğundan bahseden Kur’ân ayeti¹³ ile benzerlik içermesi ayrıca ilgi çekicidir.

- “Rab uzaktan dünyanın ucundan bir milleti, dilini anlayamayacağı bir milleti, kartal uçar gibi senin üzerine getirecek, kocamış olanın şahsına itibar etmeyen ve çocuklara acımayan sert yüzlü bir millettir. Seni helak edinceye kadar, hayvanların semeresini yiyecek ve seni bitirinceye kadar sana buğday, yeni şarap ve yağ, hayvanların yavrularını ve koyunların yavrularını bırakmayacaktır...”¹⁴

- “İşte, ey İsrail evi, uzaktan üzerinize bir millet getireceğim, Rab diyor, o zorlu bir millet, eski bir millettir, bir millet ki, sen onun dilini bilmez ve ne dediklerini anlamazsın.”¹⁵

¹² Yuhannanın Vahyi, 20/7–8.

¹³ Kehf, 18/93.

¹⁴ Tesniye, 28/49–51.

¹⁵ Yeremya, 5/15.

3. Kur'ân'da Ye'cüc ve Me'cüc.

Ye'cüc ve Me'cüc Kur'ân'da iki sûrede geçmektedir. Birincisi Kehf sûresinin 94. ayetinde, ikincisi Enbiya sûresinin 96. ayetindedir. Her iki sûre de Mekke'de nazil olmuştur. Hz. Peygamber'e sorulan soru üzerine bu bahis indiği söylenmektedir.¹⁶

Kehf sûresi Mekke döneminde inen sûreler arasındadır ve 110 ayetten ibarettir. Bu sûrede geçen Ye'cüc Me'cüc bahsi Zülkarneyn kıssası ile beraber zikredilmektedir.¹⁷ Zülkarneyn kıssasından kısaca söz edecek olursak, Zülkarneyn Allahın sâlih kullarından birisidir. Kıssada Zülkarneyn'in doğu ile batıya sefer yaptığı ve birçok millete rastladığı¹⁸ bildirilmektedir.

Aşağıda, Kehf sûresindeki Ye'cüc ve Me'cüc ile ilgili ayetlerin mealleri verilmektedir:

*“ Sonra (Zülkarneyn)yine bir yol tuttu. Sonunda iki dağ arasına ulaştınca, orada, neredeyse hiç söz anlamayacak bir topluluk buldu. Dediler: ‘Ey Zülkarneyn! Doğrusu, Ye'cüc ve Me'cüc, bu ülkede bozgunculuk yapıyorlar. Onlar ile aramızda bir set yapman için sana bir vergi verelim mi?’ Dedi ki: ‘Rabbimin bana verdikleri sizinkinden daha iyidir. Bana gücünüzle yardım edin de sizinle onlar arasında sağlam bir set yapayım. Bana demir kütleleri getirin.’ İki dağın arası aynı seviyeye gelince, ‘Körükleyin’ dedi. Demirler kor haline getirilince, ‘Bana erimiş bakır getirin de, üzerine dökeyim’ dedi. Artık, Ye'cüc ve Me'cüc, onu ne aşabildiler ve ne de delip geçebildiler.”**

¹⁶ İbn Hişam, es-Sîretü'n-Nebeviyye, Beyrut 1975; Âlûsî, Rûhu'l-Meânî, XVI/29; el-Vâhidî, esbâb-ı Nüzûl, 333.

¹⁷ Kehf,18/93–97.

¹⁸ Kehf,18/86, 90, 93.

Bu ayetlerden anladığımız kadarıyla Zülkarneyn, seferlerinin birinde iki dağ arasında bir kavme rastlar. O kavim hiç söz anlamıyor veya anlatamıyor. Zülkarneyn'i görünce orada bozgunculuk (mufsidûn) yapan Ye'cüc ve Me'cüc isimlerindeki iki topluluktan şikâyetçi olmaktadırlar. Zülkarneyn de o kavmin yardımı ile Ye'cüc ve Me'cüc ile aralarında bir engel (sedd) yaptırır. Ondan sonra Ye'cüc ve Me'cüc bir daha o engeli aşamaz, delemeyebilirler.

Zülkarneyn'in kimliği hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüş (Büyük İskender; İran Med imparatoru Dara veya Kurus; Filib'in oğlu Büyük İskender'den başka bir İskender; Himyer hükümdarlarının biri; bir melek olduğu)¹⁹ ise de, bunları doğrulamak imkân dâhilinde değildir. Biz burada onun kimliğini tartışmadan, sadece konu ile ilgili başvurulabilecek yerlere işaret etmekle yetinelim.²⁰

Ye'cüc ve Me'cüc ile ilgili yorumları ise üçüncü bölümde ele alacağız.

Enbiya sûresindeki Ye'cüc ve Me'cüc ile ilgili bahiste ise mealen şöyle denmektedir:

“Yok ettiğimiz kasaba halkı asla geri dönmeyecektir. Ye'cüc ve Me'cüc çözüldüğü zaman her tepeden süratle boşanırlar. Verilen gerçek söz yaklaştığında, hemen inkâr edenlerin gözleri beliriverir: ‘Vah bize! Şüphesiz bundan önce dalgınlık içindeydik, hayır, zalimdik’.”

¹⁹ Cerrahoğlu, İsmail, Yecüc Mecüc ve Türkler, AÜİFD XX 1975, 107.

*Ayetlerin mealinde Prof. Dr. Hüseyin Atay'ın “Kur'an Türkçe Çeviri” Ankara 2002. eserinden faydalanılmıştır.

²⁰ Zülkarneyn hakkında bilgi için bkz. İbn Hişam, es-Sîretu'n-Nebeviyye, Mısır 1375/1955, I. 307; Tefsir'ul-Kurtubi, XI. 45; Tefsiru'z-Zamahşeri, II. 580; Tefsiru't-Taberi, Mısır 1373/1954, XVI. 8; İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, Mısır 1351/1932, II. 105; İbn Haldun, Tarihu İbn Haldun, Mısır 1284, II. 54; Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'ân Dili, İstanbul 1936, IV. 3276.

Enbiya sûresi Mekke döneminde inen sûrelerden sayılmaktadır ve 112 ayetten ibarettir. Bu sûredeki Ye'cüc ve Me'cüc bahsi hiçbir kıssaya atıf yapılmadan anlatılmaktadır. Daha çok mahşerdeki insanların işlerinden bahsedildiği ayetlerin siyakından anlaşılmaktadır.

I. BÖLÜM

YE'CÜC VE ME'CÜC HAKKINDAKİ RİVAYETLER

A. SAHABİ RAVİLERE GÖRE YE'CÜC VE ME'CÜC RİVAYETLERİ

1. Zeyneb bintu Cahş rivayetleri

1:

حدیث : ۳۰۹۷	۴۲ - أحاديث الأنبياء	صحیح البخاری	۱
۳۰۹۷ حدثنا يحيى بن بكير حدثنا الليث عن عقيل عن ابن شهاب عن عروة بن الزبير أن زينب بنت أبي سلمة حدثت عن أم حبيبة بنت أبي سفيان عن زينب بنت جحش رضي الله عنهن أن النبي صلى الله عليه وسلم دخل عليها فرعا يقول لا إله إلا الله ويل للعرب من شرٍ قد اقترب فتح اليوم من ردم يأجوج ومأجوج مثل هذه وحلق ياصبيعه الإبهام والتي تليها قالت زينب بنت جحش فقلت يا رسول الله أنهلك وفينا الصالحون قال نعم إذا كثر الخبث ❁			

Yahya b. Bükeyr – Leys - Ukayl – İbn Şihab – Urve b. Zübeyr – Zeyneb bt.

Ebî Seleme – Ümmü Habîbe bt. Ebî Süfyan – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere telaşla Zeynebin yanına gelerek

—“La ilahe illallah, yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı” buyurarak başparmağı ile şehadet parmağını halkaladı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Diye sordu. Resulüallah:

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.²¹

²¹ Buhari, Enbiya, 4/138.

2:

١ صحیح البخاری ٤٣ - المناقب حدیث : ٣٣٣١
٣٣٣١ حدثنا أبو الیمان أخبرنا شعیب عن الزهری قال حدثنی عروة بن الزبیر أن زینب بنت أبی سلمة حدثنه أن أم حبیبة بنت أبی سفیان حدثنها عن زینب بنت جحش أن النبی صلی الله علیه وسلم دخل علیها فرعاً یقول لا إله إلا الله ویل للعرب من شرٍ قد اقترب ففتح الیوم من ردم یا جوج ومأجوج مثل هذا وحلق یاضبعه ویالتی تلبیها فقالت زینب فقلت یا رسول الله أنهلك وفینا الصالحون قال نعم إذا کثر الخبث ❁

Ebu'l-Yeman – Şu'ayb – Zührî – Urve b. Zübeyr – Zeyneb bt. Ebî Seleme –

Ümmü Habibe bt. Ebî Süfyan – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere telaşla Zeynebin yanına gelerek şöyle dedi:

—“La ilahe illallah, yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline. Bugün

Yecüc ve Mecüc'ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı” buyurarak başparmağı ile

şehadet parmağını halkaladı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—Ya Resulüllah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur

muyuz? Diye sordu. Resulüllah:

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.²²

3:

١ صحیح البخاری ٧٢ - الفتن حدیث : ٦٥٣٥
٦٥٣٥ حدثنا مالک بن إسماعیل حدثننا ابنُ عیینة أنه سمع الزهری عن عروة عن زینب بنت أم سلمة عن أم حبیبة عن زینب بنت جحش رضی الله عنهن أنها قالت استیقظ النبی صلی الله علیه وسلم من النوم مُحمرّاً وجهه یقول لا إله إلا الله ویل للعرب من شرٍ قد اقترب ففتح الیوم من ردم یا جوج ومأجوج مثل هذه وعقد سفیان تسعین أو مائة قیل أنهلك وفینا الصالحون قال نعم إذا کثر الخبث ❁

Malik b. İsmail – İbn Üyeyne – Zührî – Urve b. Zübeyr - Zeyneb bt. Ümmi

Seleme – Ümmü Habibe – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere uykudan yüzü kırmızı olarak uyandı ve şöyle dedi:

²² Buhari, Menâkib, 4/198.

—“La ilahe illallah, yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı buyurdu, Süfyan eliyle doksan veya yüz işareti yaptı. Denildi ki:

—Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Resulüallah:

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.²³

4.

صحیح البخاری ۱
۷۲ - الفتن حدیث : ۶۶۰۲
۶۶.۲ حدثنا أبو الیمان أخبرنا شعیب عن الزهري ح وحدثنا إسماعيل حدثني أخي عن سليمان عن محمد بن أبي عتيق عن ابن شهاب عن عروة بن الزبير أن زینب بنت أبي سلمة حدثت عن أم حبيبة بنت أبي سفيان عن زینب بنت جحش أن رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل عليها يوماً فزعا يقول لا إله إلا الله ويل للعرب من شرٍ قد اقترب فتحت اليوم من ردم بأجوج ومأجوج مثل هذه وحلق بإصبعيه الإبهام والتي تليها قالت زینب بنت جحش فقلت يا رسول الله أفتهلك وفينا الصالحون قال نعم إذا كثر الخبث

Ebu'l-Yeman – Şu'ayb ve İsmail – kardeşi – Süleyman – Muhammed b. Ebî Atîk – İbn Şihab ez-Zühri - Urve b. Zübeyr - Zeyneb bt. Ebî Seleme – Ümmü Habibe bt. Ebî Süfyan – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere telaşla Zeynebin yanına gelerek

—“La ilahe illallah, vuku’u yaklaşan bir şerden dolayı vayArabın haline. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı” buyurarak başparmağı ile şهادet parmağını halka gibi yaptı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Resulüallah:

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.²⁴

²³ Buhari, Fiten, 9/38.

²⁴ Buhari, Fiten, 9/61.

5:

٥١٢٨ حدثنا عمرو الناقد حدثنا سفيان بن عيينة عن الزهري عن عروة عن زينب بنت أم سلمة عن أم حبيبة عن زينب بنت جحش أن النبي صلى الله عليه وسلم استيقظ من نومه وهو يقول لا إله إلا الله ويل للعرب من شرٍ قد افتترب ففتح اليوم من ردم يأجوج ومأجوج مثل هذه وعقد سفيان بيده عشرة قلت يا رسول الله أنهلك وبيننا الصالحون قال نعم إذا كثر الخبث حدثنا أبو بكر بن أبي شيبة وسعيد بن عمرو الأشعري وزهير بن حرب وابن أبي عمير قالوا حدثنا سفيان عن الزهري بهذا الإسناد وزادوا في الإسناد عن سفيان فقالوا عن زينب بنت أبي سلمة عن حبيبة عن أم حبيبة عن زينب بنت جحش *

Amr en-Nâkîd – Sufyan b. Uyeyne – Zührî – Urve b. Zübeyr - Zeyneb bt.

Ümmi Seleme – Ümmü Habibe – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir

Nebi (s.a.v.) bir kere uykudan uyandı ve şöyle dedi:

—“La ilahe illallah, vuku’u yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline.

Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıld”ı buyurarak Süfyan eliyle on işareti yaptı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

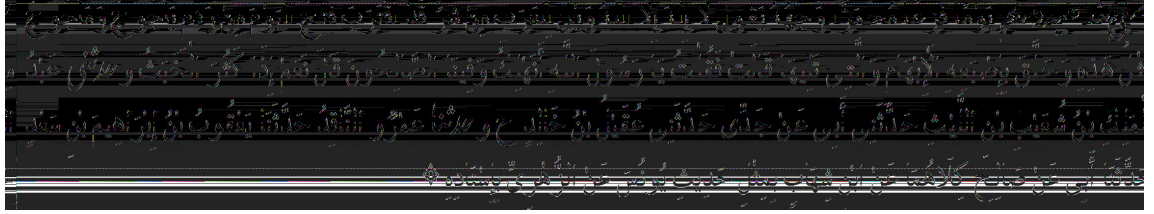
—*Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Resulüallah:*

—*Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.*²⁵

6:

²⁵ Müslim, Fiten ve Eşratü’s-Sa’a, 8/165.

٥١٢٩ هـ حاشي حرّملة بن يحيى أخبرنا ابن وهب أخبرني يونس عن ابن شهاب أخبرني عروة بن الزبير أنّ زينب بنت أبي سلمة أخبرته أنّ أمّ حبيبة بنت أبي سفيان أخبرتها أنّ زينب بنت جحش زوج النبي صلى الله عليه وسلم قالت خرج رسول الله

Harmele b. Yahya – İbn Vehb – Yunus – İbn Şihab – Urve b. Zübeyr - Zeyneb bt. Ebî Seleme – Ümmü Habibe bt. Ebî Süfyan – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere telaşla, yüzü kızarmış bir şekilde çıktı ve yanına gelerek şöyle buyurdu:

—“La ilahe illallah, vuku’u yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı” buyurarak başparmağı ile şehadet parmağını halkaladı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—Ya Resulüllah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Diye sordu. Resulüllah:

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.²⁶

²⁶ Aynı yer.

7:

۳۱۱۳ حدثنا سعيد بن عبد الرحمن المخزومي وأبو بكر بن نافع وغير واحد قالوا حدثنا سفيان بن عيينة عن الزهري عن عروة بن الزبير عن زينب بنت أبي سلمة عن حبيبة عن أم حبيبة عن زينب بنت جحش قالت استيقظ رسول الله صلى الله عليه وسلم من نومٍ محمراً وجهه وهو يقول لا إله إلا الله يرددّها ثلاث مرّات ويل للعرب من شرّ قد افترب فتوح اليوم من ردم يأجوج ومأجوج مثل هذه وعقد عشرًا قالت زينب قلت يا رسول الله أفنهلك وفينا الصالحون قال نعم إذا كثر الخبث قال أبو عيسى هذا حديث حسن صحيح وقد جوّد سفيان هذا الحديث هكذا روى الحميدي وعلي بن المديني وغير واحد من الحفاظ عن سفيان بن عيينة نحو هذا وقال الحميدي قال سفيان بن عيينة حفظت من الزهري في هذا الحديث أربع نسوة زينب بنت أبي سلمة عن حبيبة وهما ربيبتا النبي صلى الله عليه وسلم عن أم حبيبة عن زينب بنت جحش زوجي النبي صلى الله عليه وسلم وهكذا روى معمر وغيره هذا الحديث عن الزهري ولم يذكروا فيه عن حبيبة وقد روى بعض أصحاب ابن عيينة هذا الحديث عن ابن عيينة ولم يذكروا فيه عن أم حبيبة ❁

Said b. Abdurrahman el-Mahzûmî, Ebû Bekir b. Nâfi' ve bir çok şahıs–
Süfyan b. Uyeyne – Zührî - Urve b. Zübeyr - Zeyneb bt. Ebî Seleme – Habîbe -
Ümmü Habibe – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere telaşla, yüzü kızarmış bir şekilde uykudan uyandı ve şöyle buyurdu:

—“La ilahe illallah, La ilahe illallah, La ilahe illallah, vuku’u yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı” buyurarak on işareti yaptı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Diye sordu. Resulüallah:

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.²⁷

8:

۳۹۴۳ حدثنا أبو بكر بن أبي شيبة حدثنا سفيان بن عيينة عن الزهري عن عروة عن زينب ابنة أم سلمة عن حبيبة عن أم حبيبة عن زينب بنت جحش أنها قالت استيقظ رسول الله صلى الله عليه وسلم من نومه وهو محمراً وجهه وهو يقول لا إله إلا الله ويل للعرب من شرّ قد افترب فتوح اليوم من ردم يأجوج ومأجوج وعقد بيديه عشرة قالت زينب قلت يا رسول الله أنهلك وفينا الصالحون قال إذا كثر الخبث ❁

²⁷ Tirmizî, Fiten an Rasulillah, 4/480, hadis no:2187.

Ebû Bekir b. Ebî Şeybe – Süfyan b. Uyeyne – Zührî – Urve – Zeyneb bt. Ümmü Seleme – Habîbe – Ümmü Habîbe – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere telaşla, yüzü kızarmış bir şekilde uykudan uyandı ve şöyle buyurdu:

—“La ilahe illallah, vuku’u yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı” buyurarak on işareti yaptı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Diye sordu. Resulüallah:

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.²⁸

9:

٢٦١٤٥ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الرَّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ حَبِيبَةَ بِنْتِ أُمِّ حَبِيبَةَ عَنْ زَيْنَبِ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سُفْيَانُ أَرْبَعُ نِسْوَةٍ قَالَتْ اسْتَبْقَطَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نَوْمٍ وَهُوَ مُحَمَّرٌ وَجْهُهُ وَهُوَ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيُلُّ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدْ اقْتَرَبَ فَتُحِ الْيَوْمَ مِنْ رَدَمِ بَأْجُوحٍ وَمَأْجُوحٍ مِثْلُ هَذِهِ وَخَلَقَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنهَلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبْثُ ❁

Süfyan – Zührî – Urve – Zeyneb bt. Ebî Seleme – Habîbe – Ümmü Habîbe – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere telaşla, yüzü kızarmış bir şekilde uykudan uyandı ve şöyle buyurdu:

—La ilahe illallah, vuku’u yaklaşan bir şerden dolayı vay arabın haline. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı buyurarak on işareti yaptı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Diye sordu. Resulüallah:

²⁸ İbn Mace, Fiten, 2/1305, hadis no: 3953.

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.²⁹

10:

٢٦١٤٦ حدثنا يعقوب حدثنا أبي عن صالح يعني ابن كيسان قال ابن شهاب حدثني عروة بن الزبير أن زينب بنت أبي سلمة أخبرت عن أم حبيبة بنت أبي سفيان عن زينب بنت جحش قالت إن رسول الله صلى الله عليه وسلم دخل عليها فرعا يقول لا إله إلا الله ويل للعرب من شرٍ قد اقترب ففتح اليوم من ردم يأجوج ومأجوج مثل هذا قال وحلق بأضبعيه الإبهام والتي تليها قالت زينب بنت جحش فقلت يا رسول الله أنهلك وفينا الصالحون قال نعم إذا كثر الخبث *

Ya'kub – babası – Salih b. Keysan – İbn Şihab – Urve b. Zübeyr - Zeyneb

bt. Ebî Seleme – Ümmü Habîbe bt. Ebî Süfyan – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

Nebi (s.a.v.) bir kere telaşla Zeynebin yanına gelerek

—“La ilahe illallah, vuku’u yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline.

Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şunun gibi bir delik açıldı” buyurarak başparmağı ile şهادet parmağını halka gibi yaptı. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—*Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Diye sordu. Resulüallah:*

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.³⁰

11:

٢٦١٤٨ حدثنا يعقوب حدثنا أبي عن ابن إسحاق قال ذكر ابن شهاب عن عروة بن الزبير عن زينب بنت أبي سلمة عن أم حبيبة بنت أبي سفيان عن زينب بنت جحش قالت دخل علي رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو عاقد بأضبعيه السبابة بالإبهام وهو يقول ويل للعرب من شرٍ قد اقترب ففتح اليوم من ردم يأجوج ومأجوج مثل موضع الدرهم قالت فقلت يا رسول الله أنهلك وفينا الصالحون قال صلى الله عليه وسلم نعم إذا كثر الخبث *

Ya'kub – babası – İbn İshâk - İbn Şihab – Urve b. Zübeyr - Zeyneb bt. Ebî

Seleme – Ümmü Habîbe bt. Ebî Süfyan – Zeyneb bt. Cahş tarîki ile rivayet edilmiştir.

²⁹ Ahmed, *Müsned*, 5/428–429.

³⁰ Aynı yer.

Nebi (s.a.v.) bir kere yanıma başparmağı ile işaret parmağını halka gibi yaparak geldi ve

—“Vuku’u yaklaşan bir şerden dolayı vay Arabın haline. Bugün Yecüc ve Mecüc’ün seddinden dirhem kadar delik açılmıştır” dedi. Bunun üzerine Cahş kızı Zeyneb:

—Ya Resulüallah, içimizde bu kadar salih kimseler varken biz helak olur muyuz? Diye sordu. Resulüallah:

—Evet, çirkinlik çoğaldığı zaman, diye cevap verdi.³¹

2. İbn Abbas Rivayeti

12:

٤٨٨٣ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ طَافَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى بَعِيرِهِ وَكَانَ كَلَّمَ أُمَّتِي عَلَى الرُّكْنِ أَشَارَ إِلَيْهِ وَكَبَّرَ وَقَالَتْ زَيْنَبُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتُحَّ مِنْ رَدْمٍ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ هَذِهِ وَعَقَدَ تِسْعِينَ ۞

Abdullah b. Muhammed – Ebû Âmir Abdulmelik b. Amr – İbrahim – Halid

– İkrime – İbn Abbas tariki ile rivayet edilmiştir.

*Resulüallah devesinin üzerinde Ka'beyi tavaf etti. Rükne geldiğinde orayı işaret etti ve tekbir getirdi. Zeyneb dedi ki: Resulüallah şöyle buyurdu: Yecüc ve Mecüc'ün seddi açıldı. Resulüallah eliyle doksan işareti yaptı.*³²

3. Huzeyfe b. Esîd Rivayetleri

13:

³¹ Ahmed, *Müsned*, 5/428–429.

³² Buhari, *Talak*, 5/51.

٥١٦٢ حدثنا أبو خيثمة زهير بن حرب وإسحاق بن إبراهيم وابن أبي عمير والمكّي واللفظ لزهير قال إسحاق أخبرنا وقال الأخران حدثنا سفيان بن عيينة عن فرات القزاز عن أبي الطفيل عن خديفة بن أسيد الغفاري قال أطلع النبي صلى الله عليه وسلم علينا ونحن نتذاكر فقال ما تذاكرون قالوا نذكر الساعة قال إنها لن تقوم حتى ترون قبلها عشر آيات فذكر الدخان والدجال والدابة وطلوع الشمس من مغربها ونزول عيسى ابن مريم صلى الله عليه وسلم وبأجوج ومأجوج وثلاثة خسوف بالمشرق وخسوف بالمغرب وخسوف بجزيرة العرب وآخر ذلك نار تخرج من اليمن تطرد الناس إلى محشرهم *

Ebû Haysame Züheyr b. Harb, İshak b. İbrahim, İbn Ebî Umar el-Mekkî – Süfyan b. Uyeyne – Furât el-Kazzâz – Ebi't-Tüfeyl – Hüzeyfe b. Esîd el-Ğifârî tariki ile rivayet edilmiştir.

Aramızda (bir konuyu) müzakere ederken resulullah çıkageldi: neyi müzakere ediyorsunuz, diye sordu. Kıyameti diye cevap verdik. Peygamber şöyle buyurdu: “on alamet görmeden kıyamet kopmayacaktır. Duhân; Deccâl; Dâbbe; Güneşin batıdan doğması; İsâ'nın nüzulü; Yecüc ve Mecüc; maşrıktı, mağribde ve arab yarımadasında yerin batması; Yemen'den çıkacak olan ateş ki, insanları mahşerlerine katarlayacak/toplayacaktır.”³³

14:

³³ Müslim, Fiten, 8/178–179.

٥١٦٣ حدثنا عبيد الله بن معاذ العنبري حدثنا أبي حدثنا شعبة عن فرات القرّاز عن أبي الطفيل عن أبي سريحة حذيفة بن أسيد قال كان النبي صلى الله عليه وسلم في غزوة ونحن أسفل منه فاطلع إلينا فقال ما تذكرون قلنا الساعة قال إن الساعة لا تكون حتى تكون عشر آيات خسف بالمشرق وخسف بالمغرب وخسف في جزيرة العرب والدخان والدجال ودابة الأرض ويأجوج ومأجوج وطلوع الشمس من مغربها ونار تخرج من فجرة عدن ترحل الناس قال شعبة وحدثني عبد العزيز بن رفيع عن أبي الطفيل عن أبي سريحة مثل ذلك لا يذكر النبي صلى الله عليه وسلم وقال أحدهما في العاشرة نزول عيسى ابن مريم صلى الله عليه وسلم وقال الآخر وريح تلقى الناس في البحر وحدثنا محمد بن بشار حدثنا محمد بن يعنى ابن جعفر حدثنا شعبة عن فرات قال سمعت أبا الطفيل يحدث عن أبي سريحة قال كان رسول الله صلى الله عليه وسلم في غزوة ونحن تحتها نتحدث وطاق الحديث بمثله قال شعبة وأحسبه قال تنزل معهم إذا نزلوا وتقبل معهم حيث قالوا قال شعبة وحدثني رجل هذا الحديث عن أبي الطفيل عن أبي سريحة ولم يرفعه قال أحد هذين الرجلين نزول عيسى ابن مريم وقال الآخر وريح تلقى في البحر وحدثنا أبو التعمان الحكيم بن عبد الله العجلي حدثنا شعبة عن فرات قال سمعت أبا الطفيل يحدث عن أبي سريحة قال كنا نتحدث فأشرف علينا رسول الله صلى الله عليه وسلم بنحو حديث معاذ وابن جعفر وقال ابن المثنى حدثنا أبو التعمان الحكيم بن عبد الله حدثنا شعبة عن عبد العزيز بن رفيع عن أبي الطفيل عن أبي سريحة بنحوه قال والعاشرة نزول عيسى ابن مريم قال شعبة ولم يرفعه عبد العزيز ❁

Übeydullah b. Muaz el-Anberî – babası – Şu'be – Furât el-Kazzâz - Ebî

Tüfeyl – Ebî Sarîha Hüzeyfe b. Esîd târîki ile rivayet edilmiştir.

Hiz. Peygamber odasında idi ve biz biraz aşağısındaydık. Bize doğru çıktı ve ne konuştuğumuzu sordu. Biz de; Kıyameti aramızda müzakere ediyoruz dedik. Resulüllah şöyle buyurdu: On alamet görmeden kıyamet kopmayacaktır. Maşrıka, mağribde ve Arab yarımadasında yerin batması; Duhân, Dâbbetü'l-Ard, Yecüc ve Mecüc; Güneşin batıdan doğması; Aden'in (köy) ücra köşesinden çıkacak olan ateş ki, insanları katarlayacak/ toplayacak. Şu'be – Abdülaziz b. Raff' – Ebî Tüfeyl – Ebî Sarîha versiyonunda onuncu alamet Hiz. İsâ'nın nüzulü, başkalarının dediğine göre insanları denize atacak olan rüzgar.

٣٧٥٧ *حدثنا مُسَدَّدٌ وَهَنَادُ الْمَعْنَى قَالَ مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا فُرَاتُ الْقَرَازِ عَنْ عَامِرِ بْنِ وَاثِلَةَ وَقَالَ هَنَادٌ عَنْ أَبِي الطَّفِيلِ عَنْ حُدَيْفَةَ بْنِ أَسِيدِ الْغِفَارِيِّ قَالَ كُنَّا قُعُودًا نَتَحَدَّثُ فِي ظِلِّ غُرْفَةٍ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْنَا السَّاعَةَ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَنْ تَكُونَ أَوْ لَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ حَتَّى يَكُونَ قَبْلَهَا عَشْرُ آيَاتٍ طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا وَخُرُوجُ الدَّابَّةِ وَخُرُوجُ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَالدَّجَالُ وَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَالدَّخَانُ وَثَلَاثَةُ خُسُوفٍ خَسَفٌ بِالْمَغْرِبِ وَخَسَفٌ بِالْمَشْرِقِ وَخَسَفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَآخِرُ ذَلِكَ تَخْرُجُ نَارٌ مِنَ الْيَمَنِ مِنْ قَعْرِ عَدَنٍ تَسُوقُ النَّاسَ إِلَى الْمَحْشَرِ ❀*

Müsedded ve Hannâd – Ebu'l-Ehves – Fûrât el-Kazzâz – Âmir b. Vâsıla –

Ebî Tufeyl – Hüzeyfe b. Esîd el-Ġifarî tarîki ile rivayet edilmiştir.

Hz. Peygamberin odasının yanında gölge bir yerde oturarak kıyameti tartışıyorduk. Seslerimiz yükselince Peygamber şöyle seslendi: “on alamet görmeden kıyamet kopmayacaktır. Güneşin batıdan doğması; Dâbbe ve Yecûc Mecûc’ün çıkması; Deccâl; Hz. İsâ’nın çıkışı; Duhân; maşrıktta, mağribde ve Arab yarımadasında üç yerin batması; Yemen’deki Aden’in (köy) ücra köşesinden çıkacak olan ateş ki, insanları mahşerlerine sürükleyecektir.”³⁴

16:

٢١.٩ *حدثنا بُنْدَارٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ فُرَاتِ الْقَرَازِ عَنْ أَبِي الطَّفِيلِ عَنْ حُدَيْفَةَ بْنِ أَسِيدٍ قَالَ أَشْرَفَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ غُرْفَةٍ وَنَحْنُ نَتَذَكَّرُ السَّاعَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَرَوْا عَشْرَ آيَاتٍ طُلُوعَ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا وَيَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَالدَّابَّةَ وَثَلَاثَةَ خُسُوفٍ خَسَفٌ بِالْمَشْرِقِ وَخَسَفٌ بِالْمَغْرِبِ وَخَسَفٌ بِجَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَنَارٌ تَخْرُجُ مِنْ قَعْرِ عَدَنٍ تَسُوقُ النَّاسَ أَوْ تَحْشُرُ النَّاسَ مَعَهُمْ حَيْثُ بَاتُوا وَتَقْبِلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا *حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ فُرَاتِ نَحْوَهُ وَزَادَ فِيهِ الدَّخَانَ *حدثنا هَنَادٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ فُرَاتِ الْقَرَازِ نَحْوَ حَدِيثِ وَكَيْعٍ عَنْ سُفْيَانَ *حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ عَنْ شُعْبَةَ وَالمَسْعُودِيِّ سَمِعَا مِنْ فُرَاتِ الْقَرَازِ نَحْوَ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ فُرَاتِ وَزَادَ فِيهِ الدَّجَالَ أَوْ الدَّخَانَ *حدثنا أَبُو مُوسَى مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا أَبُو التَّعْمَانِ الْحَكَمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعِجْلِيُّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ فُرَاتِ نَحْوَ حَدِيثِ أَبِي دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ وَزَادَ فِيهِ قَالَ وَالْعَاشِرَةُ إِمَّا رِيحٌ تَطْرُقُهُمْ فِي الْبَحْرِ وَإِمَّا نُزُولُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ قَالَ أَبُو عِيسَى فِي الْبَابِ عَنْ عَلِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ وَصَفِيَةَ بِنْتِ حَيْيٍّ وَهَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ ❀*****

Bündâr – Abdurrahman b. Mehdî – Süfyan – Fûrât el-Kazzâz – Ebî Tüfeyl –

Hüzeyfe b. Esîd tarîki ile rivayet edilmiştir.

Kıyameti aramızda müzakere ederken Resulüillah odadan bize baktı ve şöyle buyurdu: “on alamet görmeden kıyamet kopmayacaktır. Güneşin batıdan doğması;

³⁴ Ebu Davud, Melâhim, 4/163, hadis no: 4311.

*Yecüc ve Mecüc; Dâbbe; maşrıktta, mağribde ve Arab yarımadasında yerin batması; Aden'in (köy) üçra köşesinden çıkacak olan ateş ki, insanları katarlayacak veya toplayacak, nerede konaklarsa onlarla beraber konaklayacak ve nerede kaylüle (öğle uykusu) yaparlarsa onlarla beraber kaylüle yapacaktır.*³⁵

17:

٤٤٥. حدثنا علي بن محمد حدثنا وكيع حدثنا سفيان عن فزات القرزاز عن عامر بن وائلة أبي الطفيل الكنانى عن خديفة بن أسيد أبي سريحة قال اطلع رسول الله صلى الله عليه وسلم من غرقة ونحن نندأ كُر الساعة فقال لا تقوم الساعة حتى تكون عشر آيات طلوع الشمس من مغربها والدجال والدابة ويأجوج ومأجوج وخروج عيسى ابن مريم عليه السلام وثلاث خسوف خسف بالمشرق وخسف بالمغرب وخسف بجزيرة العرب وناز تخرج من قعر عدن أبيض تسوق الناس إلى المحشر تببت معهم إذا أتوا وتقبل معهم إذا قالوا ❁

Ali b. Muhammed – Vekî' – Süfyan – Fûrât el-Kazzâz – Âmir b. Vasıla Ebî

Tüfeyl el-Kinanî – Huzeyfe b. Esîd Ebî Sariha tarîki ile rivayet edilmiştir.

*Kıyameti aramızda müzakere ederken Resulüllah odadan çıktı ve şöyle buyurdu: “on alamet görmeden kıyamet kopmayacaktır. Güneşin batıdan doğması; Deccâl; Duhân; Dâbbe; Yecüc ve Mecüc; Îsâ b. Meryemin çıkışı; maşrıktta, mağribde ve Arab yarımadasında yerin batması; Aden'in (köy) üçra köşesinden çıkacak olan ateş ki, insanları katarlayacak veya toplayacak, nerede konaklarsa onlarla beraber konaklayacak ve nerede kaylüle (öğle uykusu) yaparlarsa onlarla beraber kaylüle yapacaktır.*³⁶

18:

³⁵ Tirmizi, Fiten, 4/477, hadis no: 2183.

³⁶ İbn Mace, Fiten, 2/1347, hadis no: 4055.

١٥٥٥٥ *حدثنا سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ فُرَاتٍ عَنْ أَبِي الطَّفِيلِ عَنْ حُدَيْقَةَ بْنِ أَبِي الطَّفِيلِ اَطَّلَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَيْنَا وَنَحْنُ نَتَذَاكُرُ السَّاعَةَ فَقَالَ مَا تَذَكُرُونَ قَالُوا نَذْكُرُ السَّاعَةَ فَقَالَ إِنَّهَا لَنْ تَقُومَ حَتَّى تَرَوْنَ عَشْرَ آيَاتِ الدُّخَانِ وَالدَّجَالِ وَالذَّابَّةِ وَطُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا وَنُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَيَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَثَلَاثَ خُسُوفٍ بِالشَّمْرِقِ وَخُسُوفٍ بِالمَغْرِبِ وَخُسُوفٍ بِجَزِيرَةِ العَرَبِ وَآخِرُ ذَلِكَ نَارٌ تَخْرُجُ مِنْ قَبْلِ تَطَرُّدِ النَّاسِ إِلَى مَحْشَرِهِمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَقَطَ كَلِمَةٌ ❁*

Süfyan b. Uyeyne – Fûrât – Ebî Tüfeyl – Hüzeyfe b. Esîd tarîki ile rivayet edilmiştir.

Kıyameti aramızda müzakere ederken Resulüillah odasından çıktı ve ne konuştuğumuzu sordu. Dediler ki; kıyameti müzakere ediyoruz. O da şöyle buyurdu: “on alamet görmeden kıyamet kopmayacaktır. Duhân; Deccâl; Dâbbe; Güneşin batıdan doğması; Nüzul-i Îsâ; Yecüc ve Mecüc; maşrıktta, mağribde ve Arab yarımadasında yerin batması; Kible tarafından çıkacak olan ateş ki, insanları mahşerlerine götürecektir.”³⁷

19:

١٥٥٥٧ *قال حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ فُرَاتٍ عَنْ أَبِي الطَّفِيلِ عَنْ أَبِي سَرِيحَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَرْفَةٍ وَنَحْنُ تَحْتَهَا نَتَحَدَّثُ قَالَ فَأَشْرَفَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ مَا تَذَكُرُونَ قَالُوا السَّاعَةَ قَالَ إِنَّ السَّاعَةَ لَنْ تَقُومَ حَتَّى تَرَوْنَ عَشْرَ آيَاتِ خُسُوفٍ بِالمَشْرِقِ وَخُسُوفٍ بِالمَغْرِبِ وَخُسُوفٍ فِي جَزِيرَةِ العَرَبِ وَالدَّجَالِ وَالدَّابَّةِ وَطُلُوعِ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا وَيَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَنَارٌ تَخْرُجُ مِنْ قَعْرِ عَدَنَ تَرَحَّلُ النَّاسَ فَقَالَ شُعْبَةُ سَمِعْتُهُ وَأَحْسِبُهُ قَالَ تَنْزَلُ مَعَهُمْ حَيْثُ نَزَلُوا وَتَقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قَالُوا قَالَ شُعْبَةُ وَحَدَّثَنِي بِهَذَا الْحَدِيثِ رَجُلٌ عَنْ أَبِي الطَّفِيلِ عَنْ أَبِي سَرِيحَةَ لَمْ يَرَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ أَحَدُ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ نُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَقَالَ الْآخَرُ رِيحٌ تُلْقِيهِمْ فِي البَحْرِ ❁*

Muhammed b. Ca'fer – Şu'be – Fûrât – Ebî Tufeyl – Ebî Sarîha tarîki ile rivayet edilmiştir.

Resulüillah odasında idi ve biz yan tarafta sohbet ediyorduk. Hz. Peygamber teşrif buyurarak ne konuştuğumuzu sordu. Kıyameti konuştuğumuzu söyledik ve bunun üzerine şöyle buyurdu: “on alamet görmeden kıyamet kopmayacaktır. Maşrıktta, mağribde ve Arab yarımadasında yerin batması; Duhân; Deccâl; Dâbbe; Güneşin batıdan doğması; Yecüc ve Mecüc; Aden'in (köy) ücra köşesinden çıkacak

³⁷ Ahmed, Müsned, 4/6–7.

olan ateş ki, insanları katarlayacak. (Şu'be dedi ki: zannedersen şöyle dedi) insanlar nerede konaklarsa onlarla beraber konaklayacak ve nerede kaylıle (öğle uykusu) yaparlarsa onlarla beraber kaylıle yapacaktır.³⁸

20:

قال ١٥٥٥٨ حدثنا عبد الرحمن بن مهدي حدثنا سفيان عن فرات عن أبي الطمئيل عن حذيفة بن أسيد الغفاري قال أشرف علينا رسول الله صلى الله عليه وسلم من غرقة ونحن نتذاكر الساعة فقال لا تقوم الساعة حتى ترؤن عشر آيات طلوع الشمس من مغربها والدخان والدابة وخروج يأجوج ومأجوج وخروج عيسى ابن مريم والدجال وثلاث خسوف بالمغرب وخسوف بالمشرق وخسوف بجزيرة العرب ونار تخرج من قعر عدن تسوق أو تحشر الناس تبيت معهم حيث باتوا وتقيل معهم حيث قالوا *

Abdurrahman b. Mehdî – Süfyan – Fûrât – Ebî Tufeyl – Huzeyfe b. Esîd el-Ğıfarî tarîki ile rivayet edilmiştir.

Kıyameti aramızda müzakere ederken Resulüllah odadan bize baktı ve şöyle buyurdu: “on alamet görmeden kıyamet kopmayacaktır. Güneşin batıdan doğması; Duhân; Dâbbe; Yecüc ve Mecüc; Îsâ b. Meryemin çıkışı; Deccâl; maşrıka, mağribde ve Arab yarımadasında yerin batması; Aden’in (köy) ücra köşesinden çıkacak olan ateş ki, insanları katarlayacak veya toplayacak, nerede konaklarsa onlarla beraber konaklayacak ve nerede kaylıle (öğle uykusu) yaparlarsa onlarla beraber kaylıle yapacaktır.³⁹

³⁸ Ahmed, Müsned, 4/6–7.

³⁹ aynı yer.

4. İmran b. Husayn Rivayetleri

21:

۳۰۹۳ حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ أَبِي عَيْدٍ اللَّهُ عَنْ فَتَادَةَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَتَفَاوَتَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ فِي السَّبْرِ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَوْتَهُ بِهَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴾ إِلَى قَوْلِهِ ﴿ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴾ فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ أَصْحَابُهُ حَثُّوا الْمُطِئْنَ وَعَرَفُوا أَنَّهُ عِنْدَ قَوْلِ يَقُولُهُ فَقَالَ هَلْ تَدْرُونَ أَيُّ يَوْمٍ ذَلِكَ قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ ذَاكَ يَوْمٌ يَتَادَى اللَّهُ فِيهِ آدَمَ فَيُنَادِيهِ رَبُّهُ فَيَقُولُ يَا آدَمُ ابْعَثْ النَّارَ فَيَقُولُ يَا رَبِّ وَمَا بَعَثُ النَّارَ فَيَقُولُ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةَ وَتِسْعُونَ فِي النَّارِ وَوَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ فَيَبْسُ الْقَوْمُ حَتَّى مَا أَبَدُوا بِصَاحِكَةٍ فَلَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي بِأَصْحَابِهِ قَالَ ااعْمَلُوا وَأَبْشُرُوا قَوْلَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنَّكُمْ لَمَعَ خَلِيقَتَيْنِ مَا كَانَتَا مَعَ شَيْءٍ إِلَّا كَثُرَتَا هُ يَا جُوجُ وَمَا جُوجُ وَمَنْ مَاتَ مِنْ بَنِي آدَمَ وَبَنِي إِبْلِيسَ قَالَ فَسَرَّى عَنْ الْقَوْمِ بَعْضُ الَّذِي يَجِدُونَ فَقَالَ ااعْمَلُوا وَأَبْشُرُوا قَوْلَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّامَةِ فِي جَنْبِ الْبَعِيرِ أَوْ كَالرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الدَّابَّةِ قَالَ أَبُو عَيْسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ ❁

Muhammed b. Beşşar – Yahya b. Sa’id – Hişâm b. Ebî Abdullah – Katade –

Hasan – İmran b. Husayn tariki ile rivayet edilmiştir.

“Bir seferde Resulüllah ile beraberdik ve Resulüllah ile ashâbı arasında yürüyüşte fark hâsıl olmuştu. Bunun üzerine Resulüllah şu iki ayeti, “Ey insanlar! Rabbinizin emrine muhalefet etmekten sakınınız; kıyametin zelzelesi pek müthiştir” den “fakat Allah’ın azabı şiddetlidir” kavline kadar olan ayetleri yüksek sesle okudu. Ashab bunu işitince bineklerini kamçıldılar ve Resulüllah(ın etrafında kalabalık oluşturdular), “o günün nasıl bir gün olduğunu biliyor musunuz?” buyurdu. Ashab, “Allah ve Resülü en iyi bilir!” dediler. Resulüllah buyurdu ki: “o öyle bir gündür ki, Allah o günde Âdem’i çağıracaktı ve ‘Ey Âdem!’ buyuracaktır, ‘cehennem fırkasını gönder!’ Âdem, ‘ey Rabbim!’ diyecek, ‘cehennem fırkası hangisidir?’ Allah şöyle buyuracak: ‘her binden dokuz yüz doksan dokuzu cehenneme, biri cennete!’ bunun üzerine millet/ashab öyle ümitsizliğe kapıldılar ki, yüzlerinde gülümseme eseri kalmadı. Resulüllah ashabinın bu halini görünce şöyle buyurdu: ‘çalışınız ve iyimser olunuz! Muhammed’in nefsi elinde olan Allah’a yemin olsun ki, siz iki mahlûkatla berabersiniz ki, bu iki mahlûkat hangi şeyle beraber olurlarsa onu pek çoğaltırlar: Yecüc ve Mecüc ile Âdemoğullarından ve İblis’in zürriyetinden ölenler/helâk

olanlar.’ Bunun üzerine milletten, duydukları kaygının bir kısmı kalktı/kaldırıldı. Sonra Resulüllah şöyle buyurdu: ‘çalışın ve (gelecek için) sevinin! Muhammed’in bütünü benliğine hâkim olan Zât’a yemin ederim ki, milletler/insanlar içinde siz, devenin bir tarafındaki ben veya atın bacağındaki rakme kadarsınız ancak!’.”⁴⁰

22:

۱۹.۵۵ حدثنا يحيى عن هشام حدثنا قتادة عن الحسن عن عمران بن حصين أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال وهو في بعض أسفاره وقد تفاوت بين أصحابه السير رفع بهاتين الآيتين صوتَهُ ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ يَوْمَ تَرْوَنَهَا تَدْهَلُ ﴾ حَتَّى بَلَغَ آخِرَ الْآيَتَيْنِ قَالَ فَلَمَّا سَمِعَ أَصْحَابُهُ بِذَلِكَ حَثُّوا الْمَطْرَى وَعَرَفُوا أَنَّهُ عِنْدَ قَوْلِ يَقُولُهُ فَلَمَّا تَأَشَّوْا حَوْلَهُ قَالَ أَتَدْرُونَ أَيَّ يَوْمٍ ذَلِكَ قَالَ ذَلِكَ يَوْمٌ يُبَادَى آدَمُ فَيُنَادِيهِ رَبُّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَا آدَمُ ابْعَثْ بَعْثًا إِلَى النَّارِ فَيَقُولُ يَا رَبِّ وَمَا بَعْثُ النَّارِ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةَ وَتِسْعِينَ فِي النَّارِ وَوَاحِدٌ فِي الْجَنَّةِ قَالَ فَأَبْلَسَ أَصْحَابُهُ حَتَّى مَا أَوْضَحُوا بِضَاحِكَةٍ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ قَالَ اعْمَلُوا وَأُبَشِّرُوا فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنَّكُمْ لَمَعَ خَلِيقَتَيْنِ مَا كَانَتَا مَعَ شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا كَثُرَتْ تَاهُ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَمَنْ هَلَكَ مِنْ بَنِي آدَمَ وَبَنِي إِبْلِيسَ قَالَ فَاسْرَى عَنْهُمْ ثُمَّ قَالَ اعْمَلُوا وَأُبَشِّرُوا فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّامَةِ فِي جَنْبِ الْبَعِيرِ أَوْ الرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الدَّابَّةِ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ وَهَشَامُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ اللَّهُ فَذَكَرَ مَعْنَاهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فَسْرَى عَنِ الْقَوْمِ وَقَالَ إِلَّا كَثُرَتْ تَاهُ ﴿

Yahya – Hişam – Katade – Hasan – İmran b. Husayn tarîki ile rivayet edilmiştir.

“Bir seferde Resulüllah ile beraberdik ve Resulüllah ile ashabi arasında yürüyüşte fark hâsıl olmuştu. Bunun üzerine Resulüllah şu iki ayeti, “Ey insanlar! Rabbinizin emrine muhalefet etmekten sakınınız; kıyametin zelzelesi pek müthiştir” ayetini yüksek sesle okudu. Ashab bunu işitince bineklerini kamçılıdılar ve Resulüllahın etrafında kalabalık oluşturdular, “o günüün nasıl bir gün olduğunu biliyor musunuz?” buyurdu. Ashab, “ancak Allah ve Resülü bilir!” dediler. Resulüllah buyurdu ki: “o gün, rabbinin Âdem’e sesleneceği gündür. Rabbi Âdem’e; ‘Ey Âdem!’ buyuracaktır, bir grup insanı cehenneme sevk et!’ Âdem, ‘ey Rabbim!’ diyecek, ‘cehennem fırkası hangisidir?’ Allah şöyle buyuracak: ‘her binden dokuz yüz doksan dokuzu cehenneme, biri cennete!’ Bunun üzerine ashab öyle ümitsizliğe kapıldılar ki, yüzlerinde gülümseme eseri kalmadı. Resulüllah ashabının bu halini

⁴⁰ Tirmizi, Tefsir, 5/323, hadis no: 3169.

görünce şöyle buyurdu: ‘çalışınız ve iyimser olunuzi, Muhammed’in nefsi elinde olan Allah’a yemin olsun ki, siz iki mahlûkatla berabersiniz ki, bu iki mahlûkat hangi şeyle beraber olurlarsa onu pek çoğaltırlar: Yecüc ve Mecüc ile Ademoğullarından ve İblis’in zürriyetinden ölenler/helâk olanlar.’ Bunun üzerine milletten, duydukları kaygının bir kısmı kalktı/kaldırıldı. Sonra Resulüallah şöyle buyurdu: ‘çalışın ve (gelecek için) sevinin! Muhammed’in nefsi elinde olan Allah’a yemin olsun ki, insanlar içinde siz, devenin bir tarafındaki ben veya atın bacağındaki rakme kadarsınız ancak!’.”⁴¹

5. Ebû Hureyre Rivayetleri

23:

حدیث : ٦٦٠٣	٧٢ - الفتن	صحیح البخاری	١
٦٦٠٣ حدثنا موسى بن إسماعيل حدثنا وهيب حدثنا ابن طاووس عن أبيه عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال يفتح الردم ردماً يأجوج ومأجوج مثل هذه وعقد وهيب تسعين *			

Musa b. İsmâ'il – Vuheyb – İbn Tâvûs – Tâvûs – Ebû Hureyre târîki ile rivayet edilmiştir.

Resulüallah şöyle buyurdu: “Yecüc ve Mecüc’ün seddi şu şekilde açıldı (Vuheyb) parmaklarını birbirine geçirdi ve doksan işareti yaptı.”⁴²

24:

حدیث : ٣٠٩٨	٤٢ - أحاديث الأنبياء	صحیح البخاری	١
٣٠٩٨ حدثنا مسلم بن إبراهيم حدثنا وهيب حدثنا ابن طاووس عن أبيه عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال يفتح الله من ردم يأجوج ومأجوج مثل هذا وعقد بيده تسعين *			

⁴¹ Ahmed, 4/435.

⁴² Buhari, Fiten, 9/61.

Müslim b. İbrahim – Vuheyb – İbn Tâvûs – Tâvûs – Ebû Hureyre tarîki ile rivayet edilmiştir.

Resulüallah buyurdu: “Allah Yeciuc ve Mecuc’ün seddinden şu şekilde delik açtı diyerek parmaklarını birbirine geçirdi ve doksan işareti yaptı.”⁴³

25:

٥١٣ و حدثنا أبو بكر بن أبي شيبَةَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَتَحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ هَذِهِ وَعَقَدَ وَهَيْبٌ بِيَدِهِ تِسْعِينَ *
٥١٤٥

Ebu Bekir b. Ebu Şeybe – Ahmed b. İshak – Vuheyb – Abdullah b. Tâvûs – Tâvûs – Ebû Hureyre tarîki ile rivayet edilmiştir.

Resulüallah şöyle buyurdu: “Yeciuc ve Mecuc’ün seddinden bugün şu şekilde açıldı (Vuheyb) parmaklarını birbirine geçirdi ve doksan işareti yaptı.”⁴⁴

26:

٨١٤٥ حَدَّثَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَتَحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ هَذَا وَعَقَدَ وَهَيْبٌ تِسْعِينَ *
١٤٣٣

Affân – Vuheyb – Abdullah b. Tâvûs – Tâvûs – Ebû Hureyre tarîki ile rivayet edilmiştir.

Resulüallah şöyle buyurdu: “Yeciuc ve Mecuc’ün seddinden bugün şu şekilde açıldı (Vuheyb) parmaklarını birbirine geçirdi ve doksan işareti yaptı.”⁴⁵

27:

١٤٣٣ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ إِسْحَاقَ أَخْبَرَنِي وَهَيْبٌ أَخْبَرَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَحَ مِنْ رَدْمِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ ذَلِكَ وَحَلَقَ تِسْعِينَ وَصَمَّهَا *
١٤٣٣

Yahya b. İshak – Vuheyb – İbn Tâvûs – Tâvûs – Ebû Hureyre tarîki ile rivayet edilmiştir.

⁴³ Buhari, Enbiya, 4/138.

⁴⁴ Müslim, Fiten, 8/166.

⁴⁵ Ahmed, 2/529.

Resulüillah şöyle buyurdu: “Yecüc ve Mecüc’ün seddinden şu şekilde açıldı, doksan işaretini yaptı yumruğunu biriktirdi”⁴⁶

28:

٣٠٧٨ حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ وَغَيْرُهُ وَاحِدٌ وَاللَّفْظُ لِابْنِ بَشَّارٍ قَالُوا حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي رَافِعٍ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي السَّدِّ قَالَ يَحْفِرُونَ كُلُّ يَوْمٍ حَتَّى إِذَا كَادُوا يَخْرُقُونَهُ قَالَ الَّذِي عَلَيْهِمْ أَرْجِعُوا فَسْتَخْرُقُونَهُ غَدًا فَيُعِيدُهُ اللَّهُ كَأَشَدَّ مَا كَانَ حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَدَّتْهُمْ وَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَهُمْ عَلَى النَّاسِ الَّذِي عَلَيْهِمْ أَرْجِعُوا فَسْتَخْرُقُونَهُ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَاسْتَنْتَى قَالَ فَيَرْجِعُونَ فَيَجِدُونَهُ كَهَيْئَتِهِ حِينَ تَرَكَوهُ فَيَخْرُقُونَهُ فَيَخْرُجُونَ عَلَى النَّاسِ فَيَسْتَقُونَ الْمِيَاءَ وَيَقْرَأُ النَّاسُ مِنْهُمْ فَيَرْمُونَ بِسِهَامِهِمْ فِي السَّمَاءِ فَتَرْجِعُ مَحْضَبَةً بِالدَّمَاءِ فَيَقُولُونَ قَهْرْنَا مَنْ فِي الْأَرْضِ وَعَلَوْنَا مَنْ فِي السَّمَاءِ قَسْوَةً وَعُلُوًّا فَيَبْعَثُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ نَعْفًا فِي أَقْفَائِهِمْ فَيَهْلِكُونَ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنْ دَوَّابَّ الْأَرْضِ تَسْمَنُ وَتَبْطُرُ وَتَشْكُرُ شُكْرًا مِنْ لِحُومِهِمْ قَالَ أَبُو عَيْسَى هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ غَرِيبٌ إِنَّمَا نَعْرِفُهُ مِنْ هَذَا الْوَجْهِ مِثْلَ هَذَا ❁

Muhammed b. Beşşar ve birkaç râvî – Hişam b. Abdülmelik – Ebu Avvâne – Katade – Ebî Râfi’ – Ebu Hureyre târiki ile rivayet edilmiştir.

“Peygamber sedd hakkında şöyle buyurdu: “(Ye’cüc ve Me’cüc) her gün seddi oyarlar. Delmeye yaklaştıkları vakit, güneşin ışığını görürler, başlarındaki âmir, ‘dönün, seddi yarın delersiniz der. Sonra Allah onu (seddin oyulan kısmını) olduğundan daha sağlam olarak iade eder. Nihayet müddetleri dolunca ve Allah da onları insanların üzerine salıvermek dileyince, başlarındaki âmir, ‘dönün, yarın inşaallah onu deleceksiniz!’ Sonra (ertesi gün) döndüklerinde seddi, bıraktıkları zamanki şekliyle bulurlar. Bunun üzerine seddi deler ve insanların üzerine yürürler. Bütün suları içerler. Halk onlardan kaçır. Oklarını göğe fırlatırlar ve kana bulanmış olarak döner. Bunun üzerine –şumararak ve böbürlenerek- şöyle derler: ‘yeryüzündekileri kırdık, göktekileri de mağlup ettik.’ Sonra Allah onlara enselerinden neğaf kurtlarını musallat eder ve bu yüzden kırılırlar.” Resulüillah buyurdu ki: “Muhammed’in nefsi elinde olan Allah’a yemin olsun ki, yeryüzünün (etçil) hayvanları onların etlerinden semirecek ve en iyi şekilde beslenecektir.”⁴⁷

⁴⁶ Ahmed, 2/529.

⁴⁷ Tirmizi, Tefsir, 5/313, hadis no: 3153.

٤٧. حدثنا أزهر بن مروان حدثنا عبد الأعلى حدثنا سعيد عن قتادة قال حدثنا أبو رافع عن أبي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إن يأجوج ومأجوج يحفرون كل يوم حتى إذا كادوا يرون شعاع الشمس قال الذي عليهم ارجعوا فستحفره غدا فبيعه الله أشد ما كان حتى إذا بلغت مدنتهم وأراد الله أن يبعثهم على الناس حفروا حتى إذا كادوا يرون شعاع الشمس قال الذي عليهم ارجعوا فستحفرونه غدا إن شاء الله تعالى واستثنوا فيعودون إليه وهو كهيبته حين تركوه فيحفرونه ويخرجون على الناس فينشقون الماء ويتحصن الناس منهم في حصونهم فيرمون بسهامهم إلى السماء فترجع عليها الدم الذي اجفظ فتقولون قهرنا أهل الأرض وعلونا أهل السماء فبعث الله نغفا في آفئهم فيقتلهم بها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذي نفسي بيده إن دواب الأرض لتسمن وتشكر شكرا من لحومهم ❁

Ezher b. Mervan – Abdul'alâ- Sa'îd – Katade – Ebu Râfi' – Ebu Hureyre

tarîki ile rivayet edilmiştir.

“Peygamber sedd hakkında şöyle buyurdu: “(Ye'cüc ve Me'cüc)her gün seddi oyarlar. Delmeye yaklaştıkları vakit, güneşin ışığını görürler, başlarındaki âmir, ‘dönün, seddi yarın delersiniz der. Sonra Allah onu (seddin oyulan kısmını) olduğundan daha sağlam olarak iade eder. Nihayet müddetleri dolunca ve Allah da onları insanların üzerine salıvermek dileyince, başlarındaki âmir, ‘dönün, yarın inşallah onu deleceksiniz!’ Sonra (ertesi gün) döndüklerinde seddi, bıraktıkları zamanki şekliyle bulurlar. Bunun üzerine seddi deler ve insanların üzerine yürürler. Bütün suları içerler. Halk onlardan kaçar. Oklarını göğe fırlatırlar ve kana bulanmış olarak döner. Bunun üzerine –şımararak ve böbürlenerek- şöyle derler: ‘yeryüzündekileri kırdık, göktekileri de mağlup ettik.’ Sonra Allah onlara enselerinden neğaf kurtlarını musallat eder ve bu şekilde onları katleder.” Resulüllah buyurdu ki: “Muhammed’in nefsi elinde olan Allah’a yemin olsun ki, yeryüzünün (etçil) hayvanları onların etlerinden semirecek ve en iyi şekilde beslenecektir.”⁴⁸

⁴⁸ İbn Mace, Fiten, 2/1364, hadis no. 4080.

6. İbn Mes'ûd Rivayetleri

30:

٤٠٧١ حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ حَدَّثَنَا الْعَوَّامُ بْنُ حَوْشَبٍ حَدَّثَنِي جَبَلَةُ بْنُ سَحِيمٍ عَنْ مُؤَثَّرِ بْنِ عَفَّازَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ لَمَّا كَانَ لَيْلَةَ أُسْرَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى فَتَذَاكُرُوا السَّاعَةَ فَبَدَّءُوا بِإِبْرَاهِيمَ فَسَأَلُوهُ عَنْهَا فَلَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مِنْهَا عِلْمٌ ثُمَّ سَأَلُوا مُوسَى فَلَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ مِنْهَا عِلْمٌ فَرَدَّ الْحَدِيثُ إِلَى عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فَقَالَ قَدْ عُدَّ إِلَيَّ فِيمَا دُونَ وَجِبَّتِهَا فَأَمَّا وَجِبَّتُهَا فَلَا يَغْلُمُهَا إِلَّا اللَّهُ فَذَكَرَ خُرُوجَ الدَّجَالِ قَالَ فَأَنْزَلَ فَأَقْتُلَهُ فَيَرْجِعُ النَّاسُ إِلَى بِلَادِهِمْ فَيَسْتَقْبِلُهُمْ يَأْجُوحُ وَمَأْجُوحُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ فَلَا يَمُرُّونَ بِمَاءٍ إِلَّا شَرِبُوهُ وَلَا بِشَيْءٍ إِلَّا أَفْسَدُوهُ فَيَجَارُونَ إِلَى اللَّهِ فَادْعُوا اللَّهَ أَنْ يُمِيتَهُمْ فَتَنْتُنُ الْأَرْضُ مِنْ رِيحِهِمْ فَيَجَارُونَ إِلَى اللَّهِ فَادْعُوا اللَّهَ فَيُرْسِلُ السَّمَاءَ بِالمَاءِ فَيَحْمِلُهُمْ فَيَلْقِيهِمْ فِي الْبَحْرِ ثُمَّ تُنْسَفُ الْجِبَالُ وَتَمُدُّ الْأَرْضُ مَدَّ الْأَدِيمِ فَعَهْدٌ إِلَى مَتَى كَانَ ذَلِكَ كَانَتْ السَّاعَةُ مِنَ النَّاسِ كَالْحَامِلِ النَّبِيِّ لَا يَدْرِي أَهْلَهَا مَتَى تَفْجُوهُمْ يَوْلَادَتِهَا قَالَ الْعَوَّامُ وَوُجِدَ تَصْدِيقُ ذَلِكَ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى ﴿ حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوحُ وَمَأْجُوحُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴾ ❁

Muhammed b. Beşşar – Yezid b. Harun – el-Avvam b. Havşeb – Cebele b.

Suheym – Mu'sir b. Afâze – Abdullah b. Mes'ud tariki ile rivayet edilmiştir.

“Resulüllah geceleyin (miraca) götürüldüğü zaman İbrahim, Musa ve İsa(a.s.)’a rastladı da kıyamet hakkında müzakere ettiler. İbrahim’den başlayarak kıyameti(n ne zaman kopacağını) ona sordular. Bu konuda hiçbir şey bilmiyorum dedi. Sonra Musa (a.s.)’a soruldu, o da bilmiyorum dedi. Bunun üzerine söz İsa bin Meryem’e verildi. O: kıyametin kopmasına yakın şeyler (olaylar) hakkında bana bilgi verildi. Ama kıyametin kopmasını Allah’tan başka hiç kimse bilemez,, dedikten sonra Deccal’ın çıkmasını anlattı. Dedi ki: sonra ben inip onu öldüreceğim ve bundan sonra halk memleketlerine dönecekler. Bu kere onların karşısına Ye’cüc ve Me’cüc çıkacak ve her tepeden hızla gideceklerdir. Artık Ye’cüc ve Me’cüc uğradıkları her suyu içip tüketecekler ve uğrayacakları her şeyi bozup alt üst edecekler. Bunun üzerine halk feryat ederek Allah’tan yardım dileycekler. Ben de Allah’a dua ederek Ye’cüc ve Me’cüc’ü öldürmesini dileyeceğim. (Bu dilek kabul olunacak) ve yer onların leşlerinin kokusu ile pis pis kokacak. Ben yine Allah’a dua edeceğim. Allah da bir su gönderecek ve o su onları taşıyıp denize atacaktır. Daha sonra dağlar ufaltılıp dağıtılacak ve yer derinin yayılıp genişlediği gibi

genişletilecektir. İşte o durum olunca insanlara yakınlığı bakımından kıyametin, ev halkı ne zaman doğumu ile âniden karşılaşacaklarını bilmedikleri hamile kadın gibi olacağı bana bildirildi.”⁴⁹

31:

۳۳۷۵ حدثنا هُشَيْمٌ أُنْبَأَنَا الْعَوَّامُ عَنْ جَبَلَةَ بْنِ سَحَيْمٍ عَنْ مُؤْتِرِ بْنِ عَفَّازَةَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَقِيتُ لَيْلَةَ أُسْرَى بِي إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى قَالَ فَتَدَاكُرُوا أَمْرَ السَّاعَةِ فَرَدُّوا أَمْرَهُمْ إِلَى إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لَا عِلْمَ لِي بِهَا فَرَدُّوا الْأَمْرَ إِلَى مُوسَى فَقَالَ لَا عِلْمَ لِي بِهَا فَرَدُّوا الْأَمْرَ إِلَى عِيسَى فَقَالَ أَنَا وَجَبَّتْهَا فَلَا يَعْلَمُهَا أَحَدٌ إِلَّا اللَّهُ ذَلِكَ وَفِيمَا عَهَدَ إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنَّ الدَّجَالَ خَارُجٌ قَالَ وَمَعِيَ قَضِيْبَانِ فَإِذَا رَأْنِي ذَابَ كَمَا يَذُوبُ الرَّصَاصُ قَالَ فَيَهْلِكُهُ اللَّهُ حَتَّى إِنَّ الْحَجَرَ وَالشَّجَرَ لَيَقُولُ يَا مُسْلِمُ إِنَّ تَحْتِي كَافِرًا فَتَعَالَ فَاقْتُلْهُ قَالَ فَيَهْلِكُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ يَرْجِعُ النَّاسُ إِلَى بِلَادِهِمْ وَأُوطَانِهِمْ قَالَ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَخْرُجُ يَا جُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ فَيَطُفُونَ بِبِلَادِهِمْ لَا يَأْتُونَ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا أَهْلَكُوهُ وَلَا يَمْرُونَ عَلَى مَاءٍ إِلَّا شَرِبُوهُ ثُمَّ يَرْجِعُ النَّاسُ إِلَى فَيَشْكُونَهُمْ فَأَدْعُو اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَيَهْلِكُهُمُ اللَّهُ وَيُمِيتُهُمْ حَتَّى تَجْوَى الْأَرْضُ مِنْ تَنَنٍ رِيحِهِمْ قَالَ فَيَنْزِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْمَطَرَ فَتَجْرِفُ أَجْسَادَهُمْ حَتَّى يَقْدِفَهُمْ فِي الْبَحْرِ قَالَ أُنْبِيَ ذَهَبَ عَلَى هَاهُنَا شَيْءٌ لَمْ أَفْهَمْهُ كَأَدِيمٍ وَقَالَ يَرِيدُ يَعْنِي ابْنَ هَارُونَ ثُمَّ تُنْسَفُ الْجِبَالُ وَتَمُدُّ الْأَرْضُ مَدَّ الْأَدِيمِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى حَدِيثِ هُشَيْمٍ قَالَ فَبَيْنَمَا عَهَدَ إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ أَنَّ ذَلِكَ إِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَإِنَّ السَّاعَةَ كَالْحَامِلِ الْمُتَمِّمِ الَّتِي لَا يَدْرِي أَهْلُهَا مَتَى تَفْجُوهُمْ بِلَادَهَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا ❁

Hüseyim – el-Avvâm – Cebele b. Süheyim – Mü’sir b. Afâze – İbn Mes’ud

tarîki ile rivayet edilmiştir.

“Resulüllah geceleyin (miraca) götürüldüğü zaman İbrahim, Musa ve İsa(a.s.)’a rastladı da kıyamet hakkında müzakere ettiler. İbrahim’den başlayarak kıyameti(n ne zaman kopacağını) ona sordular. Bu konuda hiçbir şey bilmiyorum dedi. Sonra Musa (a.s.)’a soruldu, o da bilmiyorum dedi. Bunun üzerine söz İsa bin Meryem’e verildi. O: kıyametin kopmasına yakın şeyler (olaylar) hakkında bana bilgi verildi. Ama kıyametin kopmasını Allah’tan başka hiç kimse bilemez, dedikten sonra Deccal’ın çıkmasını anlattı. Dedi ki: sonra ben inip onu öldüreceğim ve bundan sonra halk memleketlerine dönecekler. Bu kere onların karşısına Ye’cüc ve Me’cüc çıkacak ve her tepeden hızla gideceklerdir. Artık Ye’cüc ve Me’cüc uğradıkları her suyu içip tüketecekler ve uğrayacakları her şeyi bozup alt üst edecekler. Bunun üzerine halk feryat ederek Allah’tan yardım dileycekler. Ben de

⁴⁹ İbn Mace, Fiten, 2/1365, hadis no: 4081.

Allah'a dua ederek Ye'cüc ve Me'cüc'ü öldürmesini dileyeceğim. (Bu dilek kabul olunacak) ve yer onların leşlerinin kokusu ile pis pis kokacak. Ben yine Allah'a dua edeceğim. Allah da bir su gönderecek ve o su onları taşıyıp denize atacaktır. Daha sonra dağlar ufaltılıp dağıtılacak ve yer derinin yayılıp genişlediği gibi genişletilecektir. İşte o durum olunca insanlara yakınlığı bakımından kıyametin, ev halkı gece mi gündüz mü, ne zaman doğumu ile âniden karşılaşacaklarını bilmedikleri hamile kadın gibi olacağı bana bildirildi.”⁵⁰

7. İbn Harmele Rivayeti

32:

٢١٢٩٩ حلنا محمد بن بشر حدثنا محمد يعنى ابن عمرو حدثنا خالد بن عمرو عن ابن حرملة عن خالته قالت خطب رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو عاصب إصبعة من لدغة عقرب فقال إنكم تقولون لا عدو وإنكم لا ترألون تقتالون عدوا حتى يأتي أجوج ومأجوج عراض الوجوه صغار العيون شهب الشعاف من كل حدب يسيلون كأن وجوههم المجان المطرقة ❁

Muhammed b. Bişr – İbn Amr – Hâlid b. Amr – İbn Harmale – halası tarîki ile rivayet edilmiştir.

Resulüllah akrep ısırması nedeniyle parmağının sargılı olduğu bir halde bize hitab etti ve şöyle buyurdu: “Siz düşman yoktur diyorsunuz. Ancak düşmanınız eksik olmayacak. Taki Yecüc ve Mecüc ortaya çıkacak. Onlar geniş yüzlü, küçük gözülü, kızıl saçlı insanlardır. Bunlar her tepeden inerler. Yüzleri deriden yapılmış kalkanlar gibidir.”⁵¹

⁵⁰ Ahmed, 1/375.

⁵¹ Ahmed, 5/271.

8. Nevvas b. Sem'ân el-Kilâbî Rivayetleri

33:

٥٢٢٨ حدثنا أبو خيثمة زهير بن حرب حدثنا الوليد بن مسلم حدثني عبد الرحمن بن يزيد بن جابر حدثني يحيى بن جابر الطائي قاضي حمص حدثني عبد الرحمن بن جبير عن أبيه جبير بن نفير الحضرمي أنه سمع التوأس بن سمعان الكلابي ح وحدثني محمد بن مهران الرازي واللفظ له حدثنا الوليد بن مسلم حدثنا عبد الرحمن بن يزيد بن جابر عن يحيى بن جابر الطائي عن عبد الرحمن بن جبير بن نفير عن أبيه جبير بن نفير عن التوأس بن سمعان قال ذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم الدجال ذات غداة فحفص فيه ورفع حتى طنناؤه في طائفة التحل فلما رحننا إليه عرف ذلك فينا فقال ما شأنكم قلنا يا رسول الله ذكرت الدجال غداة فحفصت فيه ورفعته حتى طنناؤه في طائفة التحل فقال غير الدجال أخوفني عليكم إن يخرج وأنا فيكم فأنا حجيجه دونكم وإن يخرج ولست فيكم فامرؤٌ حجيج نفسه والله خليفتي على كل مسلم إنه شاب قطط عينه طائفة كأتى أشبهه بعبد العزى بن قطن فمن أدركه منكم فليقرأ عليه فواتح سورة الكهف إنه خارج حلة بين الشام والعراق فعات يمينا وعات شمالا يا عبادة الله فاثبتوا قلنا يا رسول الله وما لبثه في الأرض قال أربعون يوما يوم كسنة وإنه لا قدروا له قدرة قلنا يا رسول الله وما إسرأه في الأرض قال كالغيث استدبرته الرياح فيأتي على القوم فيدعوهم فيؤمنون به ويستجيبون له فيأمر السماء فتمطر والأرض فتنبث فتروح عليهم سارحتهم أطول ما كانت ذرا وأنبغة ضروعا وأمدته خواصر ثم يأتي القوم فيدعوهم فيردون عليه قوله فينصرف عنهم فيصيحون موحلين ليس بأيديهم شيء من أموالهم ويمر بالخربة فيقول لها أخرجي كنوزك فتبتعه كنوزها كعباس التحل ثم يدعو رجلا ممتلئا شبابا فيضربه بالسيف فيقطعه جزلتين رمية الغرض ثم يدعو فيقبل ويتهلل وجهه يضحك فيبينما هو كذلك إذ بعث الله المسيح ابن مريم فينزل عند المنارة البيضاء شرقي دمشق بين مهرودتين واضعا كفيه على أجنحة ملكين إذا طأ رأسه قطر وإذا رفعه تحدر منه جمان كالؤلؤ فلا يحل لكافر يجدر ربح نفسه إلا مات ونفسه ينتهي حيث ينتهي طرفه فيطأه حتى يدر كه باب لئذ يقتله ثم يأتي عيسى ابن مريم قوما قد عصمهم الله منه فيمسح عن وجوههم ويحدثهم بدرجاتهم في الجنة فيبينما هو كذلك إذ أوحى الله إلى عيسى إني قد أخرجت عبادا لي لا يبدان لأحد فيقاتلهم فحرز عبادي إلى الطور ويبعث الله أجوج ومأجوج وهم من كل حدب ينسلون فيمر أوائلهم على بحيرة طبرية فيشربون ما فيها ويمر آخرهم فيقولون لقد كان بهذه مرة ماء ويحصر نبي الله عيسى وأصحابه حتى يكون رأس الثور لأحدهم خيرا من مائة دينار لأحدكم اليوم فيرغب نبي الله عيسى وأصحابه فيرسل الله عليهم الغف في رقابهم فيصيحون فرسى كموت نفس واحدة ثم يهب نبي الله عيسى وأصحابه إلى الأرض فلا يجدون في الأرض موضع شبر إلا ملأه زهمهم وشنهم فيرغب نبي الله عيسى وأصحابه إلى الله فيرسل الله طيرا كأعناق البخت فتحمّلهم فتطرهم حيث شاء الله ثم يرسل الله مطرا لا يكن منه بيت مدر ولا وبر فيغسل الأرض حتى يتر كها كالزلفة ثم يقال للأرض أنيبتى ثمرتك وردى بر كنتك فيؤمند تاكل العصابة من الرمانة ويستظلون بقحفها ويبارك في الرسل حتى أن اللقحة من الإبل لتكفي الفئام من الناس واللقحة من البقر لتكفي القبيلة من الناس واللقحة من الغنم لتكفي الفخذ من الناس فيبينما هم كذلك إذ بعث الله ريحا طيبة فتأخذهم تحت آباطهم فتقبض روح كل مؤمن وكل مسلم وينقى شرار الناس يتهاجون فيها تهاج الحمر فعليهم تقوم الساعة حدثنا علي بن حجر السعدي حدثنا عبد الله بن عبد الرحمن بن يزيد بن جابر والوليد بن مسلم قال ابن حجر دخل حديث أحدهما في حديث الآخر عن عبد الرحمن بن يزيد بن جابر بهذا الإسناد نحو ما ذكرنا وزاد بعد قوله لقد كان بهذه مرة ماء ثم يسرون حتى ينتهوا إلى جبل الحمر وهو جبل بيت المقدس فيقولون لقد قتلنا من في الأرض هلم فلنقتل من في السماء فيرمون بنسبهم إلى السماء فيرد الله عليهم نسايبهم مخضوبة دما وفي رواية ابن حجر فإنني قد أنزلت عبادا لي لا يدى لأحد فيقاتلهم ❁

Ebu Haysame Züheyr b. Harb ve Muhammed b. Mihrân – el-Velîd b. Müslim – Abdurrahman b. Yezid b. Câbir – Yahya b. Câbir – Abdurrahman b. Cübeyr – Cübeyr b. Nüfeyr el-Hadramî – Nevvas b. Sem'ân el-Kilâbî tarîki ile rivayet edilmiştir.

...Sonra Allah, ona: 'kullarımı Tûr'a geçir!' diye vahyedecek, 'çünkü ben bir takım kullarımı (Zülkarneyn seddinden) indirdim ki, onlarla savaşmaya hiç kimsenin gücü yetmez.' Allah, Ye'cüc ve Me'cüc'ü gönderecektir. Bunlar Allah-ü Teala'nın buyurduğu gibi, her tepeden adeta akarcasına ineceklerdir. Öndekiler Taberiyye gölüne uğrayacak ve gölün bütün suyunu içeceklerdir. Sonra geridekiler bu göle uğrayacak, 'bir defasında bu yerde su vardı!' diyecekler. Sonra Beytü'l-Makdis dağına varıncaya kadar yürüyeceklerdir. O zaman 'yeryüzündekileri öldürdük, geliniz, göktekileri de öldürelim!' diyecekler. Bunun üzerine oklarını göğe doğru atacaklar ve Allah, onların oklarını kendilerine kana bulanmış olarak çevirecektir. Meryem'in oğlu İsa ve adamları da muhasara altına alınacaktır. Nihayet o gün bir öküz başı, bugün herhangi biriniz için 100 dinardan onlara daha kıymetli olacaktır. Sonra Meryem'in oğlu İsa ve adamları Allah'a niyazda bulunacaklar ve bunun üzerine Allah, onların boyunlarında kurtçuklar peyda edecek, bir tek nefsin ölümü gibi kırılacak ve öleceklerdir..."⁵²

34:

⁵² Müslim, Fiten, 8/196.

٢١٦٦ حدثنا عليُّ بنُ حُجْرٍ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ دَخَلَ حَدِيثُ أَحَدِهِمَا فِي حَدِيثِ الْآخَرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ جَابِرٍ الطَّائِقِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جَبْرِ عَنْ أَبِيهِ جُبَيْرِ بْنِ نَفِيرٍ عَنِ النَّوَّاسِ ابْنِ سَمْعَانَ الْكِلَابِيِّ قَالَ ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الدَّجَالَ ذَاتَ غَدَاةٍ فَخَفِضَ فِيهِ وَرَفَعَ حَتَّى ظَنَّنَا فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ قَالَ فَانْصَرَفْنَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ رَجَعْنَا إِلَيْهِ فَعَرَفَ ذَلِكَ فِينَا فَقَالَ مَا شَأْنُكُمْ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَكَرْتَ الدَّجَالَ الْغَدَاةَ فَخَفِضْتَ فِيهِ وَرَفَعْتَ حَتَّى ظَنَّنَا فِي طَائِفَةِ النَّخْلِ قَالَ غَيْرَ الدَّجَالَ أَخُوفُ لِي عَلَيْكُمْ إِنْ يَخْرُجُ وَأَنَا فِيكُمْ فَأَنَا حَجِيجُهُ دُونَكُمْ وَإِنْ يَخْرُجُ وَلَسْتُ فِيكُمْ فَاْمُرُوا حَجِيجَ نَفْسِهِ وَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ إِنَّهُ شَابٌّ قَطَطٌ عَيْنُهُ طَائِفَةٌ شَبِيهٌ بِعَبْدِ الْعَرِيِّ بْنِ قَطَنِ فَمَنْ رَأَهُ مِنْكُمْ فَلْيَقْرَأْ فَوَاتِحَ سُورَةِ أَصْحَابِ الْكَهْفِ قَالَ يَخْرُجُ مَا بَيْنَ الشَّامِ وَالْعِرَاقِ فَعَاثَ يَمِينًا وَشَمَالًا يَا عِبَادَ اللَّهِ اثْبُتُوا قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا لَيْتُهُ فِي الْأَرْضِ قَالَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا يَوْمًا يَوْمًا كَسَنَةٍ وَيَوْمًا كَشْهَرٍ وَيَوْمًا كَجَمْعَةٍ وَسَائِرُ أَيَّامِهِ كَأَيَّامِكُمْ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ الْيَوْمَ الَّذِي كَالسَّنَةِ أَتَكْفِينَا فِيهِ صَلَاةَ يَوْمٍ قَالَ لَا وَلَكِنْ أَقْدُرُوا لَهُ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا سُرْعَتُهُ فِي الْأَرْضِ قَالَ كَالغَيْثِ اسْتَدْبَرَتْهُ الرِّيحُ فَيَأْتِي الْقَوْمَ فَيَدْعُوهُمْ فَيَكْذِبُونَهُ وَيُرْدُونَ عَلَيْهِ قَوْلَهُ فَيَنْصَرِفُ عَنْهُمْ فَتَتَّبِعُهُ أُمُوهُمْ وَيُصْبِحُونَ لَيْسَ بِأَيْدِيهِمْ شَيْءٌ ثُمَّ يَأْتِي الْقَوْمَ فَيَدْعُوهُمْ فَيَسْتَجِيبُونَ لَهُ وَيُصَدِّقُونَهُ فَيَأْمُرُ السَّمَاءَ أَنْ تُمْطِرَ فَيُمْطِرُ وَيَأْمُرُ الْأَرْضَ أَنْ تُنْبِتَ فَتُنْبِتُ فَتَرَوْحَ عَلَيْهِمْ سَارِحَتُهُمْ كَأَطْوَلِ مَا كَانَتْ ذَرًا وَأَمَدَهُ حَوَاصِرَ وَأَدْرَهُ ضُرُوعًا قَالَ ثُمَّ يَأْتِي الْخَرِبَةَ فَيَقُولُ لَهَا أَخْرَجِي كَنْزُوكَ فَيَنْصَرِفُ مِنْهَا فَيَتَّبِعُهُ كَيْعَاسِبِ النَّخْلِ ثُمَّ يَدْعُو رَجُلًا شَابًّا مُمْتَلئًا شَبَابًا فَيَضْرِبُهُ بِالسَّيْفِ فَيَقْطَعُهُ حَرْزَ لَتَيْنِ ثُمَّ يَدْعُوهُ فَيَقْبِلُ يَتَهَلَّلُ وَجْهَهُ يَضْحَكُ فَيَبْتِمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ هَبَطَ عَيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِشَرَفٍ دِمَشْقَ عِنْدَ الْمَنَارَةِ الْبَيْضَاءِ بَيْنَ مَهْرُودَتَيْنِ وَاضْعًا بِيَدَيْهِ عَلَى أَجْنِحَةِ مَلَكَيْنِ إِذَا طَاطَأَ رَأْسَهُ قَطِرَ وَإِذَا رَفَعَهُ تَحَدَّرَ مِنْهُ جَمَانٌ كَاللُّوْلُؤِ قَالَ وَلَا يَجِدُ رِيحَ نَفْسِهِ يَعْنِي أَحَدًا إِلَّا مَاتَ وَرِيحَ نَفْسِهِ مُنْتَهَى بَصَرِهِ قَالَ فَيَطْلُبُهُ حَتَّى يَدْرِكَهُ بِبَابِ لُدٍّ فَيَقْتُلُهُ قَالَ فَيَلْبِثُ كَذَلِكَ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَ ثُمَّ يُوحَى إِلَيْهِ أَنْ حَوِّزْ عِبَادِي إِلَى الطُّورِ فَإِنِّي قَدْ أَنْزَلْتُ عِبَادًا لِي لَا يَدَانِ لِأَحَدٍ بِقِتَالِهِمْ قَالَ وَيَبْعَثُ اللَّهُ يَا جُوجَ وَمَاجُوجَ وَهُمْ كَمَا قَالَ اللَّهُ ﴿ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴾ قَالَ فَيَمُرُّ أَوْلَاهُمْ بِبَحِيرَةِ الطَّبْرِيَّةِ فَيَشْرَبُ مَا فِيهَا ثُمَّ يَمُرُّ بِهَا آخِرُهُمْ فَيَقُولُ لَقَدْ كَانَ يَهْدِيهِمْ مَرَّةً مَاءٌ ثُمَّ يَسِيرُونَ حَتَّى يَنْتَهُوا إِلَى جَبَلٍ بَيْتِ مَقْدِسٍ فَيَقُولُونَ لَقَدْ قَتَلْنَا مَنْ فِي الْأَرْضِ فَهَلُمَّ فَلْتَقْتُلْ مَنْ فِي السَّمَاءِ فَيَرْمُونَ بِنَشَابِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ فَيَرُدُّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ نَشَابَهُمْ مُحْمَرًا دَمًا وَيُحَاصِرُ عَيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ وَأَصْحَابَهُ حَتَّى يَكُونَ رَأْسُ الشُّورِ يَوْمَئِذٍ خَيْرًا لِأَحَدِهِمْ مِنْ مِائَةِ دِينَارٍ لِأَحَدِكُمْ الْيَوْمَ قَالَ فَيَرْغَبُ عَيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ إِلَى اللَّهِ وَأَصْحَابُهُ قَالَ فَيُرْسِلُ اللَّهُ إِلَيْهِمُ التَّغْفَ فِي رِقَابِهِمْ فَيُصْبِحُونَ فَرَسِي مَوْتَى كَمَوْتِ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ قَالَ وَيَهْبِطُ عَيْسَى وَأَصْحَابُهُ فَلَا يَجِدُ مَوْضِعَ شِبْرٍ إِلَّا وَقَدْ مَلَأَتْهُ زَهْمَتُهُمْ وَنَسْتُهُمْ وَدَمَاؤُهُمْ قَالَ فَيَرْغَبُ عَيْسَى إِلَى اللَّهِ وَأَصْحَابُهُ قَالَ فَيُرْسِلُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ طَيْرًا كَأَعْنَاقِ الْبُخْتِ قَالَ فَتَحْمِلُهُمْ فَتَطْرُقُهُمْ بِالْمَهْبِلِ وَيَسْتَوْقِدُ الْمُسْلِمُونَ مِنْ قَسِيهِمْ وَنَشَابِهِمْ وَجَعَابِهِمْ سَبْعَ سِنِينَ قَالَ وَيُرْسِلُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَطْرًا لَا يَكُنْ مِنْهُ بَيْتٌ وَتَرٍ وَلَا مَدْرٌ قَالَ فَيَغْسِلُ الْأَرْضَ فَيَتْرُكُهَا كَالرِّلْقَةِ قَالَ ثُمَّ يُقَالُ لِلْأَرْضِ أَخْرَجِي ثَمْرَتَكَ وَرُدِّي بَرَكَتَكَ فَيَوْمَئِذٍ تَأْكُلُ الْعِصَابَةُ مِنَ الرَّمَانَةِ وَيَسْتَظِلُّونَ بِحَفْهَاتِهَا وَيَبَارِكُ فِي الرَّسْلِ حَتَّى إِنَّ الْفِثَامَ مِنَ النَّاسِ لَيَكْتَفُونَ بِاللَّقْحَةِ مِنَ الْإِبِلِ وَإِنَّ الْقَبِيلَةَ لَيَكْتَفُونَ بِاللَّقْحَةِ مِنَ الْبَقْرِ وَإِنَّ الْفَخْدَ لَيَكْتَفُونَ بِاللَّقْحَةِ مِنَ الْغَنَمِ فَيَبْتِمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ بَعَثَ اللَّهُ رِيحًا فَقَبِضَتْ رُوحَ كُلِّ مُؤْمِنٍ وَيَبْقَى سَائِرُ النَّاسِ يَتَهَارَجُونَ كَمَا تَتَهَارَجُ الْحُمُرُ فَعَلَيْهِمْ تَقْوَمُ السَّاعَةُ قَالَ أَبُو عَمِيْرٍ هَذَا حَدِيثٌ حَسَنٌ صَحِيحٌ غَرِيبٌ لَا نَعْرَفُهُ إِلَّا مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ ❁

Ali b. Hucr – el-Velid b. Müslim ve Abdullah b. Abdurrahman b. Yezid b.

Cabir – Abdurrahman b. Yezid b. Cabir – Yahya b. Cabir – Abdurrahman b. Cübeyr

– Cübeyr b. Nüfeyr – Nevvas b. Sem’an el-Kilabi tarîki ile rivayet edilmiştir.

“...Sonra Allah, ona: ‘kullarımı Tûr’a geçir!’ diye vahyedecek, ‘çünkü ben bir takım kullarımı (Zülkarneyn seddinden) indirdim ki, onlarla savaşmaya hiç kimsenin gücü yetmez.’ Allah, Ye’cüc ve Me’cüc’ü gönderecektir. Bunlar Allah-ü

Teala'nın buyurduğu gibi, her tepeden adeta akarcasına ineceklerdir. Öndekiler Taberiyye gölüne uğrayacak ve gölün bütün suyunu içeceklerdir. Sonra geridekiler bu göle uğrayacak, 'bir defasında bu yerde su vardı!' diyecekler. Sonra Beytü'l-Makdis dağına varıncaya kadar yürüyeceklerdir. O zaman 'yeryüzündekileri öldürdük, geliniz, göktekileri de öldürelim!' diyecekler. Bunun üzerine oklarını göğre doğru atacaklar ve Allah, onların oklarını kendilerine kana bulanmış olarak çevirecektir. Meryem'in oğlu İsa ve adamları da muhasara altına alınacaktır. Nihayet o gün bir öküz başı, bugün herhangi biriniz için 100 dinardan onlara daha kıymetli olacaktır. Sonra Meryem'in oğlu İsa ve adamları Allah'a niyazda bulunacaklar ve bunun üzerine Allah, onların boyunlarında kurtçuklar peyda edecek, bir tek nefsin ölümü gibi kırılacak ve öleceklerdir..."⁵³

35:

⁵³ Tirmizi, Fiten, 4/477-477.

٤٦٥ هـ شام هشام بن عمار حدثنا يحيى بن حمزة حدثنا عبد الرحمن بن يزيد بن جابر حدثني عبد الرحمن بن جبير بن نفير حدثني أبي أنه سمع التوأس بن سمعان الكلابي يقول ذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم الدجال الغداة فحفص فيه ورفع حتى ظننا أنه في طائفة النخل فلما رُحنا إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم عرف ذلك فينا فقال ما شأنكم فقلنا يا رسول الله ذكرت الدجال الغداة فحفصت فيه ثم رفعت حتى ظننا أنه في طائفة النخل قال غير الدجال أخوفني عليكم إن يخرج وأنا فيكم فأنا حجيجه دونكم وإن يخرج ولست فيكم فامرؤ حجيج نفسه والله خليفتي على كل مسلم إنه شاب قطط عينه قائمة كاني أشبهه بعبد العزي ابن قطن فمن رآه منكم فليقرأ عليه فاتح سورة الكهف إنه يخرج من خلة بين الشام والعراق فعاش يمينا وعاش شمالا يا عباد الله اثبتوا قلنا يا رسول الله وما ليته في الأرض قال أربعون يوما يوم كسته ويوم كشه ويوم كجمعة وسائر أيامه كأيامكم قلنا يا رسول الله فذلك اليوم الذي كسنته تكفيننا فيه صلاة يوم قال فافذروا له قدره قال قلنا فما إسراره في الأرض قال كالغيث استبرأته الرياح قال فيأتي القوم فيدعوهم فيستجيبون له ويؤمنون به فيأمر السماء أن تُمْطِرَ فتمطر ويأمر الأرض أن تثبت فثبتت وتروح عليهم سارحتهم أطول ما كانت ذرى وأسبغه ضروعا وأمدته خواصر ثم يأتي القوم فيدعوهم فيردون عليه قوله فينصرف عنهم فيصيحون مُمحِلين ما بأيديهم شيء ثم يمر بالخرية فيقول لها أخرجي كنوزك فينطلق فتنبعه كنوزها كيغاسيب النخل ثم يدعو رجلا مُمثلا شابا فيضربه بالسيف ضربة فيقطع جزلتين رمية الغرض ثم يدعو فيقبل يتהלل وجهه يضحك فيبينما هم كذلك إذ بعث الله عيسى ابن مريم فينزل عند المنارة البيضاء شرقي دمشق بين مهرودتين واضعا كفيه على أجنحة ملكين إذا طأطأ رأسه قطر وإذا رفعه ينحدر منه جمان كاللؤلؤ ولا يحل لكافر يجدر ربح نفسه إلا مات ونفسه ينتهي حيث ينتهي طرفه فينطلق حتى يدركه عند باب لد فيقتله ثم يأتي نبي الله عيسى قوما قد عصمهم الله فيمنسح وجوههم ويحدثهم بدرجاتهم في الجنة فيبينما هم كذلك إذ أوحى الله إليه يا عيسى إني قد أخرجت عبادا لي لا يدان لأحد بقتالهم وأحرز عبادي إلى الطور وبعث الله ياجوج ومأجوج وهم كما قال الله ﴿ من كل حدب يؤسلون ﴾ فيمر أوائلهم على بحيرة الطبرية فيشربون ما فيها ثم يمر آخرهم فيقولون لقد كان في هذا ماء مرة ويحضر نبي الله وأصحابه حتى يكون رأس الثور لأحدكم خيرا من مائة دينار لأحدكم اليوم فيرغب نبي الله عيسى وأصحابه إلى الله فيرسل الله عليهم الغف في رقابهم فيصيحون فرسي كموت نفس واحدة ويهبط نبي الله عيسى وأصحابه فلا يجدون موضع شبر إلا قد ملاه زهمهم وتنهم ودماءهم فيرغبون إلى الله فيرسل عليهم طيرا كأعناق البخت فتحملهم فتطرحهم حيث شاء الله ثم يرسل الله عليهم مطرا لا يكن منه تيب مدر ولا وبر فيغسله حتى يتركه كالرقة ثم يقال للأرض أنبئي ثمرتك وردى بركتك فيومئذ تأكل العصابة من الرمانة فتشبعهم ويستظلون بقحفها ويبارك الله في الرسل حتى إن اللقحة من الإبل تكفي الفتام من الناس واللقحة من البقر تكفي القبيلة واللقحة من الغنم تكفي الفخذ فيبينما هم كذلك إذ بعث الله عليهم ريحا طيبة فتأخذ تحت آباطهم فتقبض روح كل مسلم ويبقى سائر الناس يتهاجون كما تتهاج الحمر فعليهم تقوم الساعة ﴿

Hişam b. Ammâr – Yahya b. Hamza – Abdurrahman b. Yezid b. Cabir –

Abdurrahman b. Cübeyr b. Nüfeyr – babası – Nevvas b. Sem'an el-Kilabi tarîki ile rivayet edilmiştir.

“...Allah, Ye'cüc ve Me'cüc'ü gönderecektir. Bunlar Allah-ü Teala'nın buyurduğu gibi, her tepeden adeta akarcasına inceklerdir. Öndekiler Taberiyye gölüne uğrayacak ve gölün bütün suyunu içeceklerdir. Sonra geridekiler bu göle uğrayacak, 'bir defasında bu yerde su vardı!' diyecekler. Sonra Beytü'l-Makdis dağına varıncaya kadar yürüyeceklerdir. O zaman 'yeryüzündekileri öldürdük,

geliniz, göktekileri de öldürelim!’ diyecekler. Bunun üzerine oklarını göğe doğru atacaklar ve Allah, onların oklarını kendilerine kana bulanmış olarak çevirecektir. Meryem’in oğlu İsa ve adamları da muhasara altına alınacaktır. Nihayet o gün bir öküz başı, bugün herhangi biriniz için 100 dinardan onlara daha kıymetli olacaktır. Sonra Meryem’in oğlu İsa ve adamları Allah’a niyazda bulunacaklar ve bunun üzerine Allah, onların boyunlarında kurtçuklar peyda edecek, bir tek nefsin ölümü gibi kırılacak ve öleceklerdir...’’⁵⁴

36:

⁵⁴ İbn Mace, Fiten, 2/1365, hadis no:4075.

١٦٩٧١ صلواتنا الوليد بن مسلم أبو العباس الدمشقي بمكة إماماً قال حدثني عبد الرحمن بن يزيد بن جابر قال حدثني يحيى بن جابر الطائي قاضي حمص قال حدثني عبد الرحمن بن جبير بن نفير الحضرمي عن أبيه أنه سمع التوأس بن سمعان الكلابي قال ذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم الدجال ذات غداة فحفض فيه ورفع حتى ظنناه في طائفة النخل فلما رخصنا إليه عرف ذلك في وجوهنا فسألناه فقلنا يا رسول الله ذكرت الدجال الغداة فحفضت فيه ورفعت حتى ظنناه في طائفة النخل قال غير الدجال أخوفني عليكم فإن يخرج وأنا فيكم فأنا حجيجه دونكم وإن يخرج ولست فيكم فامرؤ حجيج نفسه والله خليفتي على كل مسلم إنه شاب جعداً قطط عينه طافية وإنه يخرج من خلة بين الشام والعراق فعات يميناً وشمالاً يا عباد الله اثبتوا قلنا يا رسول الله ما لبثت في الأرض قال أربعين يوماً يوماً كسنته ويوم كشهرو ويوم كجمعة وسائر أيامه كأيامكم قلنا يا رسول الله فذلك اليوم الذي هو كسنته أيكفيننا فيه صلاة يوم وليلة قال لا اقدروا له قدره قلنا يا رسول الله فما سراع في الأرض قال كالعيث استذبرته الريح قال فيمر بالحق فيدعوهم فيستجيبون له فيأمر السماء فتُمْطِرُ والأرض فتنبئت وتروح عليهم سارحتهم وهي أطول ما كانت ذرى وأمدته خواصر وأسبغ ضروعا ويمر بالحق فيدعوهم فيردوا عليه قوله فتنبعهم أموالهم فيضبحون مخلصين ليس لهم من أموالهم شيء ويمر بالخرية فيقول لها أخرجي كنوزك فتنبعها كنوزها كيغاسيب النخل قال ويأمر برجل فيقتل فيضربه بالسيف فيقطع جرتين رمية الغرض ثم يدعو فيقبل إليه يتهلل وجهه قال فبينما هو على ذلك إذ بعث الله عز وجل المسيح ابن مريم عليه السلام فينزل عند المنارة البيضاء شرقي دمشق بين مهرودتين واضعاً يده على أجنحة ملكين فينبعهم فيدر كنه فيقتله عند باب لد الشرفي قال فبينما هم كذلك إذ أوحى الله عز وجل إلى عيسى ابن مريم عليه السلام أتى قد أخرجت عبداً من عبادي لا يدان لك بقتالهم فحوّز عبادي إلى الطور فيبعث الله عز وجل يأجوج ومأجوج وهم كما قال الله عز وجل ﴿ من كل حدب ينسلون ﴾ فيرغب عيسى وأصحابه إلى الله عز وجل فيرسل عليهم نغفاً في رقابهم فيضبحون فرسى كموت نفس واحدة فيهبط عيسى وأصحابه فلا يجدون في الأرض بيتاً إلا قد ملأه زهمهم ونبئهم فيرغب عيسى وأصحابه إلى الله عز وجل فيرسل عليهم طيراً كاعتاق البخت فتحمّلهم فتطرحهم حيث شاء الله عز وجل قال ابن جابر فحدثني عطاء بن يزيد السكسكي عن كعب أو غيره قال فتطرحهم بالمهبل قال ابن جابر فقلنا يا أبا يزيد وأين المهبل قال مطلع الشمس قال ويرسل الله عز وجل مطراً لا يكن منه بيت وبر ولا مدر أربعين يوماً فيغسل الأرض حتى يتر كها كالزلفة ويقال للأرض أنبتى تمرتك وردى بركتك قال فيومئذ يأكل النقر من الرمانة ويستظلون بقحفها ويبارك في الرسل حتى أن اللقحة من الإبل لتكفي الفئام من الناس واللقحة من البقر تكفي الفخذ والشاة من الغنم تكفي أهل البيت قال فبينما هم على ذلك إذ بعث الله عز وجل ريحاً طيبة تحت آباطهم فتقبض روح كل مسلم أو قال كل مؤمن ويبقى شرار الناس يتهاجون تهاج الحمير وعليهم أو قال وعليه تقوم الساعة ﴿

Velid b. Müslim Ebu'l-Abbas – Abdurrahman b. Yezid b.Cabir – Yahya

b.Cabir – Abdurrahman b. Cübeyr b. Nüfeyr – Cübeyr b. Nüfeyr – Nevvas b. Sem'an el-Kilabi tafiki ile rivayet edilmiştir.

“...Allah, Ye'cüc ve Me'cüc'ü gönderecektir. Bunlar Allah-ü Teâlâ'nın buyurduğu gibi, her tepeden adeta akarcasına inceklerdir. Öndekiler Taberiyye gölüne uğrayacak ve gölün bütün suyunu içeceklerdir. Sonra geridekiler bu göle uğrayacak, 'bir defasında bu yerde su vardı!' diyecekler. Sonra Beytü'l-Makdis dağına varıncaya kadar yürüyeceklerdir. O zaman 'yeryüzündekileri öldürdük, geliniz, göktekileri de öldürelim!' diyecekler. Bunun üzerine oklarını göğe doğru

atacaklar ve Allah, onların oklarını kendilerine kana bulanmış olarak çevirecektir. Meryem'in oğlu İsa ve adamları da muhasara altına alınacaktır. Nihayet o gün bir öküz başı, bugün herhangi biriniz için 100 dinardan onlara daha kıymetli olacaktır. Sonra Meryem'in oğlu İsa ve adamları Allah'a niyazda bulunacaklar ve bunun üzerine Allah, onların boyunlarında kurtçuklar peyda edecek, bir tek nefsin ölümü gibi kırılacak ve öleceklerdir. İsa ve adamları inecekler, onların yağlarının, kokmuş etlerinin ve kanlarının doldurmadığı bir karışık yer bulamayacaklardır. İsa ve adamları Allah'a niyaz edecekler, bunun üzerine Allah onların (cifelerinin) üzerine deveboyunlarına benzeyen kuşlar gönderecek, bu kuşlar onları derin bir çukura atacaktır. Müslümanlar onların yaylarını, oklarını ve okluklarını yedi sene yakıt olarak kullanacaklardır. Sonra Allah onlara bir yağmur gönderecek, kıldan veya kerpiçten hiçbir ev bu yağmurdan kurtulmayacaktır. Bu yağmur, yeryüzünü yıkayacak ve onu ayna gibi bırakacaktır. Sonra toprağa 'meyvelerini çıkar ve bereketini geri çevir!' denilecek, işte o gün cemaat nar yiyecek ve kabuklarıyla gölgelenecektir. Süt bereketlenecek, nihayet insanların kalabalık cemaatleri yeni doğurmuş bir deve ile yetinecekler; bir kabile, yeni doğurmuş bir sığırla yetinecek ve bir oymak yeni doğurmuş bir davar ile yetinecektir. Onlar bu durumda iken Allah bir rüzgâr gönderecek ve bu rüzgâr bütün müminlerin ruhlarını kabzedecektir. Geri kalan insanlar merkeplerin (ulu orta) çiftleşmeleri gibi (göz önünde) çiftleşecekler ve kıyamet onların başına kopacaktır. ”⁵⁵

37:

⁵⁵ Ahmed, 4/181.

٤.٦٦ حدثنا هشام بن عمار حدثنا يحيى بن حمزة حدثنا ابن جابر عن يحيى بن جابر الطائي حدثني عبد الرحمن بن جبير بن نفير عن أبيه أنه سمع النّوّاس بن سَمْعَانَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَيُوقَدُ الْمُسْلِمُونَ مِنْ قِيسَى يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَنَشَابِهِمْ وَأَتْرَسْتِهِمْ سَبْعَ سِنِينَ ❁

Hişam b. Ammâr – Yahya b. Hamza – İbn Cabir – Yahya b. Cabir –
Abdurrahman b. Cübeyr b. Nüfeyr – Cübeyr b. Nüfeyr – Nevvas b. Sem’an el-Kilabi
tarîki ile rivayet edilmiştir.

“Müslümanlar Yecüc ve Mecüc’ün (silah olarak kullandıkları) yaylarından,
oklarından ve kalkanlarından yedi yıl ateş yakacaktır.”⁵⁶

9. Ebû Sa’îd el-Hudrî Rivayetleri

38:

صحیح البخاری ١
٤٢ - أحاديث الأنبياء
حديث : ٣٠٩٩
٣٠٩٩ حدثني إسحاق بن نصر حدثنا أبو أسامة عن الأعمش حدثنا أبو صالح عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال يقول الله تعالى يا آدم فيقول لبيك وسعديك والخير في يديك فيقول أخرج بعث النار قال من كل ألف تسع مائة وتسعة وتسعين فعنده يشيب الصغير ❁ وتضع كل ذات حمل حملها وترى الناس سكارى وما هم بسكارى ولكن عذاب الله شديد ❁ قالوا يا رسول الله وأبنا ذلك الواحد قال أبشروا فإن منكم رجلا ومن يأجوج ومأجوج ألفا ثم قال والذي نفسي بيده إني أرجو أن تكونوا رُبْعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبِّرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبِّرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبِّرْنَا فَقَالَ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّعْرَةِ السُّودَاءِ فِي جِلْدِ ثَوْرٍ أبيضٍ أَوْ كَشَعْرَةِ بَيْضَاءِ فِي جِلْدِ ثَوْرٍ أَسْوَدَ ❁

İshak b. Nasr – Ebu Usame – A’meş – Ebu Salih – Ebu Sa’id el-Hudrî tarîki
ile rivayet edilmiştir.

Hz. Peygamber: Allah-ü Teâlâ:

- *Yâ Âdem, deyince;*

Hazreti Âdem:

- *“Buyur Ya Rabbi! Huzur ve hayır senin elindedir’, der.*

⁵⁶ İbn Mace, Fiten, 2/1359, hadis no: 4076.

- *Bir grup cehennemliği ordan çıkar! Hz. Âdem:*

- *Bunlar kimlerdir? diye sorunca Allah-ü Teâlâ:*

- *Cehenneme giren her binden dokuz yüz doksan dokuzudur, diye cevap verir.*

“O anda (kıyamet anında) küçükler birden yaşlanır. Yüce Allah şöyle buyurur: “ Ve insanları sen sarhoş görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değildir velâkin Allah’ın azabı şiddetlidir.” Huzur-u risâlette bulunanlar:

- *ya Resulüllah, şu cehenneme gitmeyen binde bir hangimizdir?*

Dediler, bunun üzerine Resulüllah,

- *Size müjdeler olsun, sizden bir kişiye mukabil Ye'cüc ve Me'cüc'den bin kişi (cehenneme gönderilecektir) buyurdu. Sonra: Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki: Ben sizin ehli cennetin dörtte biri olmanızı ümit ederim, deyince; (Ebu Saïd el-Hudrî)*

- *Biz tekbir aldık ve Resulüllah bu müjdesine tazim ettik demiştir.*

Bunun üzerine Resulüllah;

Tekrar tekbir aldık, tekrar Resulüllah;

- *Ben sizin ehli cennetin yarısı olacağınızı ümit ederim deyince; biz tekbir aldık. Bunun üzerine Resulüllah:*

- *Siz insanlar içinde beyaz öküzün derisi üzerindeki siyah bir tüy mesabesindesiniz. Veyahut da siyah bir öküz derisinde sanki beyaz bir tüy gibisiniz, buyurdu.⁵⁷*

39:

⁵⁷ Buhari, Enbiya, 4/138.

٤٣٧٢ حدثنا عمْرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا آدَمُ يَقُولُ لَبَّيْكَ رَبَّنَا وَسَعْدَيْكَ فَيَنَادِي بِصَوْتٍ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ بَعْثًا إِلَى النَّارِ قَالَ يَا رَبِّ وَمَا بَعَثَ النَّارَ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ قَالَ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةَ وَتِسْعِينَ فَحِينَئِذٍ تَضَعُ الْحَامِلُ حَمْلَهَا وَيَشِيبُ الْوَالِدُ ﴿ وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴾ فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى النَّاسِ حَتَّى تَغَيَّرَتْ وُجُوهُهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةَ وَتِسْعِينَ وَمِنْكُمْ وَاحِدٌ ثُمَّ أَنْتُمْ فِي النَّاسِ كَالشَّعْرَةِ السُّودَاءِ فِي جَنْبِ الثَّوْرِ الْبَيْضِ أَوْ كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جَنْبِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونُوا رُبْعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ ثَلَاثُ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا قَالَ أَبُو أُسَامَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ ﴿ تَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى ﴾ وَقَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةَ وَتِسْعِينَ وَقَالَ جَرِيرٌ وَعَبْسَى بْنُ يُونُسَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ ﴿ سَكَرَى وَمَا هُمْ بِسَكَرَى ﴾

Ömer b. Hafs – Hafs – A'meş – Ebu Salih – Ebu Sa'id el-Hudrî tarîki ile

riwayat edilmiştir.

Hz. Peygamber: Allah-ü Teâlâ:

- *Yâ Âdem, deyinçe;*

Hazreti Âdem:

- *“Buyur Ya Rabbi! Huzur ve hayır senin elindedir”, der.*

- *Bir grup cehennemliği ordan çıkar! Hz. Âdem:*

- *Bunlar kimlerdir? diye sorunca Allah-ü Teâlâ:*

- *Cehenneme giren her binden dokuz yüz doksan dokuzdur, diye cevap*

verir. “O anda (kıyamet anında) küçükler birden yaşlanır. Yüce Allah şöyle buyurur:

“ Ve insanları sen sarhoş görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değildir velâkin Allah'ın azabı şiddetlidir”. Peygamberin bu sözleri orada bulunanları üzdü.

- *ya Resulüllah, şu cehenneme gitmeyen binde bir hangimizdir?*

Dediler, bunun üzerine Resulüllah,

- *Size müjdeler olsun, sizden bir kişiye mukabil Ye'cüc ve Me'cüc'den*

dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz kişi (cehenneme gönderilecektir) buyurdu. Siz

mahşer halkının umumuna kıyas edilince, ancak siz bir beyaz öküzün derisi

üzerindeki siyah bir tüy mesabesindeyiz. Veyahut da siyah bir öküz derisinde sanki

beyaz bir tüy gibisiniz, buyurdu.

- Ben sizin ehli cennetin dörtte biri olmanızı ümit ederim, deyince; (Ebu

Said el-Hudrî)

- Biz tekbir aldık ve Resulüallah bu müjdesine tazim ettik demiştir.

Bunun üzerine Resulüallah;

Tekrar tekbir aldık, tekrar Resulüallah;

- Ben sizin ehli cennetin yarısı olacağınızı ümit ederim deyince; biz tekbir aldık.⁵⁸

40:

صحیح البخاری ۱
۶۱ - الرفاق
حدیث : ۶۰۴۹
۶.۴۹ حدثني يونسُ بنُ موسىَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنِ أَبِي صَالِحٍ عَنِ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ يَا آدَمُ قِيَمُوا لَبَنِيكَ وَسَعْدِيكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ قَالَ يَقُولُ أَخْرَجَ بَعَثَ النَّارَ قَالَ وَمَا بَعَثَ النَّارَ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تَسْعَ مِائَةٌ وَتَسْعَةَ وَتِسْعِينَ فَذَلِكَ حِينَ يَشِيبُ الصَّغِيرُ ﴿ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَى وَمَا هُمْ بِسُكَرَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴾ فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا ذَلِكَ الرَّجُلُ قَالَ أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا وَمِنْكُمْ رَجُلٌ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالَ فَحَمِدْنَا اللَّهَ وَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنَّ مَثَلَكُمْ فِي الْأُمَّمِ كَمَثَلِ الشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ الرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الْحِمَارِ ﴿

Yusuf b. Musa – Cerir – A'meş – Ebi Salih – Ebu Sa'id el-Hudrî tarîki ile

rivayet edilmiştir.

Hz. Peygamber: Allah-ü Teâlâ:

- Yâ Âdem, deyince;

Hazreti Âdem:

- - “Buyur Ya Rabbi! Huzur ve hayır senin elindedir”, der.

- Bir grup cehennemliği ordan çıkar! Hz. Âdem:

- Bunlar kimlerdir? diye sorunca Allah-ü Teâlâ:

- Cehenneme giren her binden dokuz yüz doksan dokuzudur, diye cevap

verir. “O anda (kıyamet anında) küçükler birden yaşlanır. Yüce Allah şöyle buyurur:

⁵⁸ Buhari, Tefsir, 6/97.

“ Ve insanları sen sarhoş görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değildir velâkin Allah’ın azabı şiddetlidir.” Peygamberin bu sözleri orada bulunanları üzdü.

- ya Resulüallah, şu cehenneme gitmeyen binde bir hangimizdir?

Dediler, bunun üzerine Resulüallah,

- Size müjdeler olsun, sizden bir kişiye mukabil Ye'cüc ve Me'cüc'den bin kişi (cehenneme gönderilecektir) buyurdu. Sonra: Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki:

- Ben sizin ehli cennetin üçte biri olmanızı ümit ederim, deyince; (Ebu Said el-Hudrî)

- Biz tekbir aldık ve Resulüallah bu müjdesine tazim ettik demiştir.

Bunun üzerine Resulüallah;

Tekrar tekbir aldık, tekrar Resulüallah;

- - Ben sizin ehli cennetin yarısı olacağınızı ümit ederim deyince;

biz tekbir aldık. Bunun üzerine Resulüallah:

- - Siz mahşer halkının umumuna kıyas edilince, ancak siz bir beyaz öküzün derisi üzerindeki siyah bir tüy mesabesindesiniz. Veyahut da siyah bir öküz derisinde sanki beyaz bir tüy gibisiniz, buyurdu.

41:

٣٢٧ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْعَبْسِيُّ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَا آدَمُ فَيَقُولُ لَبَيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ قَالَ يَقُولُ أَخْرَجَ بَعَثَ النَّارَ قَالَ وَمَا بَعَثَ النَّارَ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةَ وَتِسْعِينَ قَالَ فَذَلِكَ حِينَ يَشِيبُ الصَّغِيرُ ﴿ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمَلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴾ قَالَ فَاشْتَدَّ عَلَيْهِمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آتِنَا ذَلِكَ الرَّجُلَ فَقَالَ أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْ تَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا وَمِنْكُمْ رَجُلٌ قَالَ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا ثَلَاثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَحَمِدْنَا اللَّهَ وَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا ثَلَاثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَحَمِدْنَا اللَّهَ وَكَبَّرْنَا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَطْمَعُ أَنْ تَكُونُوا شَطْرَ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنْ مَثَلَكُمْ فِي الْأُمَّمِ كَمَثَلِ الشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي جِلْدِ الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ كَالرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الْحِمَارِ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكَيْعٌ ح وَحَدَّثَنَا أَبُو كَرَيْبٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ كِلَاهِمَا عَنِ الْأَعْمَشِ بِهَذَا الْإِسْنَادِ غَيْرَ أَنَّهُمَا قَالَا مَا أَنْتُمْ يَوْمئِذٍ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّعْرَةِ الْبَيْضَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَسْوَدِ أَوْ كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي الثَّوْرِ الْأَبْيَضِ وَلَمْ يَذْكُرَا أَوْ كَالرَّقْمَةِ فِي ذِرَاعِ الْحِمَارِ ﴿

Osman b. Ebi Şeybe – Cerir – A’meş – Ebi Salih – Ebu Sa’id el-Hudrî tarîki

ile rivayet edilmiştir.

Hiz. Peygamber: Allah-ü Teâlâ:

- *Yâ Âdem, deyinince;*

Hazreti Âdem:

- *“Buyur Ya Rabbi! Huzur ve hayır senin elindedir”, der.*

- *Bir grup cehennemliği ordan çıkar! Hiz. Âdem:*

- *Bunlar kimlerdir? diye sorunca Allah-ü Teâlâ:*

- *Cehenneme giren her binden dokuz yüz doksan dokuzudur, diye cevap*

verir. “O anda (kıyamet anında) küçükler birden yaşlanır. Yüce Allah şöyle buyurur:

“ Ve insanları sen sarhoş görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değildir velâkin Allah’ın

azabı şiddetlidir”. Peygamberin bu sözleri orada bulunanları üzdü.

- *ya Resulüllah, şu cehenneme gitmeyen binde bir hangimizdir?*

Dediler, bunun üzerine Resulüllah,

- *Size müjdelere olsun, sizden bir kişiye mukabil Ye'ciuc ve Me'ciuc'den*

bin kişi (cehenneme gönderilecektir) buyurdu. Sonra: Muhammed'in nefsi elinde

olan Allah'a yemin ederim ki:

- *Ben sizin ehli cennetin dörtte biri olmanızı ümit ederim, deyinince; (Ebu*

Said el-Hudrî)

- Biz tekbir aldık ve Resulüallah bu müjdesine tazim ettik demiştir.

Bunun üzerine Resulüallah;

Tekrar tekbir aldık, tekrar Resulüallah;

- Ben sizin ehli cennetin üçte biri olmanızı ümit ederim, deyince; (Ebu Said el-Hudrî)

- Biz tekbir aldık ve Resulüallah bu müjdesine tazim ettik demiştir.

Bunun üzerine Resulüallah;

Tekrar tekbir aldık, tekrar Resulüallah

- Ben sizin ehli cennetin yarısı olacağınızı ümit ederim deyince; biz tekbir aldık. Bunun üzerine Resulüallah:

- Siz mahşer halkının umumuna kıyas edilince, ancak siz bir beyaz öküzün derisi üzerindeki siyah bir tüy mesabesindesiniz. Veyahut da siyah bir öküz derisinde sanki beyaz bir tüy gibisiniz, buyurdu.⁵⁹

42:

١٨٥٤ حدثنا وكيع عن الأعمش عن أبي صالح عن أبي سعيد الخدري قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول الله عز وجل يوم القيامة يا آدم قم فابعث بعث النار فيقول لبيك وسعديك والخير في يديك يا رب وما بعث النار قال من كل ألف تسع مائة وتسعة وتسعين قال فحينئذ يبشيب المولود وتضع كل ذات حمل حملها وترى الناس سكارى وما هم بسكارى ولكن عذاب الله شديد قال فيقولون فأيتنا ذلك الواحد قال فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم تسع مائة وتسعة وتسعين من أبجوج ومأجوج ومنكم واحد قال فقال الناس الله أكبر فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم أفلا ترضون أن تكونوا ربيع أهل الجنة والله إني لأرجو أن تكونوا ربيع أهل الجنة والله إني لأرجو أن تكونوا ثلث أهل الجنة والله إني لأرجو أن تكونوا نصف أهل الجنة قال فكثير الناس قال فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما أنتم يومئذ في الناس إلا كالشعرة البيضاء في الشور الأسود أو كالشعرة السوداء في الشور الأبيض ❁

Vekî' – A'meş – Ebi Salih – Ebu Sa'id el-Hudrî tarîki ile rivayet edilmiştir.

Hz. Peygamber: Allah-ü Teâlâ:

- Yâ Âdem, deyince;

Hazreti Âdem:

⁵⁹ Müslim, İmân, 1/139.

- *“Buyur Ya Rabbi! Huzur ve hayır senin elindedir”, der.*
- *Bir grup cehennemliği ordan çıkar! Hz. Âdem:*
- *Bunlar kimlerdir? diye sorunca Allah-ü Teâlâ:*
 - *Cehenneme giren her binden dokuz yüz doksan dokuzdur, diye cevap verir. “O anda (kıyamet anında) küçükler birden yaşlanır. Yüce Allah şöyle buyurur: “ Ve insanları sen sarhoş görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değildir velâkin Allah’ın azabı şiddetlidir”. Peygamberin bu sözleri orada bulunanları üzdü.*
- *ya Resulüllah, şu cehenneme gitmeyen binde bir hangimizdir? Dediler, bunun üzerine Resulüllah,*
- *Size müjdeler olsun, sizden bir kişiye mukabil Ye'cüc ve Me'cüc'den dokuz bin dokuz yüz doksan dokuz kişi (cehenneme gönderilecektir) buyurdu. Sonra: Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki;*
- *cennet ehlinin dörtte biri olmayı ister miydiniz? Ben sizin ehli cennetin dörtte biri olmanızı ümit ederim.*
- *Ben sizin ehli cennetin üçte biri olacağınıza ümit ederim.*
- *Ben sizin ehli cennetin yarısı olacağınıza ümit ederim deyince; biz tekbir aldık. Bunun üzerine Resulüllah:*
- *Siz mahşer halkının umumuna kıyas edilince, ancak siz bir beyaz öküzün derisi üzerindeki siyah bir tüy mesabesindesiniz. Veyahut da siyah bir öküz derisinde sanki beyaz bir tüy gibisiniz, buyurdu.⁶⁰*

43:

⁶⁰ Ahmed, 3/32.

٤٠٦٩ حدثنا أبو كريب حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ بَكَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَبِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ تَفْتَحُ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ فَيَخْرُجُونَ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ﴿ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴾ فَيَعْمُونَ الْأَرْضَ وَيَنْحَازُ مِنْهُمْ الْمُسْلِمُونَ حَتَّى تَصِيرَ بَقِيَّةُ الْمُسْلِمِينَ فِي مَدَائِنِهِمْ وَحُصُونِهِمْ وَيَضُمُونَ إِلَيْهِمْ مَوَاشِيَهُمْ حَتَّى أَنْهَمُ لِيَمْرُونَ بِالنَّهْرِ فَيَشْرَبُونَهُ حَتَّى مَا يَدْرُونَ فِيهِ شَيْئًا فَيَمُرُّ آخِرُهُمْ عَلَى أَثَرِهِمْ فَيَقُولُ قَائِلُهُمْ لَقَدْ كَانَ بِهَذَا الْمَكَانِ مَرَّةً مَاءٌ وَيَطْهَرُونَ عَلَى الْأَرْضِ فَيَقُولُ قَائِلُهُمْ هُوَ لَأَهْلُ الْأَرْضِ قَدْ فَرَعْنَا مِنْهُمْ وَلِنَنَازِلَنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ حَتَّى إِنْ أَحَدَهُمْ لِيَهْرُ حَرَبَتَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَتَرْجِعُ مُخَضَّبَةً بِالدَّمِ فَيَقُولُونَ قَدْ قَتَلْنَا أَهْلَ السَّمَاءِ فَيَنْتَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ بَعَثَ اللَّهُ دَوَابَّ كَتَغَفَ الْجَرَادِ فَتَأْخُذُ بِأَعْنَاقِهِمْ فَيَمُوتُونَ مَوْتِ الْجَرَادِ يَرِ كِبَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَيُضِيحُ الْمُسْلِمُونَ لَا يَسْمَعُونَ لَهُمْ حِسًّا فَيَقُولُونَ مَنْ رَجُلٌ يَشْرِي نَفْسَهُ وَيَنْظُرُ مَا فَعَلُوا فَيَنْزِلُ مِنْهُمْ رَجُلٌ قَدْ وَطَنَ نَفْسَهُ عَلَى أَنْ يَقْتُلُوهُ فَيَجِدُهُمْ مَوْتَى فَيَنَادِيهِمْ أَلَا أَبْشَرُوا فَقَدْ هَلَكَ عَدُوُّكُمْ فَيَخْرُجُ النَّاسُ وَيَخْلُونَ سَبِيلَ مَوَاشِيَهُمْ فَمَا يَكُونُ لَهُمْ رَعَى إِلَّا لِحَوْمِهِمْ فَتَشْكُرُ عَلَيْهَا كَأَحْسَنَ مَا شَكَرْتُمْ مِنْ نَبَاتٍ أَصَابَتْهُ قَطٌّ ﴿

Ebu Kureyb – Yunus b. Bükeyr – Muhammed b. İshak – Âsım b. Ömer b.

Katade – Muhammed b. Lebid – Ebu Sa'id el-Hudrî tarîki ile rivayet edilmiştir.

Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

“Ye'cüc ve Me'cüc (seddi) açılacak ve Allah-ü Teâlâ'nın: “ve onlar her tepeden hızla inecekler” (Enbiya-96) ayetinde buyurduğu gibi onlar çıkıp yeryüzünü istila edecekler. Müslümanlar da onlar(ın saldırısını)dan dolayı yerlerini bırakıp geri çekilecekler. Hatta kalan müslümanlar şehirlerine ve kalelerine (sığınmış) olacak ve mevasi (deve, sığır, koyun, keçi)sürülerini yanlarına barındıracaklar(yani mera'ya gönderemeyecekler). Ye'cüc ve Me'cüc (öncüleri) bir nehre uğrayıp yatağında hiçbir şey kalmayacak şekilde suyunu içip tüketecekler. Onların arkasından gelen geridekiler oraya uğrayacaklar ve sözcüleri: şüphesiz bu yerde bir kere su vardı, diyecek. Onlar yeryüzüne hâkim olacaklar. Sonra sözcüleri: Şu insanlar yeryüzü halkıdır, işlerini bitirdik. And olsun ki şimdi gök halkı ile savaşıyoruz, diyecek. Hatta onlardan biri harbesini(kısa mızrağını) göğe doğru fırlatacak ve harbesi kana bulanmış olarak geri dönecektir. Bunun üzerine onlar: Biz gök halkını da şüphesiz öldürdük, diyecekler. Onların böyle olduğu sırada Allah aniden deve kurdu sürüsüne benzer hayvanlar gönderecek ve bu hayvanlar onları boyunlarından yakalayacak ve onlar çekirge sürüsünün ölümü gibi ölüp birbirinin üstüne yağılıp kalacaklar. Sabahleyin müslümanlar: kim canını feda edip onların ne yaptığına bakacak?

diyecekler. Bunun üzerine müslümanlardan nefsinin Ye'cüc ve Me'cüc'e öldürtmeye hazırlanmış durumda olan bir adam (sığındığı yerden) incek ve Ye'cüc ve Me'cüc güruhunu ölmüş olarak bulacak. Bunun üzerine müslümanlara şöyle seslenecek: Dikkat ediniz! Sizleri müjdeliyorum. Düşmanlarınız ölmüşlerdir. Bunun üzerine müslümanlar (sığındıkları yerlerden) dışarı çıkacaklar ve küçükbaş, büyükbaş hayvanlarını salıverecekler. Fakat Ye'cüc ve Me'cüc'ün etlerinden başka hayvanların yiyeceği hiçbir ot olmayacak. Hayvanlar yedikleri (besleyici) bir otla en güzel biçimde semizlendiği gibi onların etlerini yemekle o biçimde semizlenecekler.”⁶¹

44:

١١٣.٦ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ بْنِ قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيُّ ثُمَّ الظَّفَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَبِيدِ الظَّفَرِيِّ أَحَدِ بَنِي عَبْدِ الْأَشْهَلِ عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَفْتَحُ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ يَخْرُجُونَ عَلَى النَّاسِ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ﴿ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴾ فَيَغْشَوْنَ الْأَرْضَ وَيَنْحَازُ الْمُسْلِمُونَ عَنْهُمْ إِلَى مَدَائِنِهِمْ وَحُصُونِهِمْ وَيَضُمُونَ إِلَيْهِمْ مَوَاشِيَهُمْ وَيَشْرَبُونَ مِثَاءَ الْأَرْضِ حَتَّى إِنَّ بَعْضَهُمْ لَيَمُرُّ بِالنَّهْرِ فَيَشْرَبُونَ مَا فِيهِ حَتَّى يَتْرُكُوهُ يَبْسًا حَتَّى إِنَّ مَنْ بَعْدَهُمْ لَيَمُرُّ بِذَلِكَ النَّهْرِ فَيَقُولُ قَدْ كَانَ هَاهُنَا مَاءٌ مَرَّةً حَتَّى إِذَا لَمْ يَبْقَ مِنَ النَّاسِ إِلَّا أَحَدٌ فِي حِصْنٍ أَوْ مَدِينَةٍ قَالَ قَاتِلَهُمْ هَؤُلَاءِ أَهْلُ الْأَرْضِ قَدْ فَرَعْنَا مِنْهُمْ بَقِيَّ أَهْلِ السَّمَاءِ قَالَ ثُمَّ يَهْرُ أَحَدُهُمْ حَرَبَتَهُ ثُمَّ يَرْمِي بِهَا إِلَى السَّمَاءِ فَتَرْجِعُ مُخْتَضِبَةً دَمًا لِلْبَلَاءِ وَالْفِتْنَةِ فَيَبْنَا هُمْ عَلَى ذَلِكَ إِذْ بَعَثَ اللَّهُ دُودًا فِي أَعْنَاقِهِمْ كَتَغَفِ الْجَرَادِ الَّذِي يَخْرُجُ فِي أَعْنَاقِهِمْ فَيُضِيحُونَ مَوْتِي لَا يُسْمَعُ لَهُمْ حَسًّا فَيَقُولُ الْمُسْلِمُونَ أَلَا رَجُلٌ يَشْرِي نَفْسَهُ فَيَنْظُرُ مَا فَعَلَ هَذَا الْعَدُوُّ قَالَ فَيَتَجَرَّدُ رَجُلٌ مِنْهُمْ لِذَلِكَ مُحْتَسِبًا لِنَفْسِهِ قَدْ أَظْلَمَهَا عَلَى أَنَّهُ مَقْتُولٌ فَيَنْزِلُ فَيَجِدُهُمْ مَوْتَى بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ فَيَتَادَى يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ أَلَا أَبْشُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ كَفَاكُمْ عَدُوَّكُمْ فَيَخْرُجُونَ مِنْ مَدَائِنِهِمْ وَحُصُونِهِمْ وَيَسْرَحُونَ مَوَاشِيَهُمْ فَمَا يَكُونُ لَهَا رَعِيٌّ إِلَّا لِحُومِهِمْ فَتَشْكُرُ عَنْهُ كَأَحْسَنِ مَا تَشْكُرُ عَنْ شَيْءٍ مِنَ التَّبَاتِ أَصَابَتْهُ قَطٌ ۞

Yakub – Ebû Yakub – Muhammed b. İshak – Âsim b. Ömer b. Katade –

Mahmûd b. Lebîd – Ebi Sa'id el-Hudrî tarîki ile rivayet edilmiştir.

Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur:

“Ye'cüc ve Me'cüc (seddi) açılacak ve Allah-ü Teâlâ'nın: “ve onlar her tepeden hızla incekler” (Enbiya-96) ayetinde buyurduğu gibi onlar çıkıp yeryüzünü istila edecekler. Müslümanlar da onlar(ın saldırısını)dan dolayı yerlerini bırakıp geri çekilecekler. Hatta kalan müslümanlar şehirlere ve kalelerine (sığınmış) olacak ve mevasi (deve, sığır, koyun, keçe)sürülerini yanlarına barındıracaklar(yani mera'ya

⁶¹ İbn Mace, Fiten, 2/1363, hadis no:4079.

gönderemeyecekler). Ye'cüc ve Me'cüc (öncüleri) nehire uğrayıp yatağında hiçbir şey kalmayacak şekilde suyunu içip tüketecekler. Onların arkasından gelen geridekiler oraya uğrayacaklar ve sözcüleri: şüphesiz bu yerde bir kere su vardı, diyecek. Onlar yeryüzüne hâkim olacaklar. Sonra sözcüleri: Şu insanlar yeryüzü halkıdır, işlerini bitirdik. And olsun ki şimdi gök halkı ile savaşağız, diyecek. Hatta onlardan biri harbesini(kısa mızrağını) göğe doğru fırlatacak ve harbesi kana bulanmış olarak geri dönecektir. Bunun üzerine onlar: Biz gök halkını da şüphesiz öldürdük, diyecekler. Onların böyle olduğu sırada Allah aniden deve kurdu sürüsüne benzer hayvanlar gönderecek ve bu hayvanlar onları boyunlarından yakalayacak ve onlar çekirge sürüsünün ölümü gibi ölüp birbirinin üstüne yığılıp kalacaklar. Sabahleyin müslümanlar: kim canını feda edip onların ne yaptığına bakacak? diyecekler. Bunun üzerine müslümanlardan nefsini Ye'cüc ve Me'cüc'e öldürtmeye hazırlanmış durumda olan bir adam (sığındığı yerden) inecek ve Ye'cüc ve Me'cüc güruhunu ölmüş olarak bulacak. Bunun üzerine müslümanlara şöyle seslenecek: Dikkat ediniz! Sizleri müjdeliyorum. Düşmanlarınız ölmüşlerdir. Bunun üzerine müslümanlar (sığındıkları yerlerden) dışarı çıkacaklar ve küçükbaş, büyükbaş hayvanlarını salıverecekler. Fakat Ye'cüc ve Me'cüc'ün etlerinden başka hayvanların yiyeceği hiçbir ot olmayacak. Hayvanlar yedikleri (besleyici) bir otla en güzel biçimde semizlendiği gibi onların etlerini yemekle o biçimde semizlenecekler.”⁶²

45:

۱۴۹. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْحَجَّاجِ بْنِ حَجَّاجٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عُثْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِيَحْجَنَ الْبَيْتُ وَلِيَعْتَمِرَنَّ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ تَابِعَهُ أَبَانُ وَعِمْرَانُ عَنْ قَتَادَةَ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُحَجَّ الْبَيْتُ وَالْأَوَّلُ أَكْثَرُ سَمِعَ قَتَادَةَ عَبْدَ اللَّهِ وَعَبْدُ اللَّهِ أَبَا سَعِيدٍ ❁

⁶² Ahmed, 3/77.

Ahmed – babası – İbrahim – Haccac b. Haccac – Katade – Abdullah b. Ebi

Utbe – Ebu Sa'id el-Hudrî tarîki ile rivayet edilmiştir.

*Resulüillah “beyti, Yecüc ve Mecüc’ün çıkışından sonra haccedin, umre yapın” buyurdu.*⁶³

46:

۱.۷۸۵ حدثنا سُؤَيْدُ بْنُ عَمْرٍو الْكَلْبِيُّ حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَثْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَحْجَنَّ الْبَيْتُ وَلِيَعْتَمِرَنَّ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ *

Süveyd b. Amr el-Külebî – Ebân – Katade – Abdullah b. Ebi Utbe – Ebu

Sa'id el-Hudrî tarîki ile rivayet edilmiştir.

*Resulüillah “beyti, Yecüc ve Mecüc’ün çıkışından sonra haccedin, umre yapın” buyurdu.*⁶⁴

47:

۱.۷۸۷ حدثنا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَخْبَرَنَا عُمَرَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَثْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِيَحْجَنَّ هَذَا الْبَيْتُ وَلِيَعْتَمِرَنَّ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ *

Süleyman b. Davud – İmrân – Katade – Abdullah b. Ebi Utbe – Ebu Sa'id

el-Hudrî tarîki ile rivayet edilmiştir.

*Resulüillah “Bu beyti, Yecüc ve Mecüc’ün çıkışından sonra haccedin, umre yapın” buyurdu.*⁶⁵

48:

۱۱.۲۹ حدثنا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي عَثْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِيَحْجَنَّ الْبَيْتُ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ *

⁶³ Buhari, Hac, 2/149.

⁶⁴ Ahmed, 3/27–28.

⁶⁵ Ahmed, 3/27-28.

Abdussamed – Ebân – Katade – Abdullah b. Ebi Utbe – Ebu Sa’id el-Hudrî
tarîki ile rivayet edilmiştir.

*Resuliullah “beyti, Yeciuc ve Mecüic’ün çıkışından sonra haccedin”
buyurdu.*⁶⁶

49:

١١٩١ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَثْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِيَحْجَبَنَّ
الْبَيْتُ وَلِيَعْتَمِرَنَّ بَعْدَ خُرُوجِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ *

Affân – Ebân – Katade – Abdullah b. Ebi Utbe – Ebu Sa’id el-Hudrî tarîki
ile rivayet edilmiştir.

*Resuliullah “beyti, Yeciuc ve Mecüic’ün çıkışından sonra haccedin, umre
yapın” buyurdu.*⁶⁷

B. RİVAYETLERİN ANALİZİ

1. Zeynep binti Cahş rivayeti.

İncelediğimiz rivayetin on muhtelif versiyonu bulunmaktadır. Farklı kaynaklarda, râvî Zührî’den itibaren değişerek muhtelif raviler aracılığıyla Zeyneb

⁶⁶ Ahmed, 3/48.

⁶⁷ Ahmed, 3/64.

bint Cahş'tan rivayet edilmiştir. Bu değişikliği *Müsned*'de daha da açıkça görebiliriz. Orada hadisin üç farklı senedi mevcuttur.

Tirmizi versiyonunda dikkat çeken bir husus da Urve b. Zübeyrden sonra sayacağımız dört bayan sahabenin isnadda yer almasıdır. Habibe ile Zeyneb Hz. Peygamber'in üvey kızları: Ümmü Habibe ile Zeyneb b. Cahş ise Hz. Peygamber'in hanımlarıdır. Ayrıca bu sened en çok sahabeyi toplayan senedler arasında yer almaktadır.

Rivayet tahdis ve an'ane (mu'an'an) usulüyle nakledilmektedir. Bu tür bir rivayet ise hadisçilerin çoğuna göre bazı şartları yerine getirdiğinde muttasıl kabul edilmiştir.

Buhari: Müslim, İbn Mace, Nesai ve Tirmizi'ye göre incelediğimiz hadis, 'HASEN SAHİH'tir.

Hadisin muhtelif senedlerle nakli, metinde de bazı farklılıklara yol açmıştır. Bunlar:

Müsned'de Hz. Peygamber'in hadisi uykudan yüzü kızarmış bir şekilde uyandıktan sonra söylediği ifade edilirken, aynı kaynak diğer varyantta buna yer vermemiştir. Yine Müsnedde yer alan diğer metinde "Kelime-i Tevhid" ifadesi bulunmamaktadır.

Müslim ise "uykudan uyandı" ibaresini kullanmıştır. İbn Mace ve Tirmizi'de aynı şekilde "yüzü kızarmış olduğu halde uykudan uyandı" ifadesi bulunurken, Müslim buna yer vermemiştir.

Tirmizi'nin senedinde "ğayra vâhidin" tabiri kullanılmıştır ki bu, rivayeti Süfyan b. Uyeyne'den birden fazla kişinin aldığı gösterir. Aynı zamanda Hz. Peygamber' üç defa Kelime-i Tevhidi tekrar ettiği "yerudduha selase merrâtin" ifadesinden anlaşılmaktadır.

Metinde yer alan diğer bir değişiklik de Hz. Peygamber'in Ye'cüc ve Me'cüc seddinin açılan deliği göstermek için yaptığı işarettir. Bazılarında bu “akade” kelimesiyle ifade edilirken, bazılarında ise “hallaka” tabiriyle anlatılır. Tirmizi’de ise bu işareti Süfyanın yaptığı yer almaktadır.

2. İbn Abbas rivayeti

Bu rivayetin sadece bir varyantı bulunmuştur. Fakat *Sahîh-i Buhârî*’nin başka yerlerinde ise bu rivayetin İbn Abbas’tan geldiğini görüyoruz ve metnin son tarafındaki *ve kâlet Zeynebu/Zeyneb dedi ki* ifadesi ve sonrası bulunmamaktadır.

3. Huzeyfe bin Üseyd rivayeti

Her bir rivayetteki on alamet sıralaması her versiyonda farklıdır. Müslim’de “1. duhân, 2. deccâl, 3. dâbbe, 4. güneşin batıdan doğması, 5. nuzûl-i İsa, 6. Ye'cüc ve Me'cüc, 7. doğuda yerin batması, 8. batıda yerin batması, 9. Cezîretü'l-Arab’da yerin batması, 10. Yemenden çıkacak ateş.” Muslim’in ikinci versiyonunda onuncu alamet olarak nuzûl-i İsa yerine insanları denize atacak bir rüzgâr yer almaktadır. Tirmizi’de ise “güneşin batıdan doğması, Ye'cüc Me'cüc, dâbbe, üç yerin batması ve Aden’den ateş çıkması, deccâl, duhân ve nuzûl-i İsa” şeklindedir. İbn Mâce’de ise “güneşin batıdan doğması, deccâl, duhân, dâbbe, Ye'cüc Me'cüc, nuzûl-i İsa, üç yerin batması ve Aden’den ateş çıkması” şeklinde sıralama değişmektedir. İbn Hanbel’de ise “duhân, deccâl, dâbbe, güneşin batıdan doğması, nuzûl-i İsa, Ye'cüc Me'cüc, üç yerin batması ve ateşin çıkması” şeklindedir. Müslim, Ebû Dâvûd, İbn Mâce, Tirmizî ve Ahmed b. Hanbel’in tahrirlerinde isnad, Süfyan b. Uyeyne, Furât el-Kazzâz, Âmir b. Vâsıla Ebû Tufeyl ve Huzeyfe b. Esîd el-Ğifarî’de ortaktır. Tirmizî, rivayete

“hasen-sahih” hükmünü vermiştir.⁶⁸ Buhârî Huzeyfe b. Esîd’in diğer rivayetlerini almış iken bu rivayetini *Sahîh*’ine almaması ise dikkat çekicidir.

4. İmran bin Husayn rivayeti

Bu rivayetin iki versiyonu bulunmaktadır ve ikisinin arasında pek fazla değişiklik bulunmamaktadır. Tirmizî bu hadisi hasen-sahih olarak nitelemiştir. Ancak senedinin munkatı olması hadise gölge düşürdüğü de açıktır.

5. Ebû Hureyre rivayeti (a)

Bu rivayet Zeyneb b. Cahş rivayetinin bir kısmının aynısı mahiyettedir. Hadis edebiyatındaki *etrâf* a⁶⁹ benzemektedir. Ayrıca Kehf sûresinde 96. âyette çok sağlam seddin inşası anlatılıyor, 97. âyette ise o seddi ne aşabildiler ne delebildiler denilmektedir. İbn Kesîr de bu görüşü pekiştirmektedir.⁷⁰

6. Ebû Hureyre rivayeti

Bu rivayet hasen-ğarîb damgasını Tirmizî’den almıştır ve Tâbiîn, etbâ’ut-Tâbiîn ve daha sonraki nesillerin hadisçileri tarafından pek rağbet bulmayan hadis

⁶⁸ Tirmizî, *Sünen*, Fiten/bab fi husûf, s.477, C. IV, 2183 no’lu hadis.

⁶⁹ Uğur, M, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, s.87, Ankara–1992.

⁷⁰ İbn Kesîr, *Tefsîrü’l-Kur’âni’l-Azîm*, III/103.

grubundan sayılır.⁷¹ Ayrıca Mu'allimî, İbn Kesîr'in söz konusu hadisin sahih olmadığı şeklindeki görüşüne katılmakla birlikte senedinin güçlü olduğu tespitine katılmadığını belirtmiştir. O, Ebû Dâvûd'a dayanarak, hadisin senedinde yer alan ravilerinden Katade'nin Ebû Râfi'den hiç hadis duymadığını, dolayısıyla metni münker olan bu rivayetin isnadı yönünden de sahih olamayacağını belirtmiştir.⁷² İbn Kesîr'in kendisi bu hadis hakkında şöyle der: "Tirmizî bu hadîsi Katade tarikıyla nakletmiş ve "bu hasen-garîb bir hadistir, bunun başka bir tarikten geldiğini bilmiyoruz" demiştir. Hadîs'in isnadı her ne kadar güçlü olsa da, metinde bulunan bir nekareten dolayı merfu' olmaya layık değildir. Zira âyetin zâhiri, onların çok sağlam olan seddi aşamayacakları ve delemeyeceklerini göstermektedir."⁷³

7. İbn Mes'ûd rivayeti

Bu rivayette birçok tartışmalı konulara temas vardır; gaybı Allahtan başkalarının bilmesi, nüzûl-i İsâ meselesi, kıyamet senaryosunun Kur'ân'dan fazla anlatılması meseleleri. Hâlbuki gaybı Allah'tan başka kimse bilmez diye Kur'ân bir kaç kere tekrarlıyor, Hz. Peygambere âyetlerde söylettiriyor.⁷⁴ Gaybı Neseî: "*hiçbir mahlûkun ilminin ulaşamayacağı, zahiri ve batini hislerle kavrama imkânı bulunmayan, delili ve emaresi olmayan, insan bilgisinin taalluk etmediği ve Allah'ın bilinmesini insanlardan gizlediği varlık ve işlerdir*" diye tarif etmektedir.⁷⁵ Hamdi

⁷¹ Uğur, 102.

⁷² Mu'allimî, *el-Envâru'l-Kâşife*, s.185-6.

⁷³ İbn Kesîr, *Tefsîri'l-Kur'âni'l-Azîm*, III/103.

⁷⁴ 68/47; 38/69-70; 7/187-188; 72/26-28; 72/8-10; 35/38; 27/65; 28/44-46; 10/39; 11/49; 12/3; 6/59; 37/6-10; 31/34; 34/14; 18/26; 16/77; 52/38; 52/41-42; 30/2-3; 3/179; 3/44; 33/63; 9/78.

⁷⁵ Neseî, *Tefsîr*, III,219.

Yazır ise: “ğayb görülemeyen demek değil görülmeyen demektir” diye izah eder.⁷⁶ Bir başka tarif daha ılımlı ise de bu ğaybtan bahsetmeye müsaade vereceğine katılmıyoruz: “Ğayb, fizik veya fizik ötesi olsun, insan kalbiyle farkına varabildiği, hissedebildiği fakat göremediği, duylar ve zihin yoluyla hakkında kesin nesnel bilgiye sahip olamadığı her şeydir”.⁷⁷ Bu rivayet şüphesiz nüzûl-i İsa’yı kabul edenler için delil teşkil eden rivayetlerdendir. Bu konudaki kanaatimizi daha da belirginleştiren çalışmaya atıfta bulunarak yetinelim.⁷⁸

8. Nevvas bin Sem’ân el-Kilabî rivayeti (a)

Bu rivayetlerin uzunluğu ve çok karmaşıklığı hadîse güven vermediği açıktır. Hz. Peygamber’e *cevâmiu’l-kelim* verildiği dikkate alınırca bu rivayetin çok uzun kalacağı malumdur. Rivayetin içeriğinde efsanevi anlatılar, ğaybtan bilgiler, tarihi veriler, teşbihler v.s. bulunmaktadır.

9. Nevvas bin Sem’ân el-Kilabî rivayeti (b)

Bu rivayet de bir önceki büyük rivayetin bir parçasıdır. Düşüncemize göre bir nevi iktibas halinde ihtiyaç duyulan halde konu ile ilgili olarak rivayet edilene benzemektedir.

⁷⁶ Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur’ân Dili*, I, 174.

⁷⁷ Albayrak. Halis, *Kur’ân’da İnsan Ğayb İlişkisi*, s.158-159.

⁷⁸ Kırbaşoğlu, Hz. İsa’yı Gökten İndiren Hadislerin Tenkidi, *İslâmiyât* III (2000), sayı:4.

10. Ebû Saîd el-Hudrî rivayeti (a)

Bu rivayet ile Nuvvas b. Sem'an'ın rivayeti içerik bakımından büyük benzerlikler içermektedir. Dolayısıyla aynı değerlendirme bu hadis için de söz konusudur.

11. Ebû Saîd el-Hudrî rivayeti (b)

Eğer Ye'cüc ve Me'cüc kıyamet kopmak üzereyken çıkacaksa hac ve ümre yapmak için zaman bulunabilir mi acaba? diye soru akla gelmektedir.

İkinci bölümde, metinleri tüm versiyonları ile bir arada vermeye çalıştık. Ardından da bazı mülahazalarda bulunma teşebbüsünde bulunduk. Bu acizane değerlendirmeleri bir sonraki bölümde daha da olgunlaştırarak konuya göre vermeye çalışacağız. Bazı rivayetlerin yorumsuz kalması ise konu ile ilgili malumatları bulamayışımızdan kaynaklandığını da itiraf edelim.

II. BÖLÜM

YE'CÜC VE ME'CÜC HAKKINDAKİ RİVAYETLERİN SENEDLERİ ve ANALİZİ

Hadis ilminin malzemesini oluşturan rivayetler, başlıca iki kısımdan meydana gelir. Bunlardan birine *isnat* diğerine ise *metin* denilmektedir. İsnat, haberi nakleden raviler silsilesine verilen isimdir. Metin ise “isnadın kendisinde son bulunduğu sözlü kısımdır.”⁷⁹

Ye'cüc ve Me'cüc hadislerinin senetlerini incelemek için onların tariklerini kütüb-i tis'a genelinde ve müsned sahiplerinin kendi eserleri nezdinde vereceğiz. Ayrıca rical tahlili de yapılacaktır.

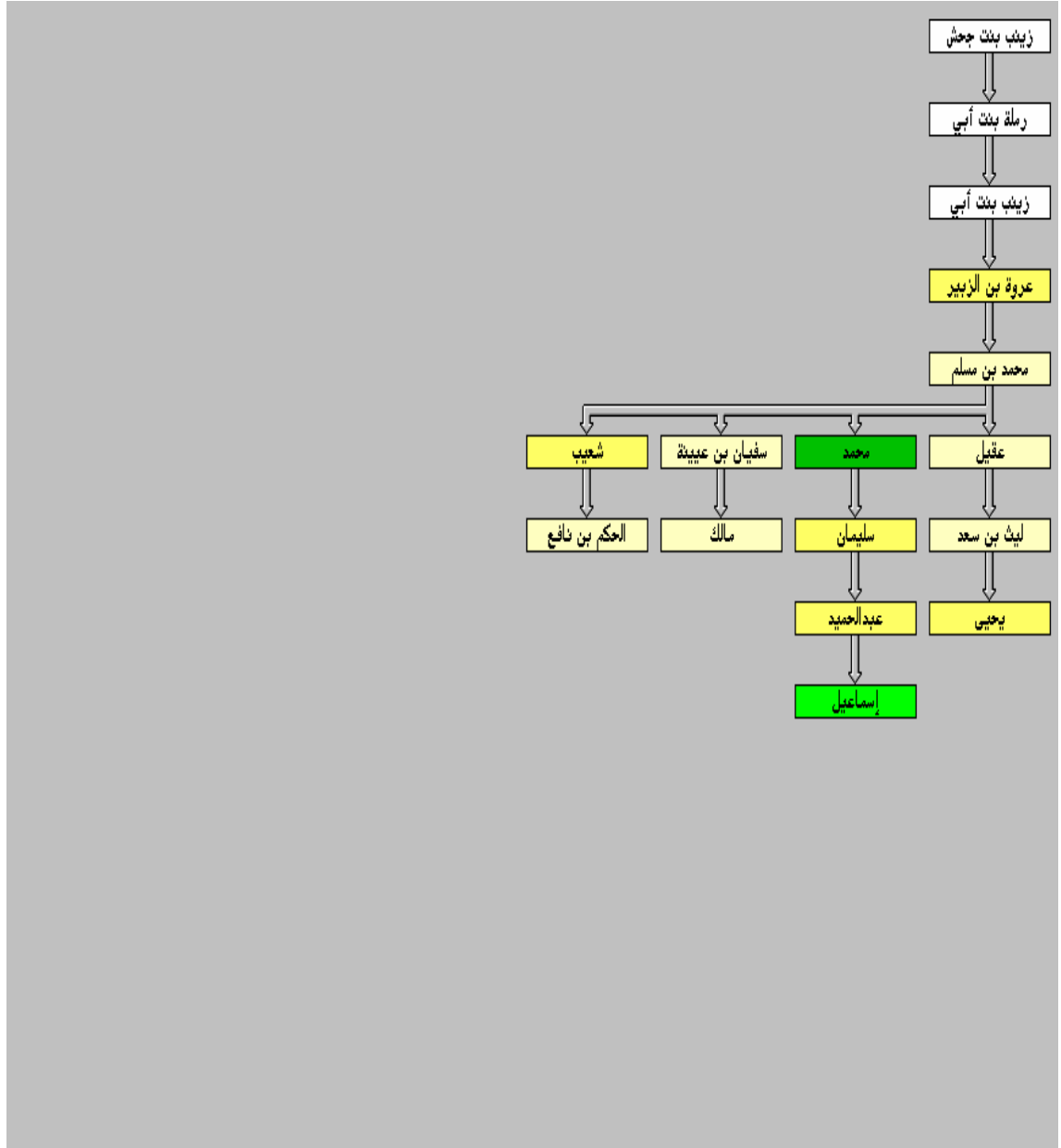
Bulabildiğimiz kadarıyla Kütüb-ü sitte ve Ahmed b. Hanbel'in Müsned'inde Ye'cüc ve Me'cüc ile ilgili 15 adet rivayet mevcuttur. Bu haberler çeşitli sahabilerden gelmektedir ve bazıları birbirine benzemektedir. Biz sadece Ye'cüc ve Me'cüc kelimeleri geçen rivayetleri almış bulunmaktayız.

İkinci bölümün esasını teşkil eden senet tahlilini işlerken, önce musanniflerin eserlerindeki tüm tarikleri çıkartacağız ve sonunda kütüb-i sitte ve Ahmed bin Hanbelin *Müsnedi*'ndeki tariklerin genel senet ağını vereceğiz. Ondan sonra üzerinde bazı mülahazalarda bulunacağız.

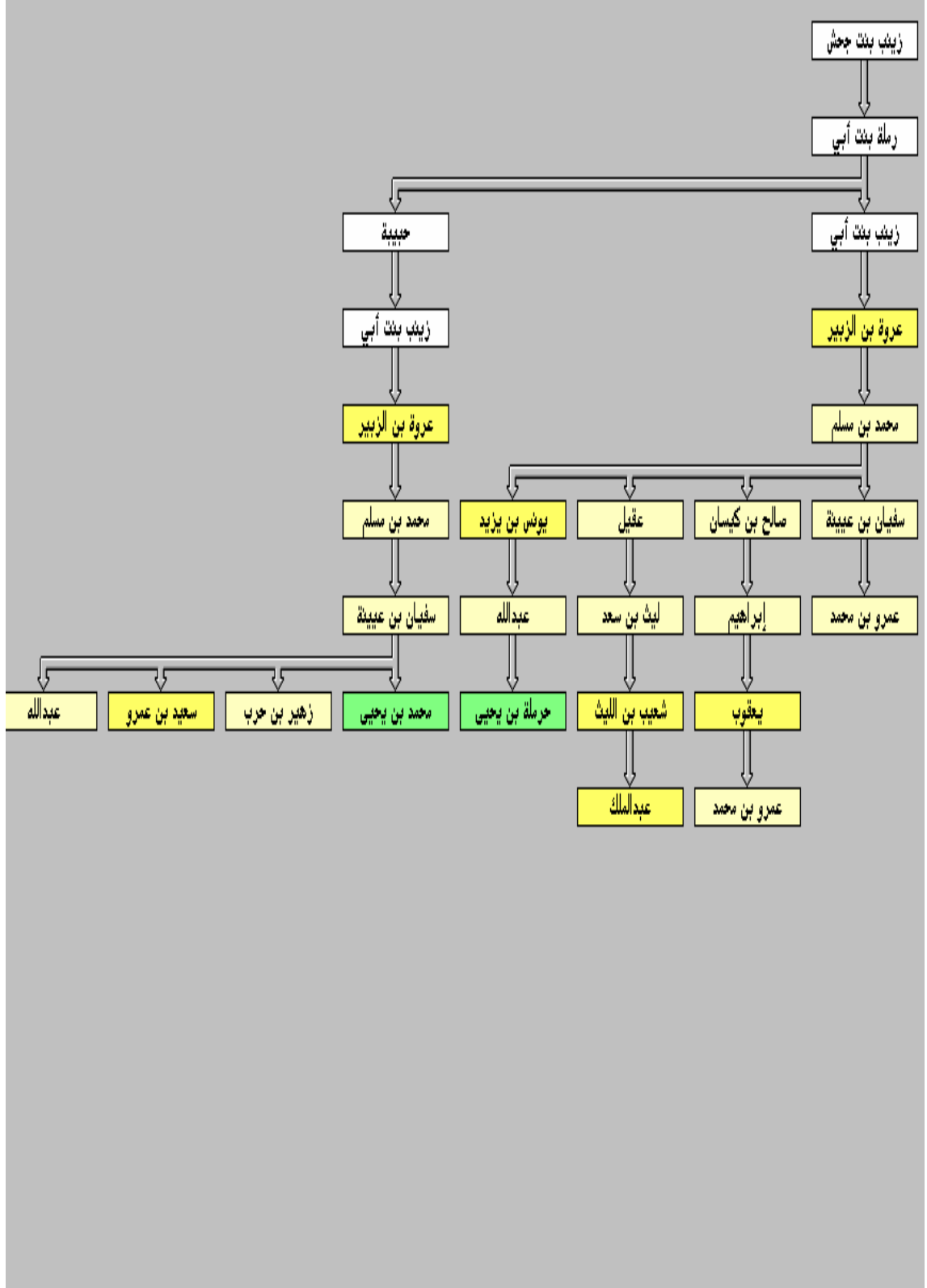
⁷⁹ İbn Hacer, *Nüzhe*, s.53.

A. Zeyneb binti Cahş rivayeti

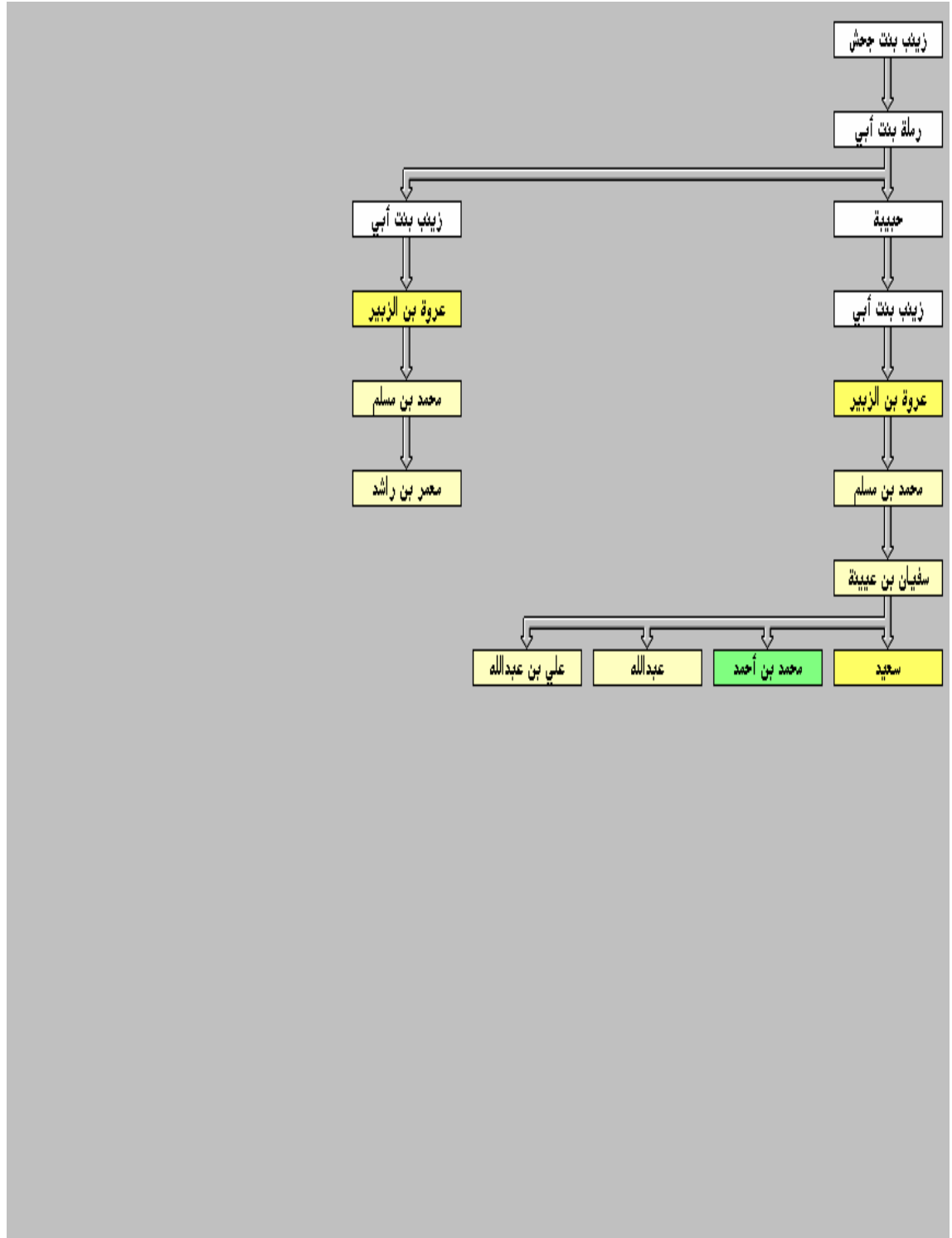
1. Buhari'deki tariklerin birleştirilmesi:

2. Müslim'deki tariklerin birleştirilmesi:

3. Tirmizi'deki tariklerin birleştirilmesi:

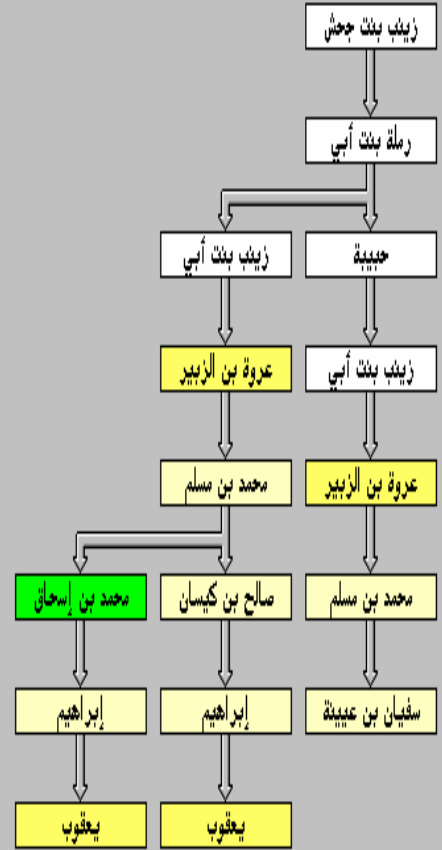

4. İbn Mace tariki:

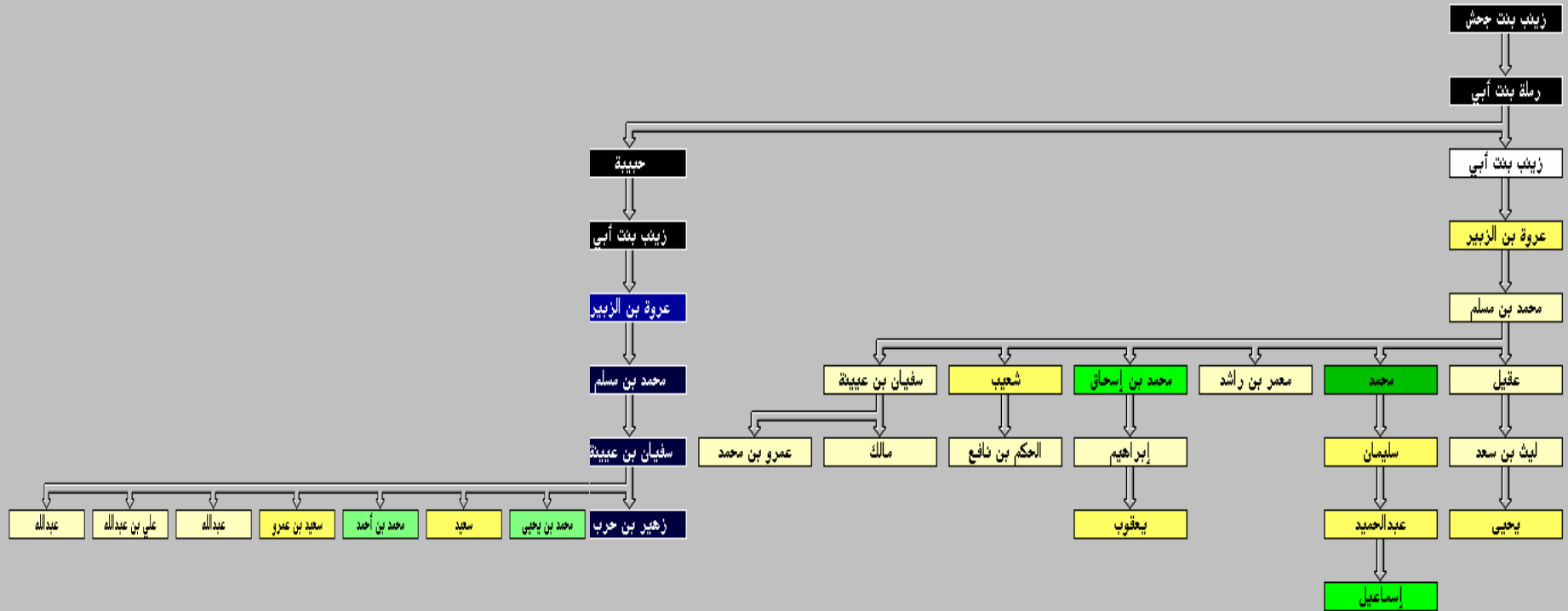
مرفوع، متصل، سند واحد (١/١)

5. Ahmed bin Hanbel tariklerinin birleştirilmesi:

6. Zeyneb binti Cahş'ın bütün tariklerinin birleştirilmiş versiyonu:

Zeyneb bint Cahş hadisinin senedler/tarikler kümesini değerlendirecek olursak Buhari'nin dördüncü rivayetinin senedinde⁸⁰ cerhe uğrayan **İsmail bin Ebi Üveys** isimli ravi bulunmaktadır. Bu ravi hakkında cerh ve ta'dil kitaplarında şöyle izahatlara rastladık:

Zehebi *Mîzânü'l-İ'tidâl fi Nakdi'r-Ricâlde* aşağıdaki notlara yer veriyor:

Ahmed: *la ba'se bihi/ fena değildir*

İbn Ebi Haysame: *Sadûkun, da'ifu'l-'akli leyse bi zâke/dürüsttür, hafızası zayıftır aradığın gibi (kuvvetli) değildir*

Ebu Hatim: *mahalluhu sîdk, muğfelün/ dürüstler arasındadır, dikkatsizdir*

Nesâî: *da'ifun/ zayıftır*

Darakutnî: *la ahtaruhu fi's-Sahîh/Sahih kitabıma onu seçmedim*

İbn Main: *hüve ve ebûhu yesrukâni'l-Hadîse/ o ve babası hadis hırsızlığı yaparlardı*

Ed-Dûlâbî: *kezzâb/pek yalancıydı⁸¹*

Zeyneb bint Cahş rivayetinin *Müsned*'deki bir versiyonunda⁸² **Muhammed b. İshak b. Yesâr Ebu Bekr el-Mahzûmî** isimli ravi hakkında şu malumatlar veriliyor:

⁸⁰ Buhari, Fiten, 9/61.

⁸¹ Zehebi, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, 1/103, Mekke-1325.

⁸² Ahmed, *Müsned*, C. VI, s.429.

Nesâî: *leyse bi'l-Kavîl*/ kuvvetli değildir

Dârekutnî: *lâ yuhtaccu bihî*/onunla ihticac edilmez

Süleyman et-Teymî: *kezzâb/aşırı yalancıdır*

Hişam b. Urve: *kezzâb/ çok yalancıdır*

Abdurrahman b. Mehdî: *kâne Yahya b. Sa'îd ve Mâlik yecruhâni İbn İshâka*/Yahya bin Sa'îd ve Mâlik İbn İshâkı cerh ederlerdi

Yahya b. Ma'în: *yuhaddisu an ehli kitâb*/ehli kitabdan rivayet ederdi

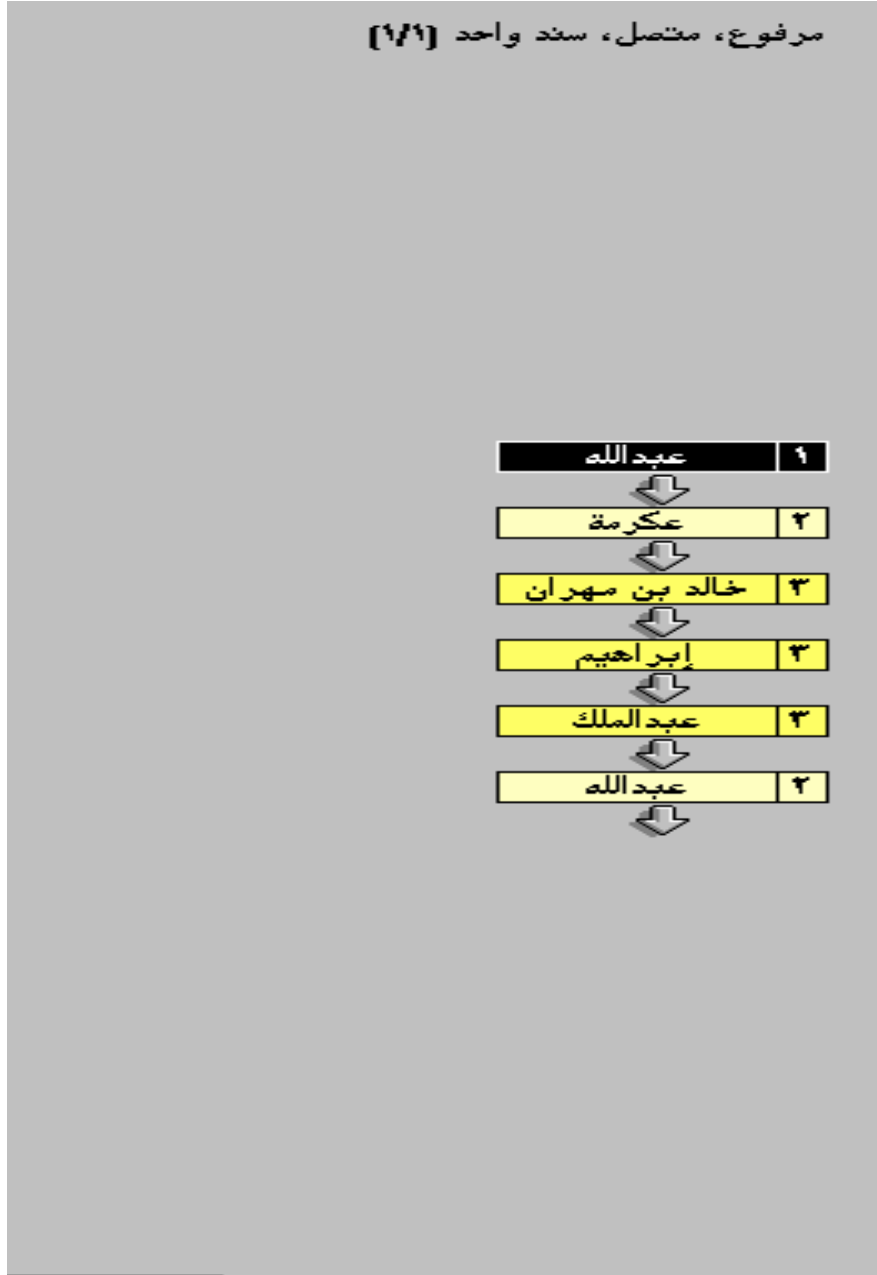
İbn Ebî Fadîk: *raeytu İbn İshaka yektubu an raculin min ehli'l-Kitab*/İbn İshakı kitab ehli birinden hadis yazdığını gördüm

Ahmed: *hüve kesîru't-Tedlîsi cidden*/gerçekten çok tedlisçidir⁸³

⁸³ Zehebî, III/21.

B. İbn Abbas rivayeti

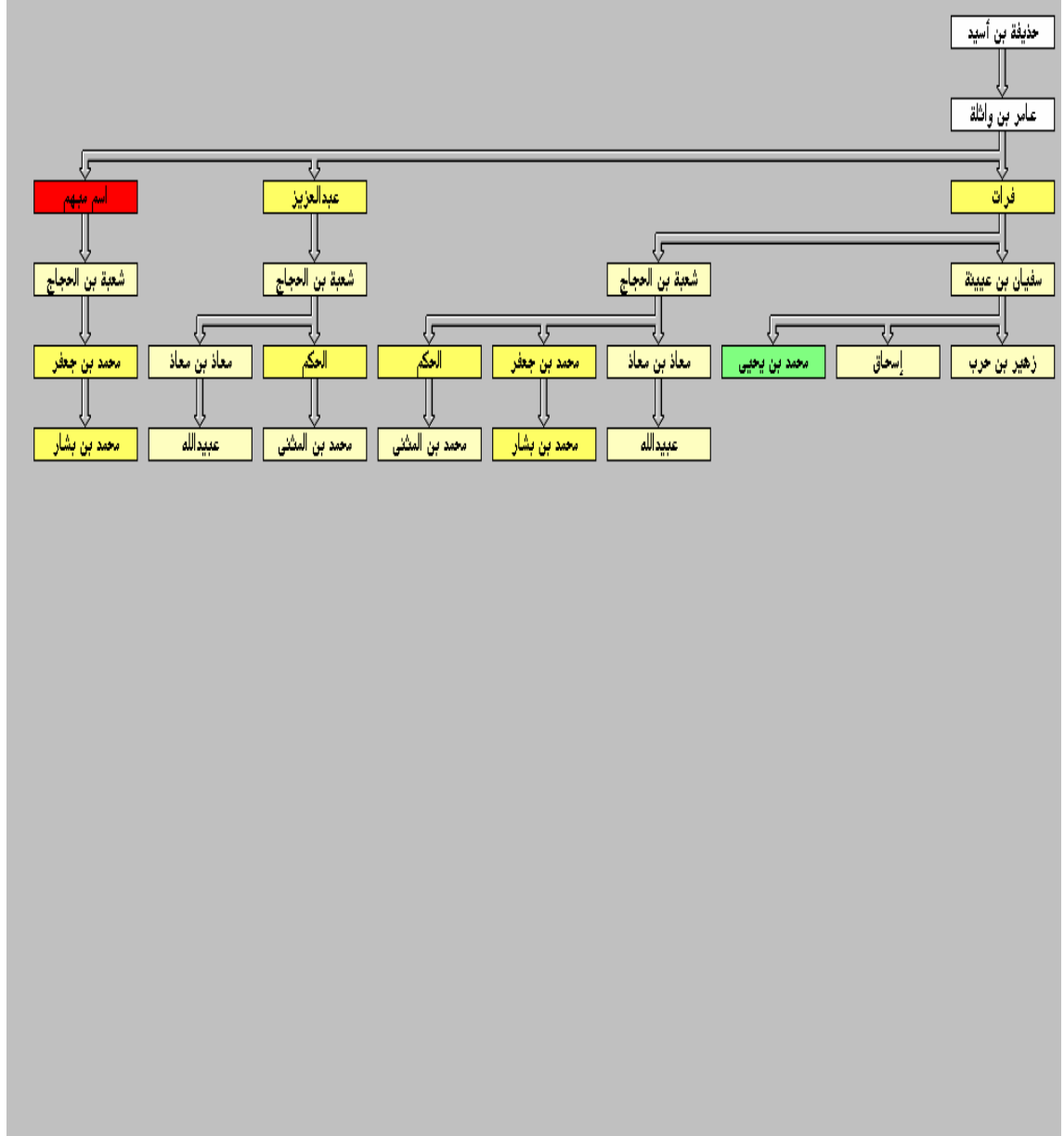
1. Buhari Tariki:

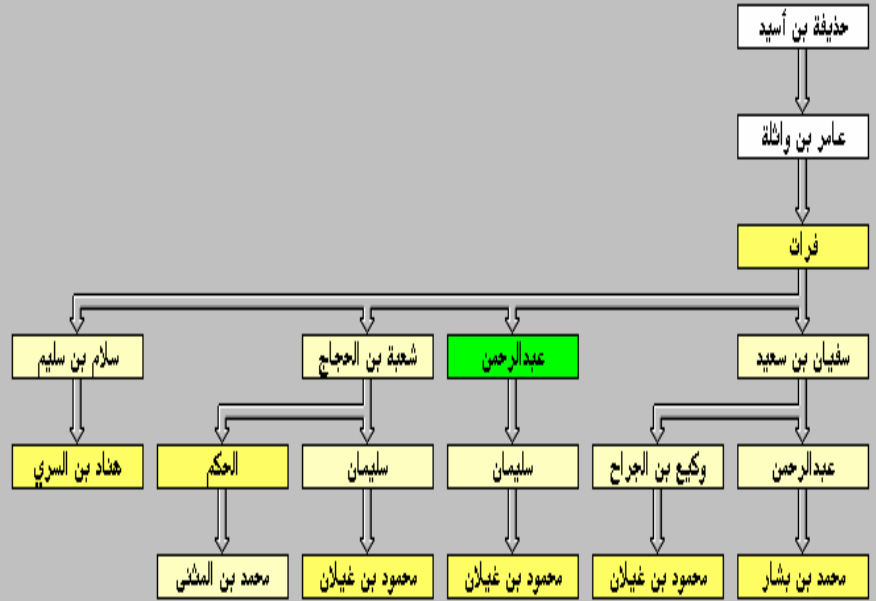
Bu haberin sadece bir senedi/tarik'i bulunmuştur ve Buhari'de geçmektedir.

C. Huzeyfe bin Üseyd rivayeti

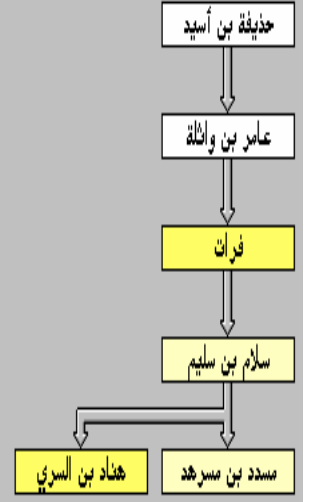
1. Müslim'deki tariklerin birleştirilmesi:

2. Tirmizi tariklerinin birleşmiş hali:

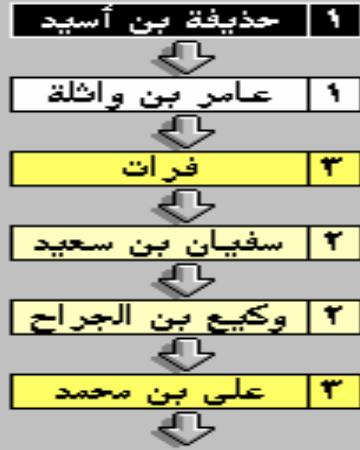

3. Ebu Davud tariklerinin birleştirilmesi:

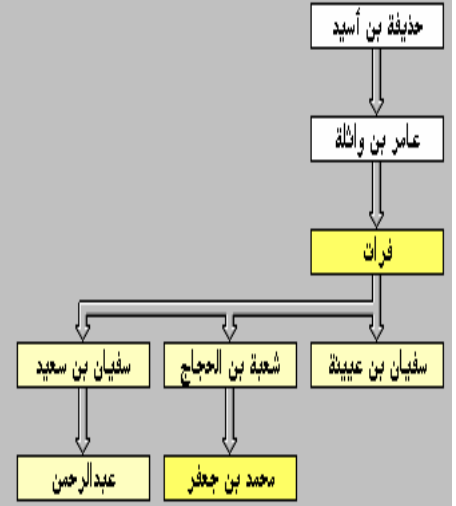

4. İbn Mace tariki

مرفوع، متصل، سند واحد [١/١]

5. Ahmed b. Hanbel tariklerinin birleştirilmesi:

Huzeyfe bin Üseyd rivayetinin Abdurrahman b. Abdullah isimli ravisi Tirmizi⁸⁴ versiyonunda cerhe uğrayanlar arasındadır:

**Seyyü'l-hufz ve kerrehe ba'du'l-eimme rivâyete anhu*/hafızası kötüdür,bazı imamlar ondan hadis rivayet etmeyi kerih görmüşlerdir

Ebu'l-Hasen b. El-Kettân: *ithalata hattâ kâne lâ ya'kulu fedu'ife hadîsuhû ve kâne lâ yetemeyyezu fî aġlabi ma ravâhu kalbe ba^de ihtilatihi mimmâ ravâhu*/şuuru karışmıştır ki akledemez oldu ve hadisi zayıf bulundu, şuuru karıştıktan sonra hadisleri önce mi sonra mı rivayet ettiğini ayırt edemez oldu

Ali b. Medînî: *sikatun, yeġlitu fî mâ ravâ an Âsım/güvenilir, Âsımdan rivayet ettiklerinde hata yapmıştır*

İbn Hibban: *ithalata hadîsuhû f elem yetemeyyez, festehakka't-ter*/hadisleri karışmıştır ve ayırt edemez oldu, neticede hadisleri terk olmayı hak etti⁸⁵

Müslim hadislerinin ikincisinde **raculün** ismiyle bir mübhem şahıs senedde yer almaktadır.

⁸⁴ Tirmizi, Fiten, 4/477, hadis no: 2183.

⁸⁵ Zehebi, II/110.

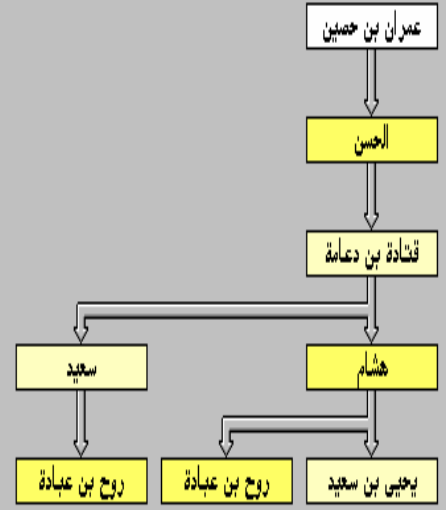
D. İmran bin Husayn rivayeti

1. Tirmizi tariki:

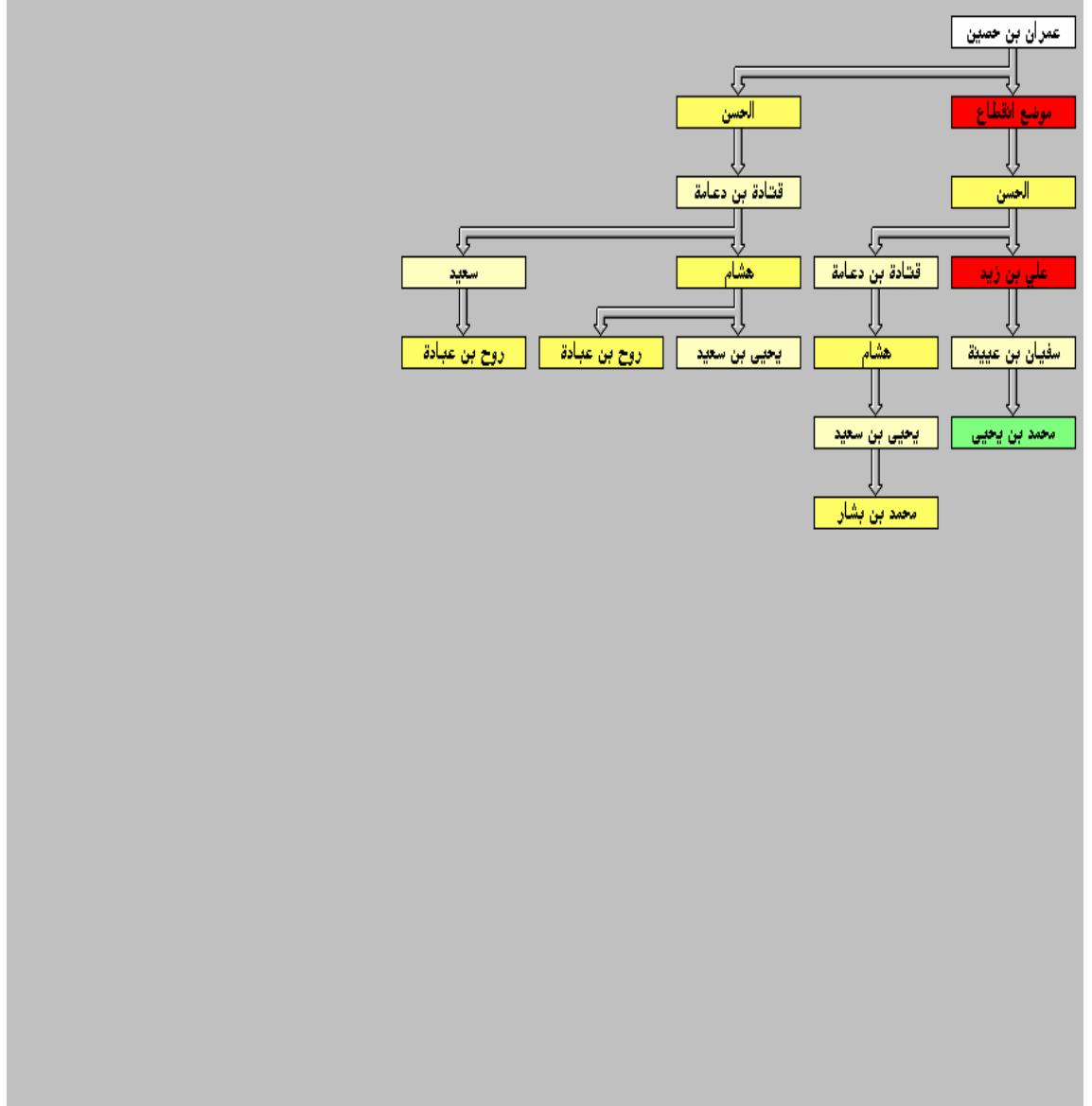
مرفوع، منقطع، سند واحد [١/١]

2. Ahmed b. Hanbel tariklerinin birleştirilmesi

3. İmran bin Husayn tüm tariklerinin birleştirilmesi:

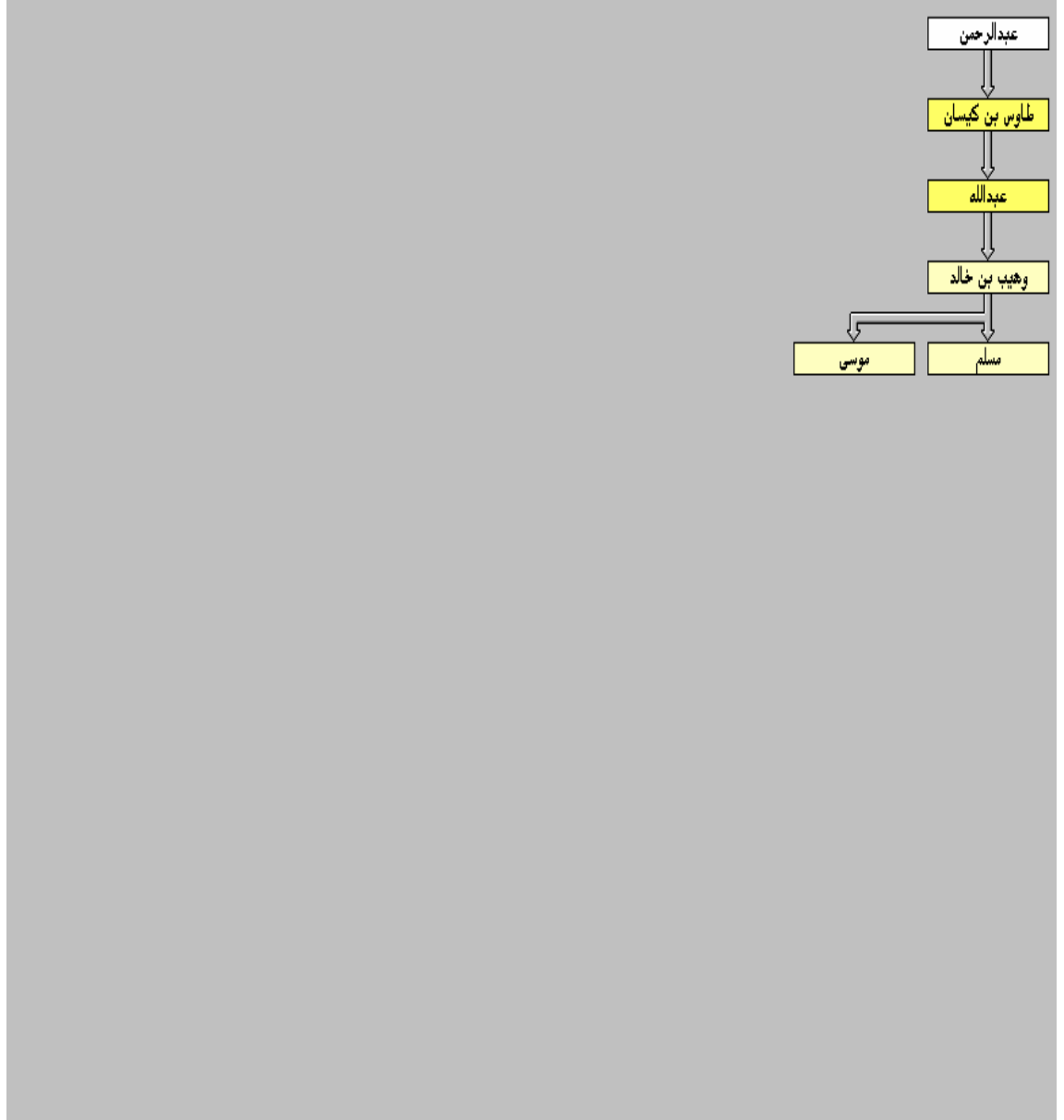

İmran b. Husayn rivayetinin Tirmizi versiyonunda⁸⁶seneddeki sahabe İmran b. Husayn'dan önce ve Hasan b. Ebî Hasan Yesâr el-Basrî'den sonra inkıtâ' bulunmaktadır.

⁸⁶ Tirmizi, Tefsir, 5/323, hadis no: 3169.

E. Ebu Hureyre rivayeti (a)

1. Buhari tarikleri:

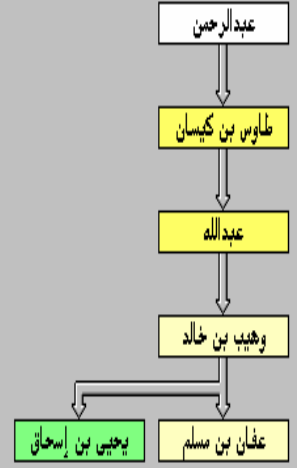

2. Müslim tarik'i:

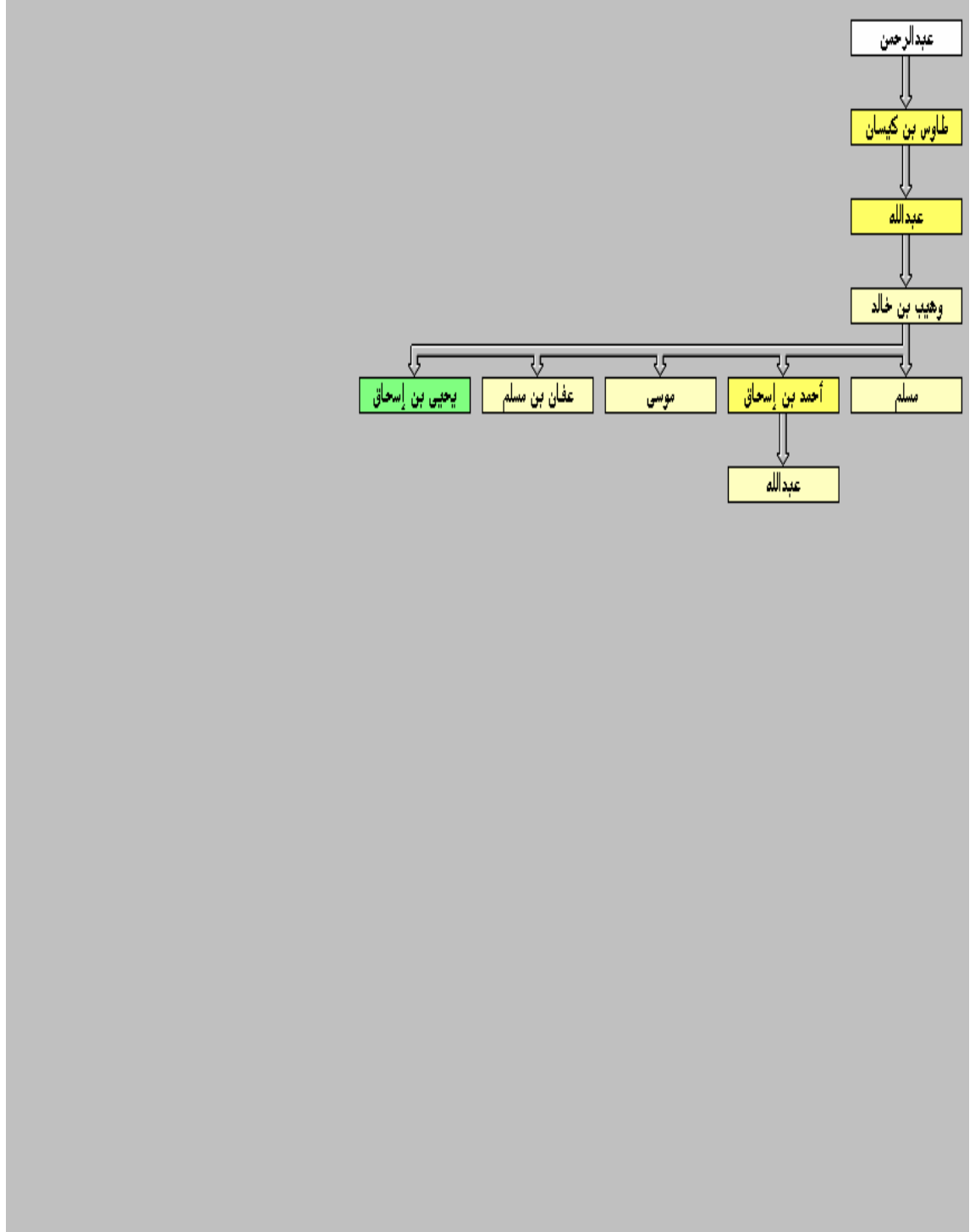
مرفوع، متصل، سند واحد (١/١)

3. Ahmed bin Hanbel tarikleri:

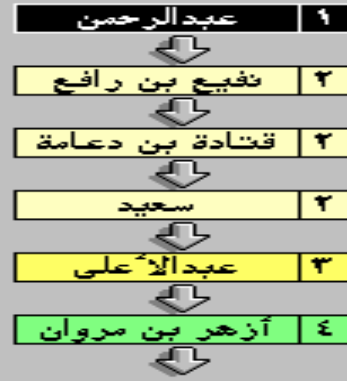
4. Ebu Hureyre (a) Rivayetinin birleşik senedi:

F. Ebu Hureyre rivayeti (b)

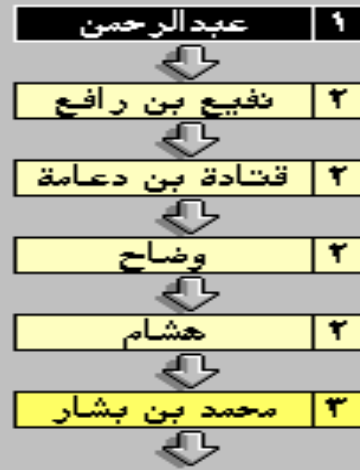
1. İbn Mace tarik'i:

مرفوع، متصل، سند واحد [٧١]

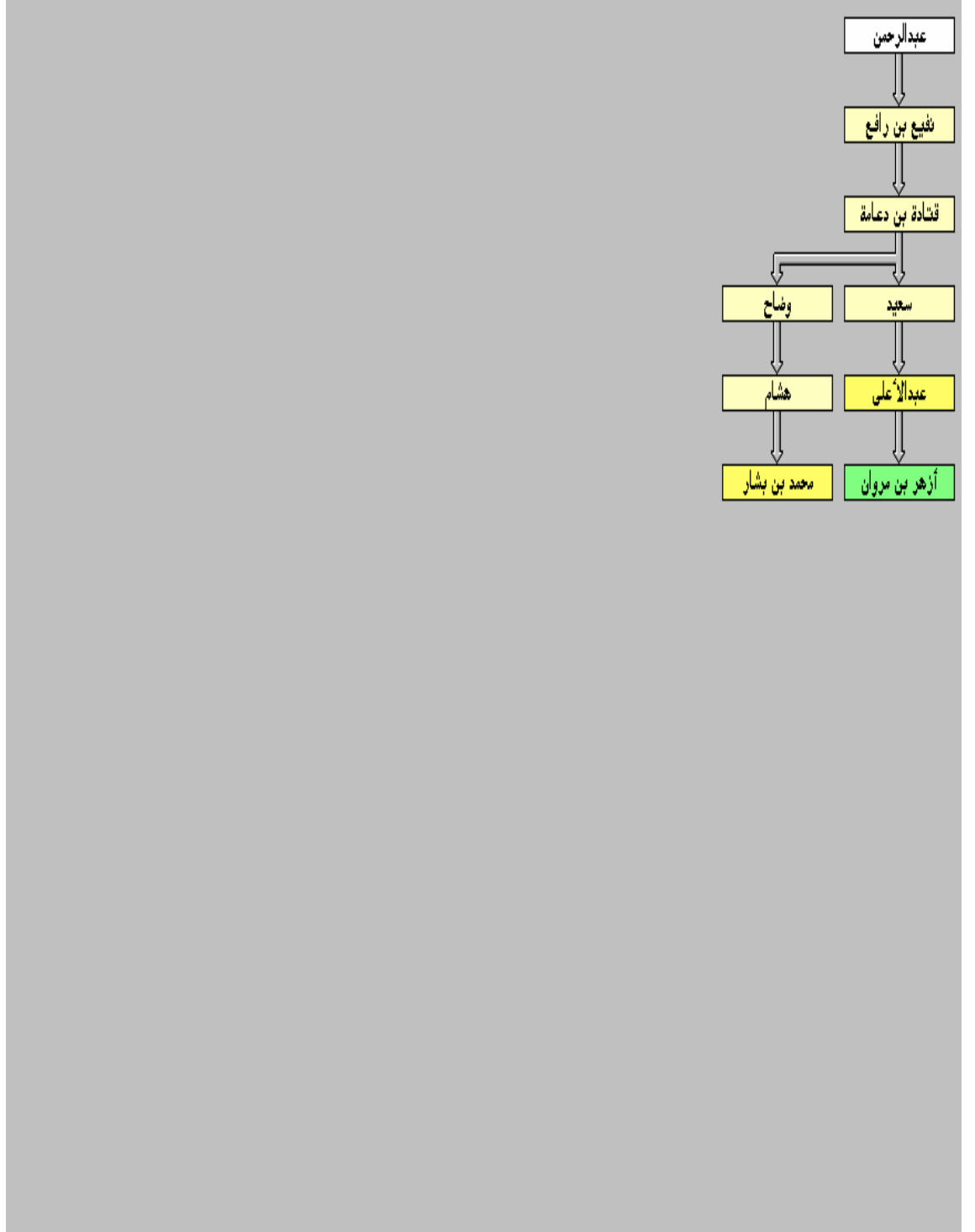

2. Tirmizi tarik'i;

مرفوع، متصل، سند واحد [١/١]

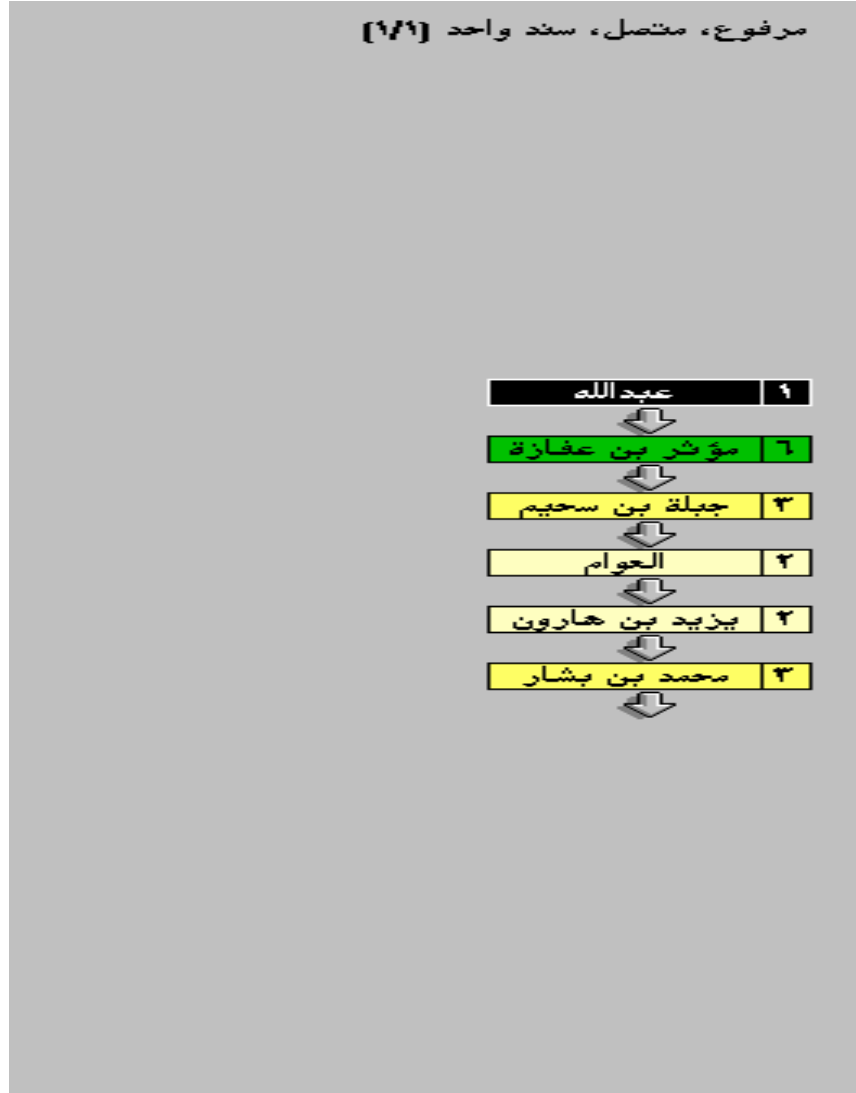

3. Ebu Hureyre (b) rivayetinin birleşik tarikleri:

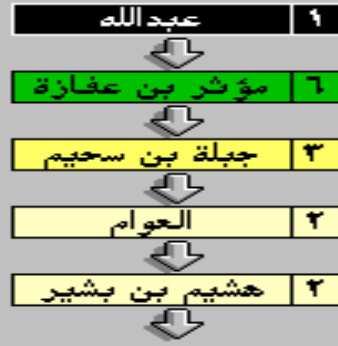
G. İbn Mes'ud rivayeti

1. İbn Mace tarik'i:

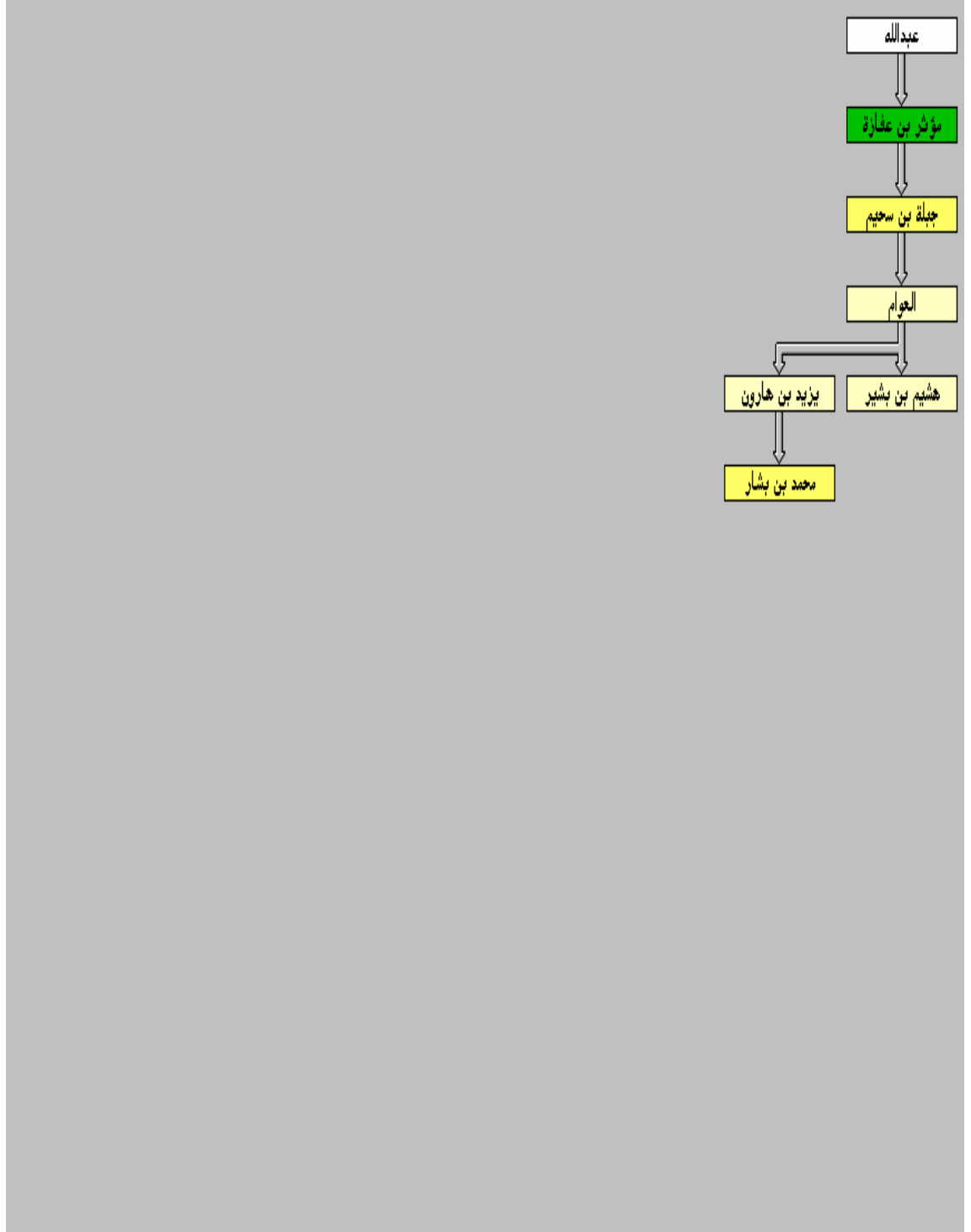

2. Ahmed bin Hanbel tariki:

مرفوع، متصل، سند واحد (١/١)

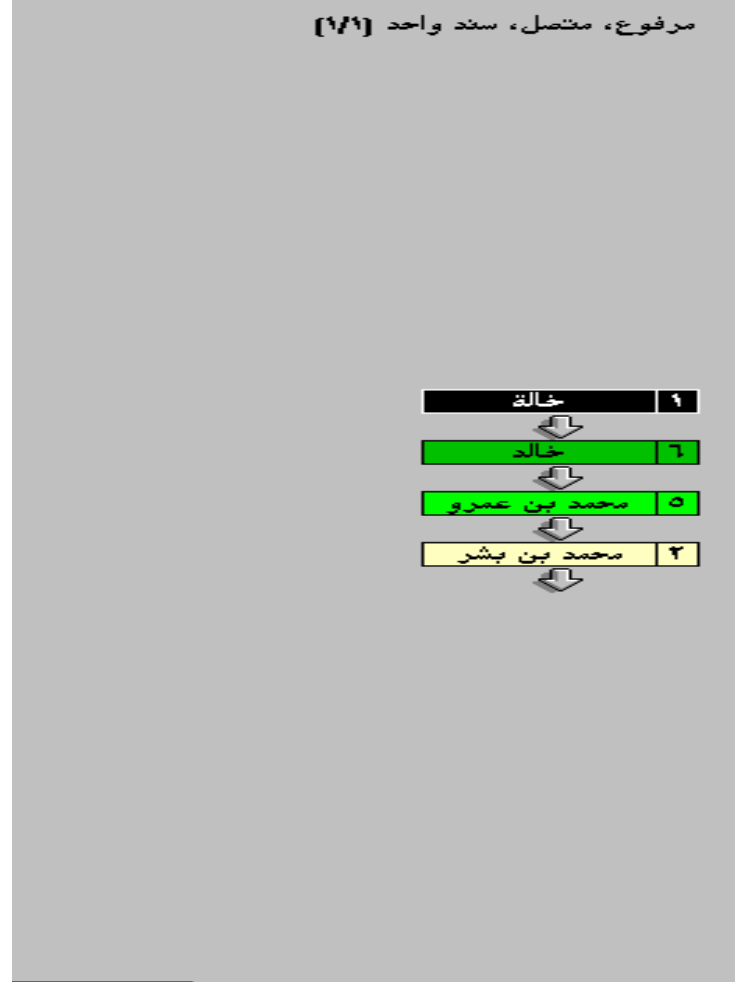

3. İbn Mes'ud tariklerinin birleştirilmesi:

H. İbn Harmale rivayeti

1. Ahmed bin Hanbel'in tek tarik'i:

Bu rivayetin senedindeki Hâlid b. Abdullah b.Harmale ve Muhammed b. Amr b. Alkame el-Leysî de cerhten kurtulamamıştır:

Buhari: Hâlid b. Abdullah b.Harmalenin Hz. Peygamberden rivayet eden hadisleri mürseldir.⁸⁷

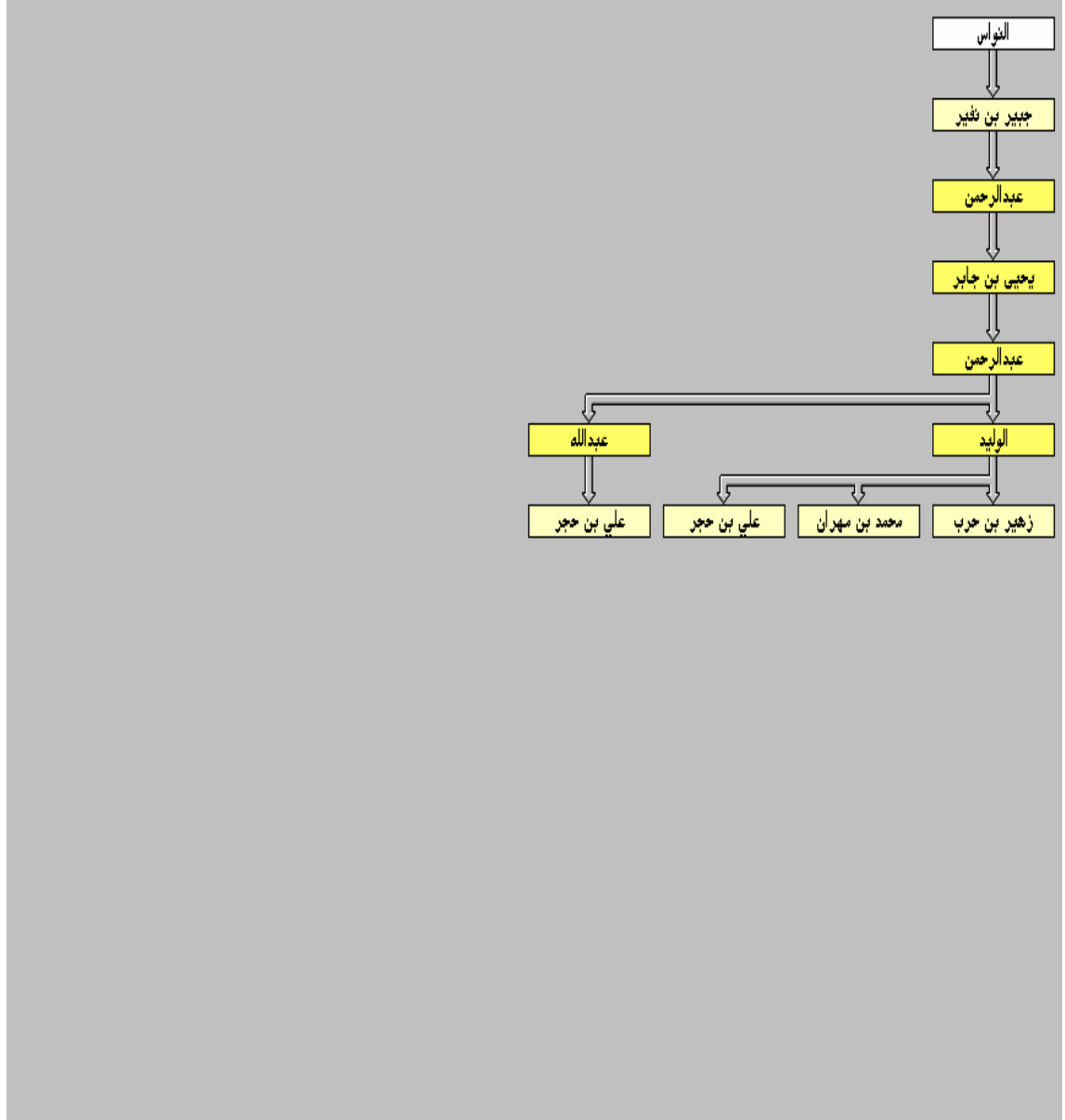
Yahya b. Sa'îd: *kâne yahfazu ve yudellisulo* hadisleri ezberlerdi ve tedlis yapardı⁸⁸

⁸⁷ Kutub-ü Tis'a CD'si *Mevsû'atu'l-Hadisü's-Şerîf- II*.

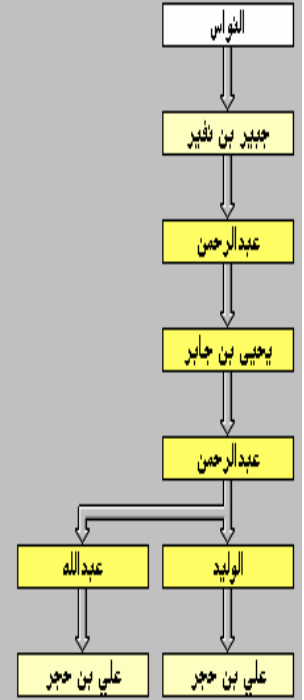
⁸⁸ İbn Adiy, *el-Kâmil fî Du'afâ*, VII/455.

I. Nuvvas bin Sem'an rivayeti (a)

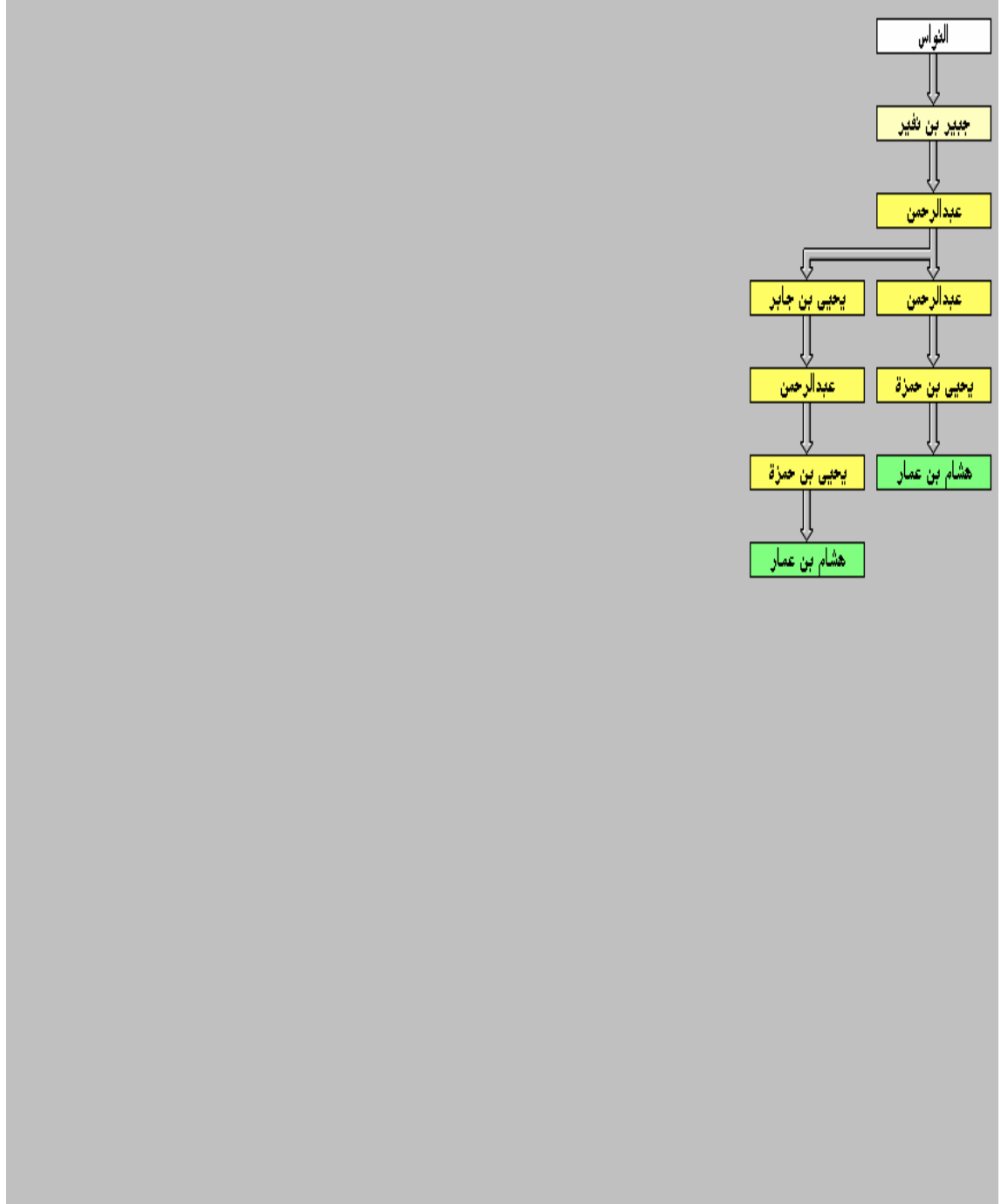
1. Müslim tarikleri:

2. Tirmizi tarikleri:

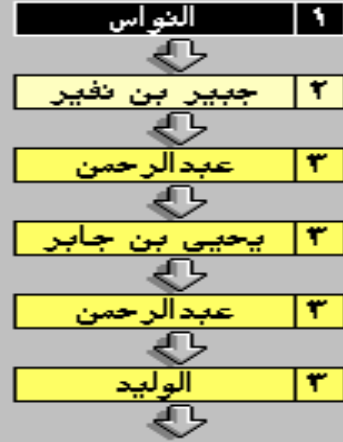

3. İbn Mace tarikleri:

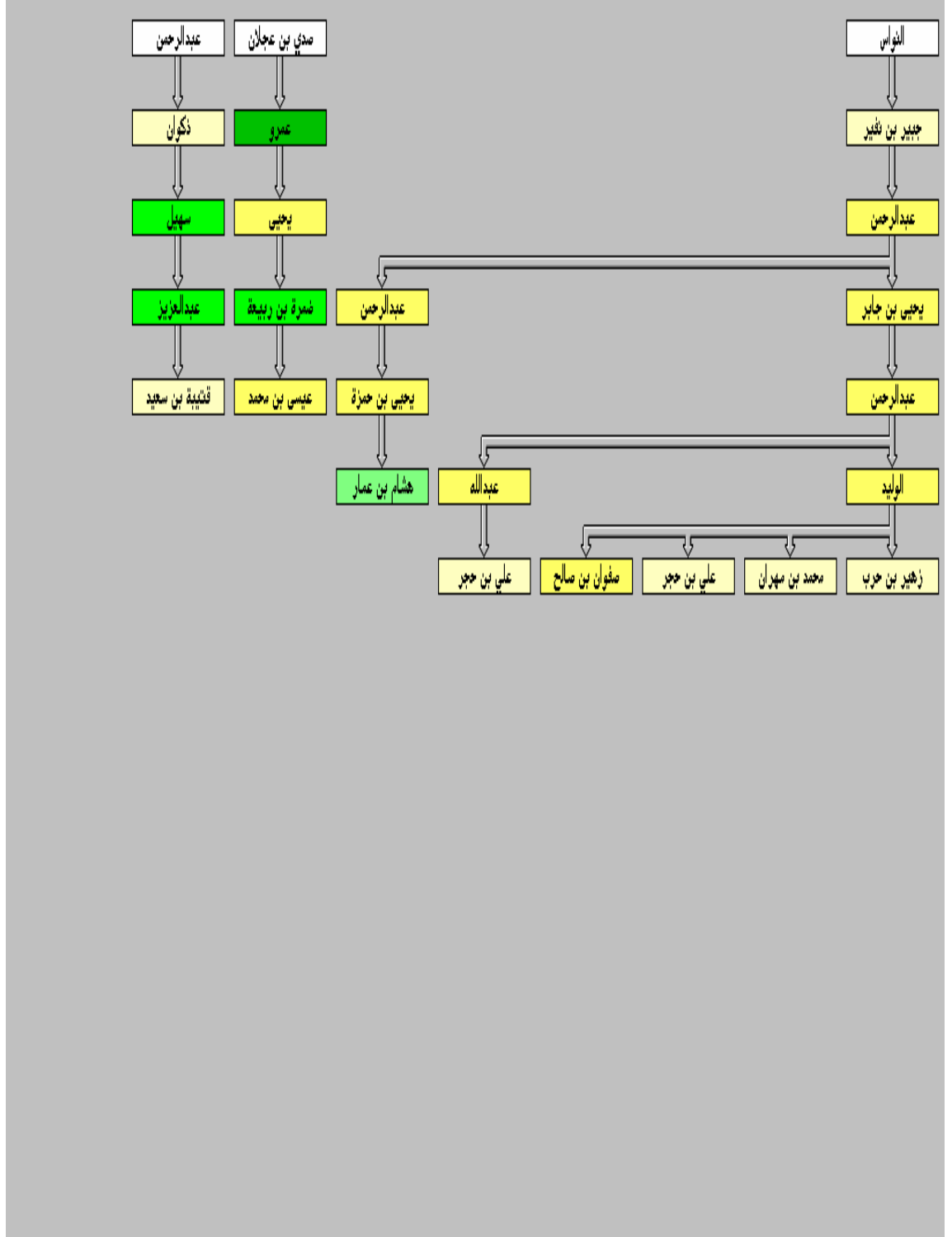
4. Ahmed bin Hanbel tarik'i:

مرفوع، متصل، سند واحد [٧٦]

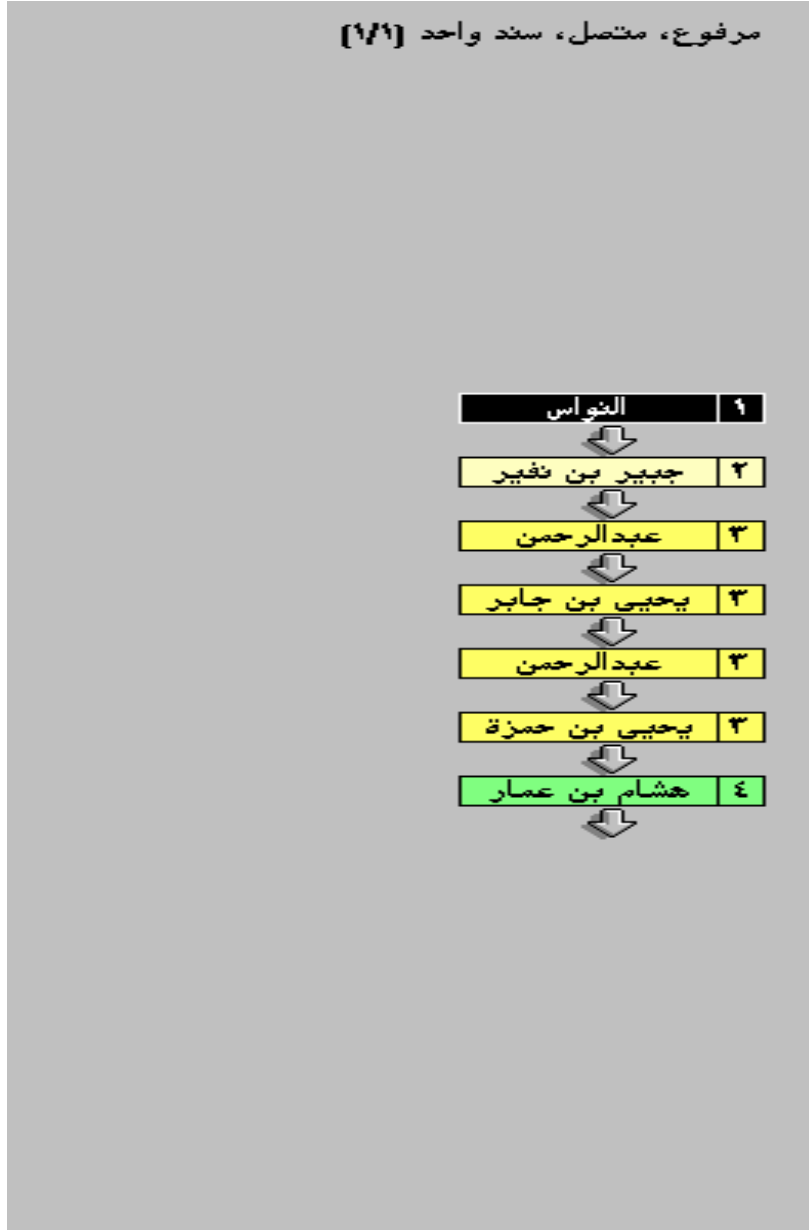
5. Nevvas bin Sem'an (a) rivayeti tüm tariklerinin

birleştirilmesi:

J. Nuvvas bin Sem'an rivayeti (b)

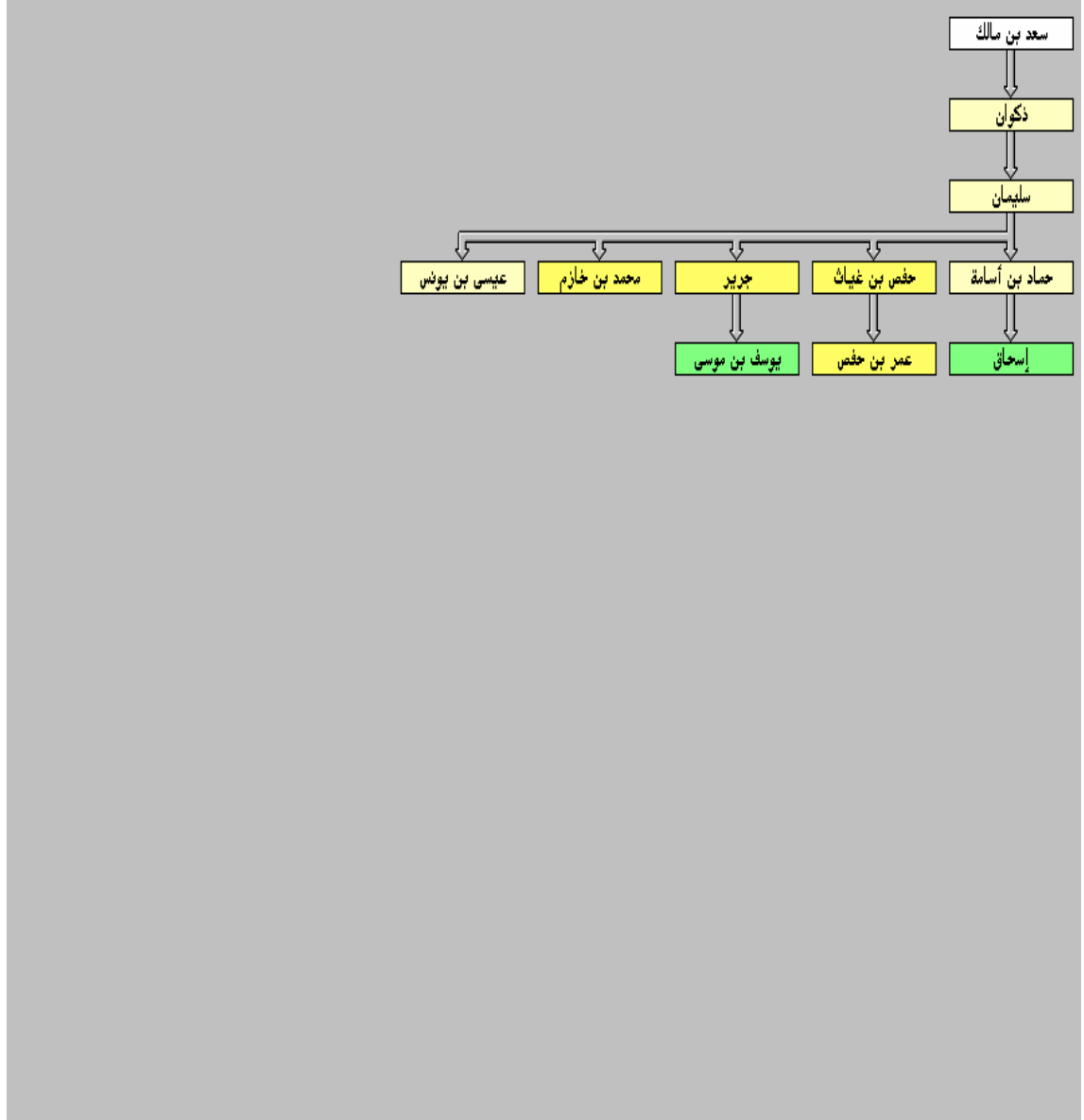
Bu tarik sadece İbn Mace⁸⁹ tarafından rivayet edilmektedir:

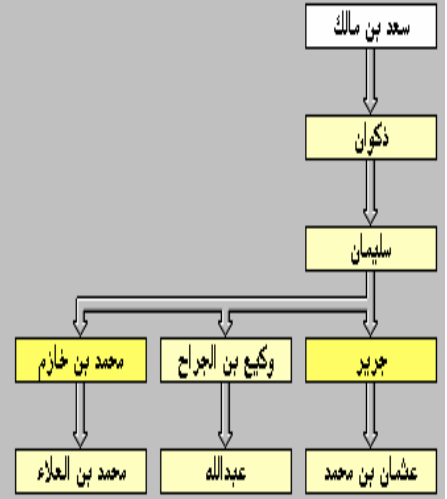
⁸⁹ İbn Mace, Fiten, 2/1359, hadis no: 4076.

K. Ebu Said el-Hudri rivayeti (a)

1. Buhari tarikleri:

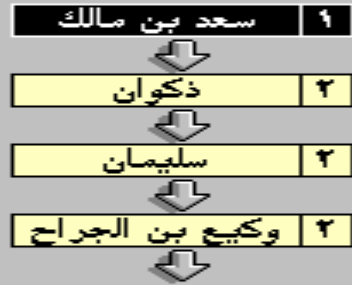

2. Müslim tarikleri:

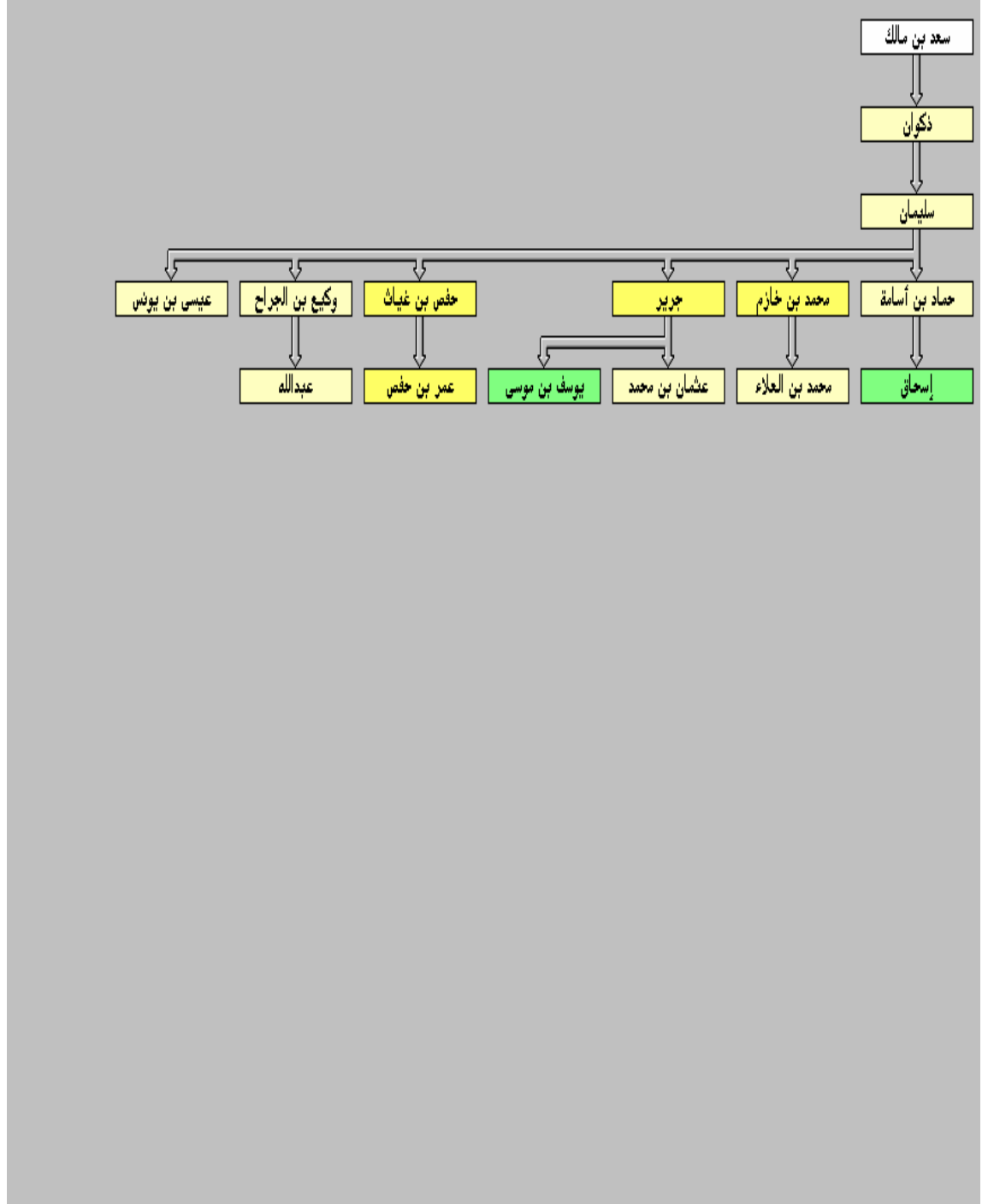
3. Ahmed bin Hanbel tariki:

مرفوع، متصل، سند واحد [١/١]

4. Ebu Said el-Hudri Rivayeti (a) tüm tariklerinin

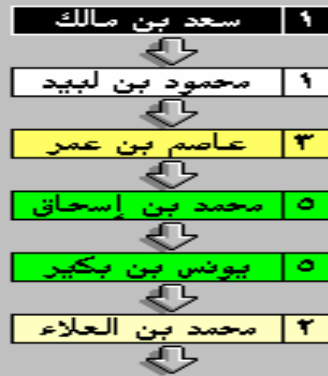
birleştirilmesi:

L. Ebu Said el-Hudrî rivayeti (b)

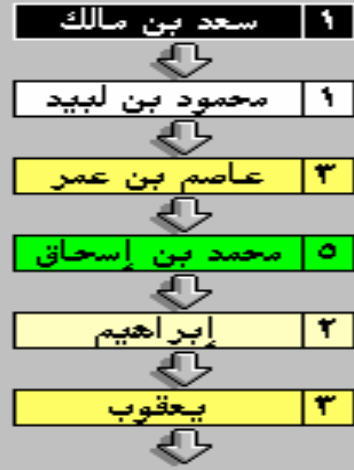
1. İbn Mace tarik'i:

مرفوع، متصل، سند واحد (١/١)

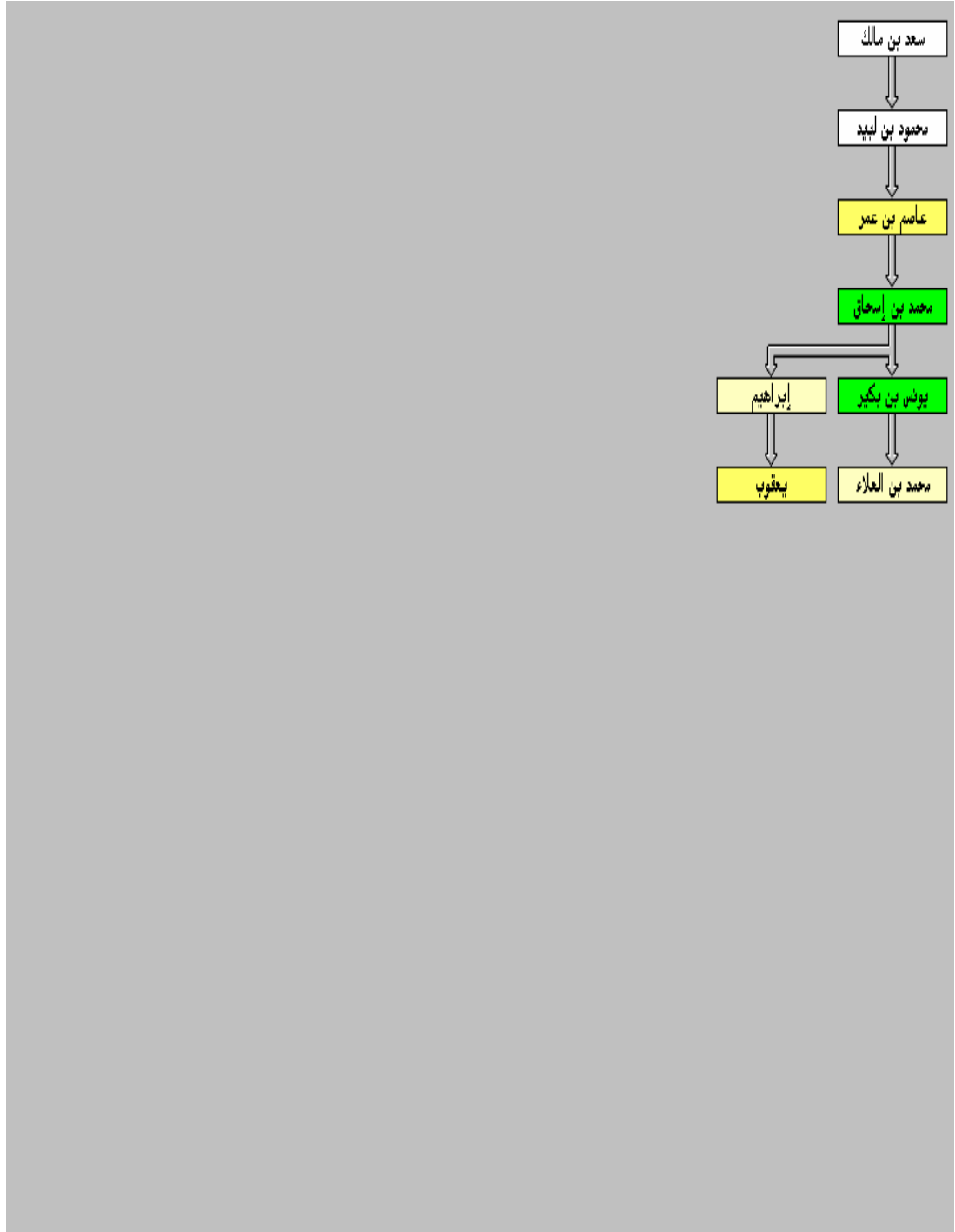

2. Ahmed bin Hanbel tarik'i:

مرفوع، متصل، سند واحد [١/١]

3. Ebu Said el-Hudrî (b) rivayetinin birleştirilmiş tarikleri:

Ebû Sa'îd el-Hudrî rivayetinin *Müsned*'deki bir versiyonunda⁹⁰

Muhammed b. İshak b. Yesâr Ebu Bekr el-Mahzûmî isimli ravi hakkında şu malumatlar veriliyor:

Nesâî: *leyse bi'l-Kavîl* kuvvetli değildir

Dârekutnî: *lâ yuhtaccu bihî/onunla ihticac edilmez*

Süleyman et-Teymî: *kezzâb/aşırı yalancıdır*

Hişam b. Urve: *kezzâb/ çok yalancıdır*

Abdurrahman b. Mehdî: *kâne Yahya b. Sa'îd ve Mâlik yecruhâni İbn*

İshâka/Yahya bin Sa'îd ve Mâlik İbn İshâkı cerh ederlerdi

Yahya b. Ma'în: *yuhaddisu an ehli kitâb/ehli kitabdan rivayet ederdi*

İbn Ebî Fadîk: *raeytu İbn İshaka yektubu an raculin min*

ehli'l-Kitab/İbn İshakı kitab ehli birinden hadis yazdığını gördüm

Ahmed: *hüve kesîru't-Tedlîsi cidden/gerçekten çok tedlisçidir*

İbn Mace versiyonunda⁹¹ ise **Yûnus b. Bekîr eş-Şeybânî** isimli ravinin cerh

durumu şöyledir:

Ebû Dâvûd: *leyse hüve 'indî bihucetün/o benim indimde hüccet değildir*

Nesâî: *leyse bi kavîl* kuvvetli değildir

Bir daha Nesâî: *Da'îfun*⁹²

Cüzcânî: *yembağî en yetesebbete fî emrihî/o işlerini sağlama*

alması lazım

'İclî: *da'îfü'l-Hadîs/hadisleri zayıftır*⁹³

⁹⁰ Ahmed, 3/77.

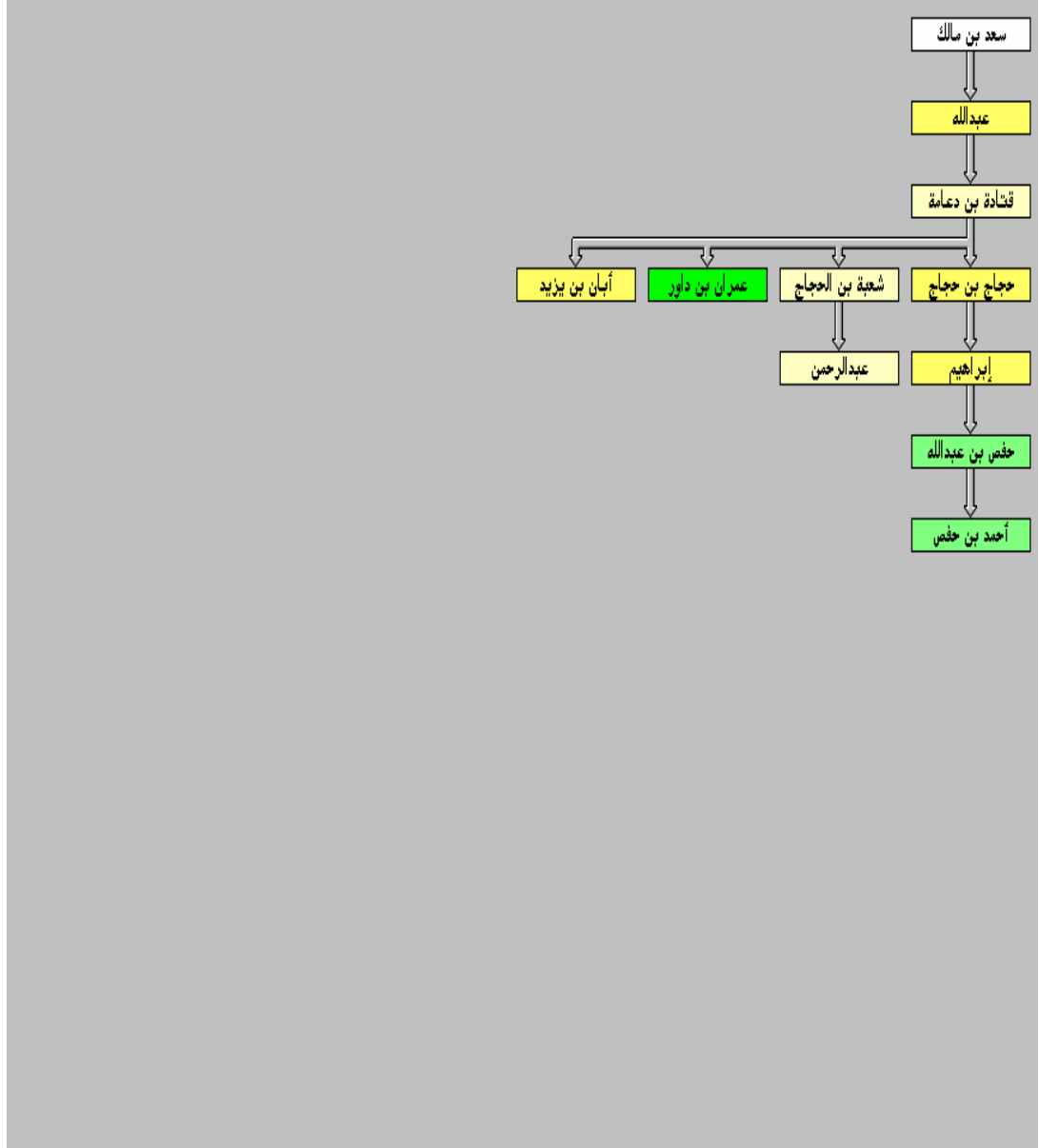
⁹¹ İbn Mace, Fiten,2/1363, hadis no: 4079.

⁹² İbn Hacer, *Tehzîb*, 11/434-435.

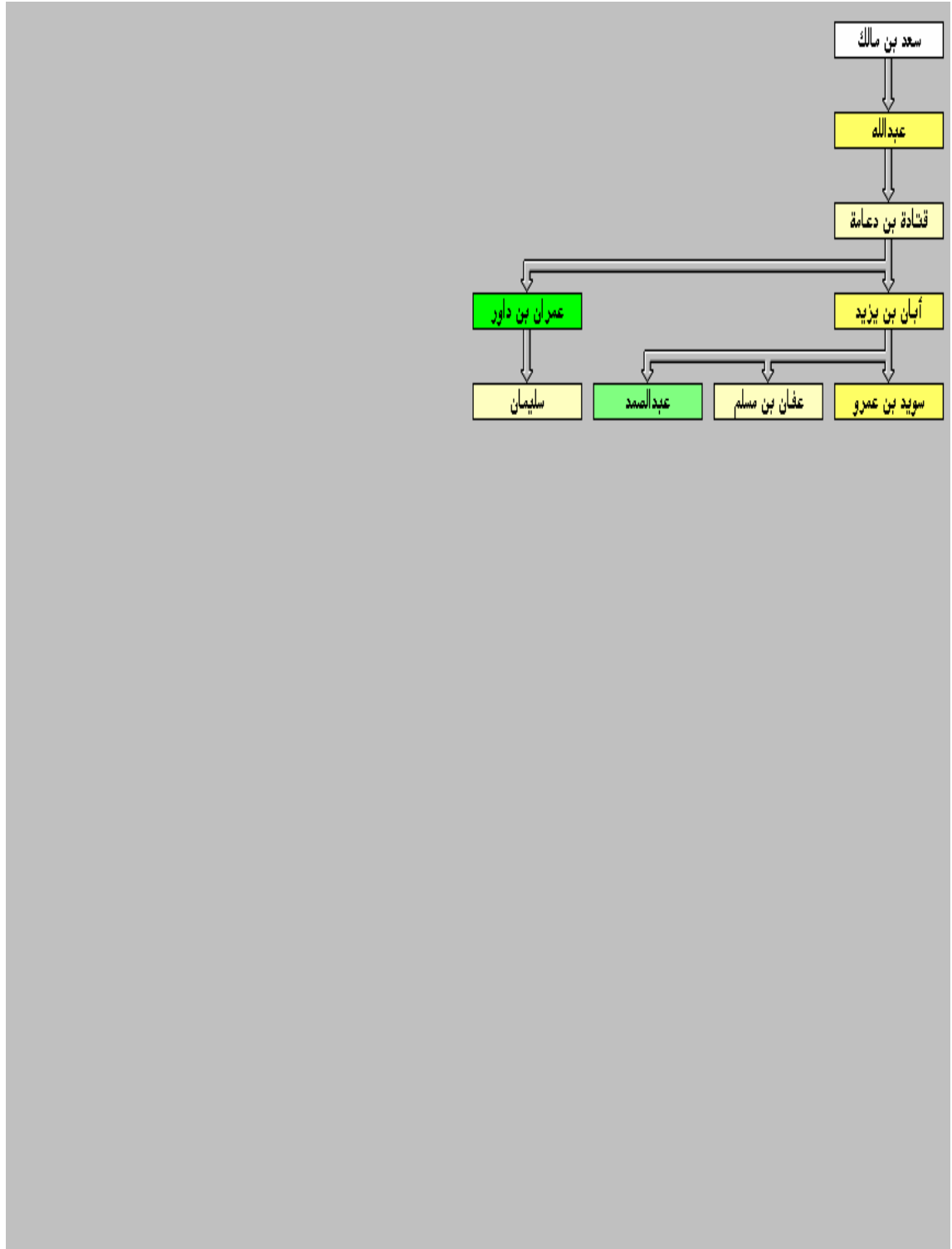
⁹³ Zehebî, *Mîzân*, 4/477.

N. Ebu Said el-Hudrî (c) rivayeti

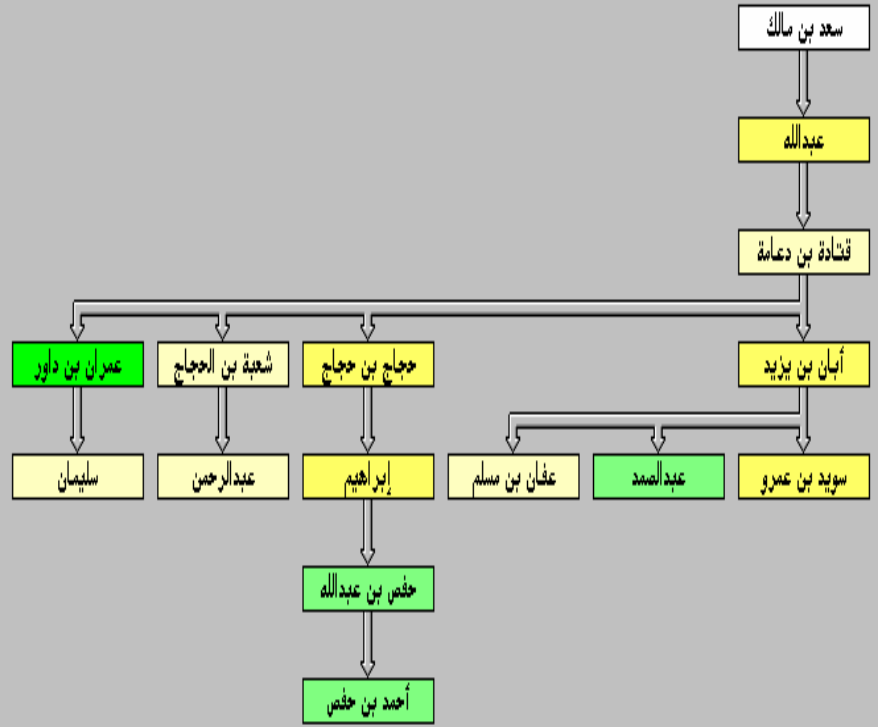
4. Buhari tarikleri

5. Ahmed bin Hanbel tarikleri:

6. Ebu Said el-Hudrî (c) Rivayetinin birleştirilmiş tarikleri:

Buharî'nin⁹⁴ ve Ahmed b. Hanbel'in versiyonunda⁹⁵ İmran b. Davr Ebu'l-Avvâm el-Kettân adındaki râvi de cerh edilenlerin arasında yer almaktadır:

Nesâî: Da'îf/zayıftır

Ahmed: Umarım doğru sözlü biridir

Ebu Dâvûd: da'îf/zayıftır

İbrahim b. Abdullah b. Hasan zamanındaki kadılık görevinde iken ağır bir fetvasından dolayı kan dökülmesine sebep olmuştur.

Yahya b. Ma'în: İyşe bi şey/bir para etmez, bir şey değmez⁹⁶

İkinci bölümün sonunda şu neticeye ulaştığımızı söyleyebiliriz ki, rivayetlerin senedlerinde görülen inkıtarlar ve cerhe uğrayan râviler, bu kadar muteber hadis kitaplarında dahi rastlanabilmektedir, her zaman ve her mekânda Kur'ân'dan başka kitaplara dokunulmazlık atfetmek tehlikeli ve sakıncalıdır. Beşer ürünü olan bu hadis külliyyatının matematik ilimlerden değil, bir tür sosyal bilimler kategorisinden olduğunu hiçbir zaman unutmamamız gerekmektedir.

⁹⁴ Buhari, Hac 2/149.

⁹⁵ Ahmed, 3/28.

⁹⁶ Zehebî, 2/277.

III. BÖLÜM

YE'CÜC ME'CÜC İLE İLGİLİ ÇEŞİTLİ YORUMLAR

A. Ye'cüc Me'cüc'ün Yahudilik ve Hıristiyanlık Dinlerinde Ele

Alınışı

Tevrat'ın bölümleri niteliğinde olan Tekvin'de Hz. Âdem'in hilkatı, Nuh, İbrahim, İshak, Yakup, Yusuf peygamberlerin hayatlarına dair bilgiler aktarılmıştır.⁹⁷

Bu bölümde Nuh Peygamberin oğlu Yafes hakkında şu ifadeler yer alıyor:

(Tekvin 10/2) “*Yafetin oğulları: Gomer ve Me'cüc ve Maday ve Yevân ve Tubal ve Meşek ve Tires.*”

Burada Me'cüc Yafetin oğullarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği gibi hemen hemen tüm tarihçiler türk kavminin Hz. Nuh'un Yafes oğlundan türediğini söylerler. Bu kadarını hatırlatarak aşağıda bu mevzuya temas edeceğimizi belirterek yetinelim.

(Tesniye 28/49–51) “*Rab uzaktan dünyanın ucundan bir milleti, dilini anlayamayacağı bir milleti, kartal uçar gibi senin üzerine getirecek, kocamış olanın şahsına itibar etmeyen ve çocuklara acımayan sert yüzlü bir millettir. Seni helak edinceye kadar, hayvanların semeresini yiyecek ve seni bitirinceye kadar sana buğday, yeni şarap ve yağ, hayvanların yavrularını ve koyunların yavrularını bırakmayacaktır...*”

Bu babta Ye'cüc ve Me'cüc doğrudan açık bir isimle söylenmese de, Allah'a karşı kulluk vazifesini yapmayan yahudi milletin, sert bir milletle te'dib edileceği tehdidi bulunmaktadır.⁹⁸

(Hezekiel 38/2–3) “*Âdemoğlu, Magog Diyarından olan, Roşun, Meşekin ve*

⁹⁷ Carullah, *Ye'cüc ve Me'cüc*, s. 6–8.(*Tarihler, Âdemin Soyu, 1.Tarih. 1:5*)

⁹⁸ Cerrahoğlu, *Yecüc Mecüc ve Türkler*, s. 98–99, AÜİFD XX 1975

Tubalın beyi Gog'a yönel ve ona karşı peygamberlik et ve de: Yehova şöyle diyor: Roşun, Meşekin ve Tubalın beyi Gog, işte, ben sana karşıyım."

Metnin ifadesinden anladığımız kadarıyla **Magog** bir memleketin adı, **Gog** ise o memleketin reisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

(Hezekiel 38/14–16) *"Bundan dolayı, Âdemoğlu peygamberlik et ve Gog'a de: Rab Yehova şöyle diyor: Kavmim İsrail emniyette oturunca, sen o gün öğrenmeyecek misin? Ve sen ve seninle beraber birçok kavimler, hepsi atlara binmiş, büyük bir cumhur ve kuvvetli bir ordu olarak, şimalin sonlarından, kendi yerinden geleceksin ve diyarı örtmek için bir bulut gibi kavmim İsrail'e karşı çıkacaksın. Son günlerde vaki olacak ki, milletlerin gözü önünde sende takdis olunacağım zaman, ey Gog, onlar beni tanısinlar diye, seni kendi diyarıma karşı getireceğim."*

Bu pasajdan anladığımıza göre Rab, azmış olan İsrail oğullarını terbiye ve te'dib etmek için onları kuzeyden gelecek kuvvetli bir kavim ile korkutmaktadır. Burada **Gog** ya bir reis veya bir kavmin ismi olduğu anlaşılmaktadır.⁹⁹

(Yuhannanın Vahyi 20/7–8) *"ve bin yıl tamam olunca, şeytan zindanından çözülecektir. Ve yerin dört köşesinde olan milletleri, Ye'cüc ve Me'cücü, saptırmak ve onları cenk için bir araya toplamak üzere çıkacaktır. Onların sayısı denizin kumu gibidir."*

Bu ibarede, şeytan yeryüzünün bütün milletlerini, **Ye'cüc** ve **Me'cücü** saptırmak için çalışacak, bu fesatçı grubun sayısının çok olacağı ifade edilmektedir.¹⁰⁰

Musa Carullah Bigiyev'in ilginç yorumuna göre, yahudi din adamları kitaplarına Ahd-i Atik, Kitâb-ı Mukaddes gibi uydurma isimler vermişler, dolayısıyla

⁹⁹ Cerrahoğlu, agm, s.99.

¹⁰⁰ Cerrahoğlu, agm, s. 100.

içinde anlatılan şeyler de birer mukaddes hakikatlermiş gibi hem yahudiler tarafından hem hıristiyanlar tarafından kabul edilmiştir. Hezekiel 39/1–6 cümlelerinin tesiri ile Türklerin anayurdu Ye'cüc ve Me'cüc yurdu olarak yahudi din adamları tarafından adlandırıldı. Böylece hıristiyanların haritalarına *bilâd-ı Ye'cüc ve Me'cüc* olarak kayıtlara geçti. Özellikle lüğât kitaplarına “*Ye'cüc ve Me'cüc türk ırkından bir millettir*” gibi tarifler sokuşturuldu. Bundan sonra bu hurafeler veba salgını gibi İslâm eserlerine de sirayet etti şeklinde yorum yapmaktadır.¹⁰¹

Bu tespitin akabinde olmalı ki batı literatüründe¹⁰² Ye'cüc ve Me'cüc/Gog Magog ile ilgili beyanlarda aşağı yukarı şu aynı kayıtlar yer almaktadır: *Ye'cüc ve Me'cüc Yafes'in torunlarıdır, Hazar türkleridir, Kafkas ve orta Asya halklarıdır, Gog Magog diyarının reisidir, iki millettir, dünyanın kuzey-doğusunda yerleşmişlerdir, ahir zamanda hücumu çıkararak güneğe geçeceklerdir, barbar millettir, İskitler ve Hunlardır, dev veya cinlerdir, kıyamete yakın çıkacak tahripçi millet, Gog ve Magog Londra Guild Hall müzesindeki iki yaratıktır, v.s.*

¹⁰¹ Carullah, s. 4–6.

¹⁰² Encyclopedie de l'İslam, IV. 1208; La Grande Encyclopedie, Paris, XVIII. 1167–1168; The Universal Jewish Encyclopedia, New York 1948, V. 10; The Jewish Encyclopedia, London 1904, VI. 19; Encyclopedia Britannica, London 1953, X. 475; The Encyclopedia Americana, U.S.A. 1957, XIII. 7; A. Jeffery, *The Foreign Vocabulary of the Qur'an*, Geokwad's Oriental Series, No, LXXIX. p. 288-289; D. Sidersky, *Les Origins des Legendes Musulmanes dans le Coran et dans Vies des Prophetes*, Paris 1933, p. 132-134; E.Montet, *Le Coran*, Paris 1949, p. 414-415; M.Kasimirski, *Le Coran*, Paris(Fasquelle), II. 646; M.Savary, *Le Koran*, Paris(İmprimere Lutetia), p. 297; H.Lammens, *L'İslam (Croyances et İnstitution)*, Beyrouth 1943, p. 70; G.Abu'l-Farac, *Abu'l-Farac Tarihi*, Ankara 1945. I. 103; Joseph Horovitz, *Jewish proper Names and Derivatives in the Koran*, Hebrew union college annual, Cincinnati, Ohio U.S.A. 1925. II. 163-164. (Cerrahoğlu, *Yecüc Mecüc ve Türkler*, s. 98–99 dan naklen.)

Sayıları denizlerin kumlarından fazla olan Ye'cüc ve Me'cüc halkı büyük şeytan İblisin siyasetiyle yahudilerin üzerine hücum eder¹⁰³ ayetindeki Ye'cüc ve Me'cüc yahudilere karşı bütün yeryüzünün devletleri demektir. Yahudilere göre kendilerinden başka olan bütün yeryüzü halkı Ye'cüc ve Me'cüc'dür.¹⁰⁴ Buna göre hak yolundan sapmış olan cânî ve günahkâr yahudileri terbiye etmek için rab Yahova onların üzerine Ye'cüc ve Me'cüc'lerini yani yeryüzünün bütün milletlerini sevk edecek ve onları terbiye ettirecektir. Ondan sonra da Yahova onlara karşı olan muhabbetini belirtmek için bütün Ye'cüc ve Me'cüc'leri helâk edecektir.¹⁰⁵

Bütün bu söylenenlerin sonucunda Ahd-i Atik'teki Me'cüc'ün üç manası çıkmaktadır: 1. Yafes'in oğludur, 2. bir memleketin halkıdır, 3. yahudilere düşman yeryüzünün bütün milletlerinin adıdır. Ye'cüc ise: 1. Me'cüc denilen yerde oturan halkın adıdır, 2. o halkın revidir, 3. yahudilere düşman bütün milletlerin hâkimidir. Bunların hepsi bir mana bütünlüğü arz etmemektedir.

¹⁰³ Yuhannanın Vahyi 20/7.

¹⁰⁴ Carullah, s.8-10.

¹⁰⁵ Aynı yer.

B. Ye'cüc ve Me'cüc Hakkındaki Müslüman Âlimlerinin Klasik ve Çağdaş Yorumları

1. Klasik Yorumlar

Klasik yorumlar altında klasik tefsirler ve hadis şerhlerindeki ilgili ifadeleri göz önünde bulunduruyoruz ve ikisinin de çok farklı şeyler olduğunu düşünmüyoruz. Çünkü tefsirler önce hadis ilminin bir alt kolu idi ve Kur'ân ayetleri şerh edilirken hadislere başvurmaktan başka çarelerinin olmadığını düşünüyoruz.

- **Vehb b. Münebbih:** Zülkarneyn'in Ye'cüc ve Me'cüc beldesine gittiğini ve onlarla mukatele ettiğini, sonra onları Ermeniyye'de terk ettiği için, kendilerine Türk ismi verildiğini kaydeder.¹⁰⁶

- **Taberî:** Nuh peygamberin zürriyetinden bahsederken, Nuh'un oğlu Sam, Arab, Fars ve Rum'un babası, Hamın ise Sudanlıların, Yafes ise Türk, Ye'cüc ve Me'cüc'ün babası olduğunu, Ye'cüc ve Me'cüc'ün Türklerin amcaoğlu olduğunu kaydeder.¹⁰⁷ Yahya b. Selâm tefsirinde, onlar arzı dolaşır ve ifsat ederler, dedikten sonra, onların Âdem evlâdı dışında olmadığını söylemektedir, onlar Ye'cüc ve Me'cüc oğulları olan Türklerdir kaydını düşmektedir.¹⁰⁸

Ayrıca, çeşitli görüşleri serdettikten sonra şu değerlendirmeyi de belirtmektedir: “Yecüc Mecüc'ün kimler oldukları ve kimin soyundan geldikleri hususundaki rivayetler pek zayıftır. Ancak Yecüc Mecüc'ün geçmişte yaşamış iki kavmin ismi olduğu ve bunların asılları ve nesepleri belirsiz bir kavim oldukları beyan edilmekte, bunların önlerine çekilen ve mahiyetini kesin olarak bilemediğimiz

¹⁰⁶ Cerrahoğlu, agm, s. 112,

¹⁰⁷ Taberî, Târihu'l-Ümem ve'l-Mülûk, Brill 1879–1881, I. 211.

¹⁰⁸ Tefsîru Yahya b. Selâm, Tunus Abdeliyye Kütüphanesi, 36b, 37a.

seddi aşarak ortaya çıkışlarının kıyamet alametlerinden olduğu çeşitli hadislerde zikredildiğini belirtmektedir”.¹⁰⁹

- **Zemahşerî:** Ye'cüc ve Me'cüc Yafes oğullarındandır, denilir ki, Ye'cüc türklerdir, Me'cüc ise el-Ciyl ve ed-Deylemlilerdir.¹¹⁰

- **İbn Kesîr:** Tüm görüşleri zikrettikten sonra şu soruyu sormaktadır ve cevabını vermektedir. Şimdi Yecüc Mecüc kimdir? Şu anda nerede bulunurlar? Halleri nedir ve ne olacak? Bütün bu sorulara doğru bir cevap vermek son derece güçtür. Bu konuda bildiklerimiz sadece Kur'an'da varid olanlarla birtakım sahih hadislerden (Zeyneb binti Caş hadisi kasdolunuyor) ibarettir. Doğuyu kasıp kavuran ve talan eden Tatar Moğol istilasası, Yecüc Mecüc'ün yayılması olabilir diye belirtmektedir.¹¹¹

Yecüc Mecüc Âdemin sülalesinden, hatta Hz. Nuh'un da neslinden olduğunu kaydeder. Onlar Türklerin babası olan Hz. Nuh'un oğullarından Yafes'ten türemişlerdir. Zülkarneyn'in inşa etmiş olduğu seddin arkasında bırakılmışlardır.¹¹²

Allah, Yecüc Mecüc'den bahisle onların seddin üzerine çıkmaya güç yetiremedikleri gibi, onu delip geçmeye de güç yetiremediklerini haber vermektedir. Üzerine çıkmak aşağıdan delmekten daha kolay olduğu için Allah her ikisine uygun bir karşılık niteliğinde buyuruyor ki; *onlar artık onu ne aşabildiler, ne de delip geçebildiler.* Bu onların Seddi delemediklerine ve aşamadıklarına delildir.¹¹³

¹⁰⁹ Taberî, *Tefsîr*, çev. Hasan Karakaya, Kerim Aytekin, 5/382-383, Hisar yay. İstanbul-1996.

¹¹⁰ Zemahşerî, *Keşşaf*, 1 /579-580, Kahire-1307.

¹¹¹ İbn Kesîr, *Hadislerle Kur'an-ı Kerîm Tefsîri*, çev. Bekir Karlığa, Bedrettin Çetiner. s.10/5058, Çağrı yay. İstanbul-1991.

¹¹² İbn Kesîr, a.g.e, 10/5379.

¹¹³ İbn Kesîr, a.g.e, 10/5082.

• **Kurtubî:** Yecüc Mecüc kabile ismidir, fesat çıkarmaktadırlar. Fesatları: insan yemektirler, zulüm, haksızlık, katl ve saire insanlığın bildiği fesadları yapmaktadırlar. Yafes oğullarındandırlar. Yecüc Mecüc yirmi iki kabile idi. Zülkarneyn, yirmibir kabilenin önüne sed yapmıştır. Bunlar Âdemoğullarının onda dokuzunu oluştururlar. Yecüc bir kavim, Mecüc de ayrı bir kavimdir. Her kavim içinde dört bin ümmet vardır. Bunların her erkeği, kendinden sonra silah taşıyan bir erkek çocuk bırakmadıkça ölmez. Bunlar Âdemoğlu olmakla beraber dünyanın yıkımı için çalışırlar. Üç sınıfa ayrılırlar:

- Bir sınıfı Şam'daki Erz ağacı gibidir, boyları göğe doğru yüzyirmi arşın gelir.
- Bir sınıfın boyları ve neleri bir olup yüzyirmi arşındır. Bunlara dağ, demir engel olmaz.
- Üçüncü sınıfın yapısı da öyledir ki; herbiri bir kulağını döşek gibi altına serer, öteki kulağını yorgan gibi üstüne örter. Rastladıkları fili, canavarları, yılan ve akrepleri, domuzu, köpeği, her canlıyı ve kendi ölümlerini yerler.

Bunların baş tarafı Şam'da, arkaları Horasanda olur. Doğudaki ırmakların, Taberiyye gölünün suyunu içerler. İçlerinde bir karış boyunda insanlar vardır. Ka'b b. Ahbar'a göre bunlar, Âdem oğlunun nadirleridir. Nedeni de şudur: Bir gün Âdem ihtilam olmuş, menisi toprağa karışmış, işte Allah bu sudan Yecüc'ü yaratmıştır. Bunlar baba tarafından Âdem'e bitişirler. (ama anaları topraktır) Bahar vakti ülkelerinden çıkar, buldukları her yeşili yer, her kuruyu götürürler.¹¹⁴

- **Fahrudin er-Râzî:** Yecüc Mecüc – insan cinsinden olan iki kabiledir. Nitekim “insanlar on kısımdır. Bunlardan dokuzu, sed açıldığında

¹¹⁴ Kurtubî, *El-Câmi' li Ahkâmi'l-Kur'an*, 11/51–59, Dâru'l-Hadis, Kahire–2002.

meydana çıkacak olan Yecüc Mecüc'dür."¹¹⁵ Yecüc'ün Türklerden, Mecüc'ün Ceyl ve Deylem kabilelerinden olduklarını, bedenleri küçük, boyları bir karış kadar kısa insanlardır. İnsanları öldürüyorlar, insan etleri yerler, baharda çıkıp insanların yeşilliklerini, ekin ve sebzelerini bitirdiklerini, fesat çıkarmakta olduklarını söylemektedir.¹¹⁶

- **Beydâvî:** Yecüc Mecüc Nuh'un oğlu Yafes'in evladlarından olan Türklerdir. Zülkarneyn Yecüc Mecüc'e sed yaptığında onlar seddin öbür tarafında kaldıkları için Türk olarak isimlendirildiler.¹¹⁷

- **Kâsımî:** Moğol ve Tatarlar Yecüc Mecüc neslindedir. Sedleri de kafkas dağlarındadır diye belirttikten sonra bu izahların hepsi ya israiliyâttır, veya münkerâttır veya mevzu'âttır demektedir.¹¹⁸

- **Suyûtî:** İmam Celâleddîn es-Suyûtî eserinde¹¹⁹ tüm Yecüc Mecüc'le ilgili hadisleri veriyor ve aynı değerlendirmelere (*Ye'cüc ve Me'cüc iki kabiledir. Nuh'un oğlu Yafes'ten gelmektedirler. Âdemoğullarındandır ve anneleri Havvasız dünyaya gelmişler. Türklerdir, on cüz olan insanların dokuz cüz'ünü onlar teşkil ederler. Yurtları en uzak şimaldedir, Çin ve Tibet'tedirler, Türkistan dağlarındadır, Kafkasya ve Ermenistan etraflarındadırlar. Arzı ifsat ederler, insanları katlederler, zülüm ederler, insan eti yerler, vahşi hayvan gibidirler, v.s.*) yer veriyor.

¹¹⁵ Râzî, *Mefatihü'l-Ğayb*, çev. Suat Yıldırım, Lütfullah Cebeci, 16/230 AKÇAĞ yay. Ankara-1993.

¹¹⁶ Râzî, a.g.e, 15/257.

¹¹⁷ Beydâvî, *Envârü't-Tenzîl ve Esrâr'ut-T'evîl*, 4/137, Şirket-i Hayriyye Sahafiyye, İstanbul- 1296.

¹¹⁸ Kâsımî, *Mehâsinu't-Te'vîl*, 11/4116, Dâru İhyâ-i Kütübi'l-Arabiyya, 1959.

¹¹⁹ Suyûtî, *Derri'l-Mensûr fî tefsîr-i bi'l-Me'sûr*, 4/241, Beyrût.

• **et-Tûsî:** Âdem oğullarından iki kabiledir. Yafes ve Nuh soyundandırlar. Türkler de bu nesilden gelmektedirler. Yeryüzünde müfsitlik yapmaktadırlar. Diyarları tahrib ederler, yolları keserler.¹²⁰

• **İsmail Hakkı Bursevî:** Yecüc Mecüc yirmi iki kabile idi. Zülkarneyn, yirmibir kabilenin önüne sed yapmıştır. Bunlar Âdemoğullarının onda dokuzunu oluştururlar. Yecüc bir kavim, Mecüc de ayrı bir kavimdir. Her kavim içinde dört bin ümmet vardır. Bunların her erkeği, kendinden sonra silah taşıyan bir erkek çocuk bırakmadıkça ölmez. Bunlar Âdemoğlu olmakla beraber dünyanın yıkımı için çalışırlar. Üç sınıfa ayrılırlar:

• Bir sınıfı Şam'daki Erz ağacı gibidir, boyları göğe doğru yüzyirmi arşın gelir.

• Bir sınıfın boyları ve neleri bir olup yüzyirmi arşındır. Bunlara dağ, demir engel olmaz.

• Üçüncü sınıfın yapısı da öyledir ki; herbiri bir kulağını döşek gibi altına serer, öteki kulağını yorgan gibi üstüne örter. Rastladıkları fili, canavarları, yılan ve akrepleri, domuzu, köpeği, her canlıyı ve kendi ölülerini yerler.

Bunların baş tarafı Şam'da, arkaları Horasanda olur. Doğudaki ırmakların, Taberiyye gölünün suyunu içerler. İçlerinde bir karış boyunda insanlar vardır. Ka'b b. Ahbar'a göre bunlar, Âdemoğlunun nadirleridir. Nedeni de şudur: Bir gün Âdem ihtilam olmuş, menisi toprağa karışmış, işte Allah bu sudan Yecüc'ü yaratmıştır. Bunlar baba tarafından Âdem'e bitişirler. (ama anaları topraktır) Bahar vakti ülkelerinden çıkar, buldukları her yeşili yer, her kuruyu götürürler.¹²¹

¹²⁰ Et-Tûsî, *et-Tibyân fî tefsîri'l-Kur'ân*, 7/91, Dâru İhyâ-i Tûrâsü'l-Arabiyya

¹²¹ Bursevî, İsmail Hakkı, *Rûhul-Beyân*, 5/296, Dâr-u Tıbbâ'atü'l- Amira, 1926.

Ebû Hayyân,¹²² **et-Tabresî**,¹²³ **el-Hazin**¹²⁴ gibi âlimlerin eserlerine baktığımızda aşağıda göreceğimiz hemen hemen aynı ifadelere şahit oluruz: *Ye'cüc ve Me'cüc iki kabiledir. Nuh'un oğlu Yafes'ten gelmektedirler. Âdemoğullarındandır ve anneleri Havvasız dünyaya gelmişler. Türklerdir, on cüz olan insanların dokuz cüz'ünü onlar teşkil ederler. Yurtları en uzak şimaldedir, Çin ve Tibet'tedirler, Türkistan dağlarındalar, Kafkasya ve Ermenistan etraflarındadırlar. Arzu ifsat ederler, insanları katlederler, zülüm ederler, insan eti yerler, vahşi hayvan gibidirler, v.s.*

Bunların hepsi tabii olarak mevzu hadislere ve yahudi kaynaklarına istinaden söylenmiş ifadeler olduğu kanaatindeyiz. Zira tamamı aynı görüşleri tekrarlayıp duruyorlar. Bu da tabii olarak rivayet tefsiri ve rivayet malzemelerinin etkisidir.

Şeyh Hüseyin el-Cisrî küçük bir risalesinde,¹²⁵ Ye'cüc ve Me'cüc dünyanın neresindedir? şeklinde soru sorarak, cevaben, dünyada bu isimde bir kavme rastlanmadığını, onların vasıfları dikkate alınırca, dünyanın en kısa insanların kutuplar bölgesinde yaşayan Eskimolar, en uzun insanların da güney kutbuna yakın Patagonyalılar olduğunu söylemiştir. Bu iki kavmin kutup sakinleri olduğunu ileri sürerek farklı bir şey söylemeye çalışsa da, bu kavmin vasıflarını anlatan ifadeler yine de mevzu hadislere dayandığından söyledikleri hiçbir değer taşımamaktadır.

Bütün bu alıntılara baktığımız zaman eserlerin müellifleri Araplar olduğu gözümüze çarpmaktadır. Türkleri kötölemek gibi bir amaç gütmeseler de, arab

¹²² Tefsîru Bahri'l-Muhît, VI/163, Mısır-1328.

¹²³ Mecma'u'l-Beyan fî Tefsîri'l-Kur'ân, VII/494, Tahran-1373.

¹²⁴ Lübâbu't-Te'vîl, III/244-245, Mısır-1317.

¹²⁵ Cerrahoğlu, s.117.

milliyetçiliği, dolayısı ile diğer ırklara farklı bakma gibi bir eğilimin de söz konusu olabileceğini düşünmekteyiz.

2. Çağdaş Yorumlar

Çağdaş yorumcuların görüşlerini belirtecek olursak son yüz yılımız âlimlerinden yorumlar sunmaya çalışacağız.

- **Said Nursî:** “*Ye'cüc ve Me'cüc, ehl-i garet ve fesad... ve ehl-i hadaret ve medeniyete ecel-i kaza hükmünde iki tâife-i mahlukullahtır.*”¹²⁶

- **Hamdi Yazır:** görüşlerini maddeler şeklinde vermektedir:

Sed hakkında:

- Bu iki dağ kuzeyde doğu tarafında türk toprağının bittiği yerdedir.

Maverâü'nehr olabilir.

- Ermenistan ile Azerbaycan tarafında Türkistan topraklarının bittiği yerdedir. Bu dağlar Kafkas dağları, iki sed arası Demirkapı yeri olmaktadır.

- Kuzeyin son kısımlarında iki yüksek dağdır. Hazkiyal'ın kitabında “âhirü'l-cibriya” denilmektedir ve cibriya ismi Sibirya ismini andırıyor. Bunun ise batı tarafının en son bölgesi, Ural dağları, doğu tarafında da Behreng boğazı tarafları olmasından dolayı önceki sözlerle de ilişkisi vardır.¹²⁷

Yecüc Mecüc hakkında:

- Yecüc Mecüc isimleri Arapçaya başka dilden nakledilmiş Arapça olmayan kelimeler olduğunu savunmaktadır. Nitekim Avrupalılar da bunlara Yagug Magug demişler ve onları şeytan soyundan sayarlarmış. Ortaçağları açan kavimler göçünde Batı Roma imparatorluğunu istila eden Hunlara böyle demişlerdir ki, Barbar deyiminden daha şiddetli demek oluyor.

- Aslı soyu belirsiz, din ve millet tanımaz karma bir insan topluluğudur ki, çıkmaları kıyamet alametlerindedir, yeryüzünü bozacaklardır.

¹²⁶ Said Nursî, *Muhâkemât*, 1. makale, 4. mesele, İstanbul-1993.

¹²⁷ Yazır, Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, 5/390-395.

- Ayrıca Nizameddin Hasen Nişabûrî'nin “Ğarâ'ibül-Kur'ân ve Reğâ'ibül-Furkân” isimli tefsirindeki sûfî yorumlamaya göre Yecüc Mecüc çeşitli tabiat kuvvetleri ki, insanlığa ait yeryüzünde, kabiliyetlerini yaratıldığı gaye dışında kullanarak bozgunculuk yapanlar olarak belirtmektedir.¹²⁸

- **Süleyman Ateş:**

Yecüc Mecüc yirmi iki kabile idi. Zülkarneyn, yirmibir kabilenin önüne sed yapmıştır. Bunlar Âdemoğullarının onda dokuzunu oluştururlar. Yecüc bir kavim, Mecüc de ayrı bir kavimdir. Her kavim içinde dört bin ümmet vardır. Bunların her erkeği, kendinden sonra silah taşıyan bir erkek çocuk bırakmadıkça ölmez. Bunlar Âdemoğlu olmakla beraber dünyanın yıkımı için çalışırlar. Üç sınıfa ayrılırlar:

Bir sınıfı Şam'daki Erz ağacı gibidir, boyları göğe doğru yüzyirmi arşın gelir.

Bir sınıfın boyları ve neleri bir olup yüzyirmi arşındır. Bunlara dağ, demir engel olmaz.

Üçüncü sınıfın yapısı da öyledir ki; herbiri bir kulağını döşek gibi altına serer, öteki kulağını yorgan gibi üstüne örter. Rastladıkları fili, canavarları, yılan ve akrepleri, domuzu, köpeği, her canlıyı ve kendi ölülerini yerler.¹²⁹

Bunların baş tarafı Şam'da, arkaları Horasanda olur. Doğudaki ırmakların, Taberiyye gölünün suyunu içerler. İçlerinde bir karış boyunda insanlar vardır. Ka'b b. Ahbar'a göre bunlar, Âdemoğlunun nadirleridir. Nedeni de şudur: Bir gün Âdem ihtilam olmuş, menisi toprağa karışmış, işte Allah bu sudan Yecüc'ü yaratmıştır.

¹²⁸ Yazır, a.g.e, 5/390-395.

¹²⁹ Ateş, Süleyman, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, 5/326-332, Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul.

Bunlar baba tarafından Âdem'e bitişirler. (ama anaları topraktır) Bahar vakti ülkelerinden çıkar, buldukları her yeşili yer, her kuruyu götürürler.¹³⁰

- “Ye'cüc ve Me'cüc terör estiren bir kavimdir.”¹³¹

• “Ye'cüc ve Me'cüc büyük ve alışılmamış olaylara işaret edilmiş olabilir, bir zamanda olmuş bitmiş bir olay olmayıp zaman zaman tekrarlanan, işaret ettikleri unsurlar değişip birbirinin yerini almaları düşünülebilir. Kıyametin alameti olmaları, ferdin, toplumun, ulusun ve evrenin büyük olayları anlamına gelir.”¹³²

Ayrıca Ye'cüc ve Me'cüc kelime anlamındaki yanmış, alevlenmiş, ısınma, tuzlu ve acı olma anlamlarından hareketle fizik ve biyoloji dünyasında olan büyük olaylara işaret ederler demektir.¹³³

• “Zülkarneyn Hz. Muhammedi, Zülkarneyn'in set yaparak aralarını kapattığı iki dağ Mekke ile Medine'yi, set de Mekke'nin fethi ile sağlanmış olan İslam birliğini, Ye'cüc ve Me'cüc ise inkârcıları temsil etmektedir. Kıyamet yaklaştığında ise inkârcılar dalgalar halinde birbirlerine karışacaklardır.”¹³⁴

• “Cinsiyetleri, zaman ve mekânları bildirilmeyen Ye'cüc ve Me'cüc'ün gerek geçmişte Zülkarneyn zamanında mevcut olup hapsedilmeleri, gerekse kıyamet alameti olarak âhir zamanda ortaya çıkıp, dünyayı fesada vermeleri gibi ifadelerden anlaşılıyor ki, onlar her zaman ve her devirde dünyayı ifsat eden kimselerdir, her milletten olabilirler.”¹³⁵

¹³⁰ Ateş, a.g.e, 5/326-332.

¹³¹ Türe. İskender, Zülkarneyn, İstanbul-1998, s.185.

¹³² Atay. Hüseyin, Kur'ân-ı Kerim ve Türkçe Anlamı, S/E/K yay. Ankara-1995, s.303 deki dipnot.

¹³³ Aynı yer.

¹³⁴ Kuntman. Orhan, Kur'ân-ı Kerim'in Özet Açıklaması, s.295-302, 328.

¹³⁵ Cerrahoğlu, s. 125.

Başka bir düşünüre göre söylenenlerin aksine,¹³⁶ Enbiya 99–101. ayetlerinde Ye'cüc ve Mecüc'le bağlantılı olarak O Gün'den bahsediyor olması göstermektedir ki, **Rabbimin belirlediği gün** ifadesi aslında, *insanın bütün faaliyetlerinin son bulacağı Son Saatle ilgilidir. Fakat son saatin yaklaşmasına ya da yakınlığına ilişkin Kur'ânî atıfların hiç birisi beşerî zaman kavramıyla bağdaşmadığına göre, Taberî'deki açıklamaları, Son Saatin Vuku'unun insan için belirsiz bir süreyi kapsadığı ve inkârcu/bozguncu Ye'cüc Me'cüc kuvvetlerinin zuhurunun Son Saatin Yaklaşmasına delalet eden belirtilerden biri olduğu anlamında geçerli saymak mümkündür.*¹³⁷ Kehf 96–97 ayetlerine dayanarak Ye'cüc ve Me'cüc'ün, belli kavimler ya da varlıklar anlamında değil, fakat Son Saatin gelip çatmasından önce insan uygarlığının bütünüyle yok olmasına yol açacak bir toplumsal felaketler serisi anlamında, bütünüyle temsili bir unsur olduğunu söylemek son derece mantuki olacaktır kanaatindedir.

Süleyman Ateş konuyla ilgili hadisleri zikrettikten sonra şöyle bir not düşmektedir ki; “bu tür hadislerin sözlerinde rekâket ve nekâret vardır. Zan ifade eden ahad haberlerin üzerine itikad kurulmaz. Bir müslümanın bunlara mutlaka inanması gerekmez. Kur'ân'da böyle abartmalı ayrıntılar yoktur. Zülkarneyn kıssası münasebetiyle Yecüc Mecüc'e işaret edilir ki, bu işaretten Yecüc Mecüc'ün güçlü, sayıları çok bir millet olduğu, bunların, gelişmemiş ilkel bir topluluğa saldırılar

¹³⁶ (Klasik müfessirlerden Taberî'nin “*veylün li'l-Arab*” hadisindeki ifadeleri belirli bir tarihi olay için bir ön haber olarak görmüşlerdir. Yani sonraları moğollar ve tatarlarla özdeşleştirilen saldırgan Ye'cüc ve Me'cüc topluluklarının gelecekteki (13. yüzyılda cereyan eden Abbâsî devletini yıkıp, böylece arab siyasal gücünü felce uğratan moğol istilasını önceden haber veren bir ima şeklinde algılamaktadırlar.) saldırılarına dair gaybî bir haber olarak) Esed, Muhammed, *Kur'ân Mesajı Meal-Tefsir*, II/605–606, 100 no'lu dipnottan, Türkçeye çev: Cahit Koçtak, Ahmet Ertürk, *İşaret* yay. İstanbul–1996.

¹³⁷ Aynı yer.

düzenledikleri anlaşılır. Güçlünün zayıfa saldırması dünya kurulalıdan beri görülen normal bir olaydır. Bütün tabiatta var olan bu olgu, insanlar arasında da hala sürmektedir. Zülkarneyn, yaptırdığı sed ile bu mazlum milleti saldırganların taarruzundan korumuştur.”

Enbiya sûresinin 96. ayetinde anlatılan: “Surları açıldığı zaman Yecüc Mecüc’ün her tepeden saldıracaklar” bir kıyamet alameti olarak anlatılır. İşte Yecüc Mecüc diye bir milletin bulunduğu ve bunların, dünyanın sonunda barajlarını aşıp her tepeden diğer milletlere saldıracaklarına inanmak lazımdır. Çünkü bunu Kur’ân söylemektedir. Ama hadis ve tefsir kitaplarında anlatılan efsanevi ayrıntılara inanmak gerekmez. Çünkü bunlara hiç şüphesiz israiliyyât karışmıştır. Ashab-ı Kehf, Zülkarneyn, Yecüc Mecüc kıssaları esasında Kitâb-ı Mukaddes’te vardır. Herhalde yahudi rivayetlerinde bizim hadis şeklinde anlatılan detaylar vardı. İşte Kur’ân, gerek yahudiler arasında, gerek onlardan yayılarak Araplar arasında anlatılan bu kıssaları anlatarak insanlara öğüt vermektedir. Bunların detaylarına, akıl ve mantık dışı ayrıntılarına girmemiştir. Bir başka deyişle rivayetlerin mantık dışı olanlarını ayıklayarak anlatmıştır. Bu bakımdan Kur’ân’da Yecüc Mecüc’ün kim olduğu, nerede yaşadıkları hakkında bir şey zikredilmez. Fakat müfessirler Kur’ân’ın amacına aykırı olarak gayri ilmi haberlere yer vermişlerdir.

Türk boylarının gücünden ürken milletler, özellikle ortadoğu milletleri, onları çok saldırgan millet olarak tanımışlar ve yahudi kaynaklarında anlatılan Yecüc Mecüc olayını daha da işleyerek Türklere yakıştırmışlardır. Oysa Kitâb-ı Mukaddes’te anlatılan kehânet, yahudilerin kendi tarihleri ile ilgilidir. Yahudiler doğudan gelen birçok saldırıya uğramışlardır. Bu saldırıların birinde yurtlarından Babil’e götürülüp orada uzun yıllar esir tutulmuşlardır. İşte Daniel Kitabında işaret

edilen Yecüc Mecüc kavimleri, herhalde onlara saldıran doğu milletlerini kasetmektedir. Bunların Türklerle bir ilgisi yoktur.

Kur'ân-ı Kerîm'de işaret edilen Yecüc Mecüc, rivayetlerde yer aldığı gibi Türk boylarından Tatarlar veya Türklerle soy birliği olan Moğollar olamaz. Çünkü Kur'ân indiği zaman Arapların ve bölgede yaşayan yahudilerin Türk boyları ile bir münasebetleri yoktu. Hatta onların varlığından bile haberdar oldukları şüphelidir. Binaenaleyh onlar arasında Türkler aleyhinde böyle olumsuz bir propogandanın yayılmış olması da düşünülemez. Ortadoğuyu tedirgin eden, Cengiz ve Hülagu akınlarında saldırgan askerlerin yaptıkları dehşet koparan zulümler, hunharlıklar bölgede bütün bir millete karşı nefret uyandırmış ve Türkler aleyhinde böyle olumsuz propagandalar yayılmasına neden olmuştur.¹³⁸

Enbiya 96. âyetteki Yecüc Mecüc bahsinde Süleyman Ateş 95 âyet ile beraber tefsir etmektedir ve şöyle demektedir: “Helak edilmiş olan kentlerin halkı, Yecüc Mecüc’ün önü açılıncaya ve onlar her tepeden akın etmeğe başlayıncaya kadar geri dönmezler. Ancak Yecüc Mecüc’ün önü açıldığı zaman ölmüş olanlar geri dönerler”. Yani **hattâ** kelimesi önceki âyetin devamıdır, **hüm** de kentin halkıdır, Yecüc Mecüc değildir.¹³⁹ Kanaatimizce de yorum doğrudur.

Arab âlimlerini arasında da bu konu hakkında yazıp çizenler mevcuttur. Onların eserlerinde yeni bir şey bulduğumuzu söyleyemeyiz, ancak eski tefsir kitaplarının yazdıklarını tamamıyla görebilirsiniz. Ayrıca Ye'cüc ve Me'cüc'ün Macarlar, Ruslar, türkler, Çinliler, Moğollar olduğunu vurgulayarak malumu ilan

¹³⁸ Ateş, 5/326–332.

¹³⁹ Ateş, 5/524.

etmektedirler.¹⁴⁰ Araplar ve onlardan daha evvel yahudi ve hıristiyanlar türklerden korktukları için, onları Ye'cüc ve Me'cüc olarak vassetmişlerdir görüşü belirtilmektedir.¹⁴¹

Bazı günümüz hadis akademisyenlerinin yorumlarına göre Ye'cüc Me'cüc meselesinin püf noktası şu üç ögenin etrafında oluşur: Ye'cüc Me'cüc, Zülkarneyn ve Sed. Başka bir deyişle *saldırgan, bozguncu kötülük gücü; savunucu ve koruyucu iyilik gücü; engelleme, ortadan kaldırma metotlar, yollar*. Ona göre bu vakıanın belli bir zamanı ve mekânı yoktur. Her yerde olabilir. Mesela Türkiye içinden örnek: Türkiye huzuru ve bütünlüğü - bölücü terör güçleri – her türlü engelleme yolları. Avrupa birliği – Türkiye – bitmez tükenmez müzakereler.

“İslam nuruyla Ye'cüc ve Me'cüc kuvvetleri tamamıyla fethedildikten sonra, yani yeryüzünün bütün türkleri tatarları İslam dinini kabul ettikten sonra, Ye'cüc meselesi de halledilmiş demektir” fikrini belirterek, artık kimseye Ye'cüc ve Me'cüc ismi takılmaması gerektiğini savunuyor. Çünkü Ye'cüc ve Me'cüc'ün müslümanı olmasa gerekir ve Orta Asya bölgelerini de Ye'cüc ve Me'cüc diyarı demekten artık vazgeçilmesi gerektiğini belirtmektedir.¹⁴²

¹⁴⁰ Et-Tevicirî, Hamûr b. Abdullah, *İthâfu'l-Cemâ'a bima cæ fi'l-Fiten ve'l-Melâhim ve eşrâtu's-Sâ'a*, Dâru's-Sami'î; es-Sa'dî, Abdurrahmân b. Nasr b. Abdullah, *Risâletü fi fitneti'r-Ricâli ve Ye'cüc ve Me'cüc*, Dâru İbnü'l-Cevzî, 2003; Medinî, Süleymân, *İmbaratûriyyete Ye'cûce ve Me'cûce*, Dimaşk–1990; Zekeriyya, Hasan, *Ye'cüc ve Me'cüc, Hakikatü Ağrab Mine'l-Hayâl*, Mektebet-ü İbn Sînâ, Kâhire–1991; Abdu'l-Hakîm, Mansûr, *Ye'cüc ve Me'cüc: Mine'l-Vucûdi Hatta'l-Ân*, Dâru'l-Kitâbi'l-Arabiyy, Dimaşk–2004.

¹⁴¹ Cerrahoğlu, s.124.

¹⁴² Carullah, s.15.

Bütün bu görüşlere katılmayarak, sadece Kur'ân'ın belirttiği ile yetinerek, Ye'cüc ve Me'cüc hakkında fazla bir şey söylemeyi abes sayanlar da mevcuttur.¹⁴³

Bu bölümün sonunda şunları söyleyebiliriz ki, her devirde her zamanda insanlar bazı olağan üstü olaylara, rivayetlere büyük ilgi duymuşlar ve duymaya da devam etmektedirler. Kur'ân da bu doğrultuda bize peygamberlerin mucizelerini birer olağan üstü olay sıfatıyla aktarmaktadır. Ancak Hz. Peygamber'in en büyük ve tek mucizesi Kur'ân-ı Kerim olarak kıyamete kadar sürecektir.

Üç ilahî dinin de kıyametle ilgili anlatıları hemen hemen aynı niteliktedir. Yahudilik ve Hıristiyanlıkta buna **apokaliptizm** denilmektedir.¹⁴⁴ Bu apokaliptisizm konusu, İslam düşüncesinde, hadis külliyyatı içerisinde daha çok fiten başlığı altında yer almaktadır. Bu fiten rivayetleri temel olarak dünyanın son zamanlarında ortaya çıkacak Mehdî, Mesîh, Deccâl, Ye'cüc ve Me'cüc gibi şahsiyetleri ve çoğunlukla olağan dışı bir şekilde gerçekleşecek olayları konu almaktadır.

Bu istikbale yönelik ve genellikle kıyametin kopması anına kadar İslam ümmetinin başına gelecek felaket ve musibetlerden söz eden hadisleri, Fiten ve Melâhim hadislerinin, Hadis Edebiyatının enfeksiyon bölgesi olarak adlandırılması da yerinde bir tespittir.¹⁴⁵

Buhari'de Kitâbu'l-Fiten'in 7. bâb'ı "Hiçbir Zaman Geçmez ki, Gelen Ondan Daha Kötü Olmasın" başlığını taşımaktadır. "*Bu kötümser tavır, hayatın akışı içinde ferdî tecrübe ve algılamalara bağlı olarak değişik bölgelerde ve farklı münasebetlerle sürekli dile getirilebilmekteydi*".¹⁴⁶ İster bu alıntı olsun ister yukarıdakiler, anlıyoruz ki hadis edebiyatının kıyametle ilgili bildirdiği haberleri

¹⁴³ Derveze, İzzet, *et-Tefsîru'l-Hadîs*, III/525; Cerrahoğlu, s.125.

¹⁴⁴ Paçacı, Mehmet, *Hadiste Apokaliptisizm veya Fiten Edebiyat*, s.35, *İslâmiyât*, C.I, S.1, 1998.

¹⁴⁵ Ertürk, Mustafa, *Metin Tenkidi (Gayb ve Fiten Hadisleri Örneği)*, s.213, Ankara-2005.

¹⁴⁶ Dere, Ali, *Rivayet Malzemesinde Toplumsal Değişimin İzleri*, s.23, *İslâmiyât*, C.I, S.2, 1998.

sıhhati açısından zayıf olarak değerlendirilmiştir. Bu bölümlerin teşekkülünü de siyasi ve sosyal şartlara bağlayan görüşler bulunmaktadır. Aşağıda bunlardan birine dikkatleri çekmek istiyoruz: “*sıhhatlerinden emin olunması halinde bu tür haberlerden, şartların değişiminin Hz. Peygamber tarafından önceden haber verildiği veya en azından bizzat değişen şartların ibarelere yansıdığı tarzında ikili bir ihtimale dayanarak, her halükarda sosyal-siyasal yapının değiştiği sonucu çıkarılabilir. Özellikle fiten hadisleri ve bunlara dair yorumlar, ilk hicri asırda hissedilen değişimin boyutunu tespiti elverişli görülmektedir. Bu tür haberlerin yorumları, tamamen dönemin çatışmaya varan siyasî huzursuzlukları ile örtüşür mahiyettedir.*”¹⁴⁷ Aşağıdaki pasaj da bu fikri desteklemektedir: “*genelde, içinde bulunulan sosyal yapının olumsuz manada değişmesi şeklinde ifadesini bulan bazı kıyamet alametleri ve karışıklıklara dair haberlerde, hayatın menfi şartlarının ağırlığının, kişinin bir mezar yanından geçerken, **keşke o kabirde onun yerine ben olsaydım***¹⁴⁸ *dedirtecek kadar kendini hissettirdiği açıkça görülmektedir*”¹⁴⁹

Zeyneb bt. Cahş rivayetindeki *veylün li'l-arab – min şerrin kad ikterab* şeklindeki şiirsel ifadenin İbn Abbas ve Ebu Hureyre rivayetlerinde metnin ruhu aynı olmalarına rağmen bulunmayışı kafalarda soru işareti bırakmaktadır. Acaba bu husus Taha Hüseyin’in tespit ettiği gibi, arablar, kıssaları şiirle süslemedikçe dinleyiciler nezdinde fazla itibar kazanamayacağı doğrultusundaki görüşünün bir belirtisi olabilir mi?¹⁵⁰

¹⁴⁷ Dere, a.g.m, s.30.

¹⁴⁸ Muvatta, 241; Buhari, Fiten, 22, 25; Müslim, Fiten, 18.

¹⁴⁹ Dere, A., agm, s.30.

¹⁵⁰ Hüseyin, Taha, *Cahiliye Şiiri Üzerine*, s.102, çev. Şaban Karataş, Ankara Okulu yay. Ankara, 2003.

“Hadisin sahihliği bakımından önemli olan senedler değildir; önemli olan onların öz itibarıyla Kur’ân’ın ruhuyla uyumudur” görüŖünün sahibi¹⁵¹ de, dünyadan el çekmeyi salık veren hadis sahih değildir, içinde yer aldığı hadis kitabı ne olursa olsun fikrini savunmaktadır.

Kanaatimizce de hadis kitabı ne olursa olsun, içerisinde çeliŖkili, Kur’ân’a aykırı ve Hz. Peygamber’in ağzından çıkması mümkün olmayan rivayetler karŖımıza çıkarsa, onları reddetmeyip, sadece bir kenara koymak gerektiği kanaatini belirterek, o konuda Kur’ân’da ne varsa onunla yetinmeye gayret göstermek gerekir diye düşünüyöruz. Hadisleri Kur’ân süzgecinden geçirmek en önemli ölçümüz olmalıdır kanaatine sahip olduğumuzu belirtmek isteriz. O problemlili rivayetler de İslam Kültürünün bir parçası olarak kalacaktır. Eğer illa da bu rivayetlere günümüzden işaretle bularak yorum yapmaya ihtiyaç duyulursa, konuya tam hâkim olarak mantıklı çözümler üretebilecek birileri için bir nevi fırsatlar meydanı olacağı aşıkârdır.

¹⁵¹ İzzetbegoviç, Aliya, *Özgürlüğe Kaçış*, s. 222.

SONUÇ

Ye'cüc ve Me'cüc ile ilgili bu çalışmanın sonucunda ulaştığımız hususlar şunlardan ibarettir. Giriş kısmında kelimenin menşeyini tespit etmeye çalıştık. Ye'cüc ve Me'cüc kelimelerini Arapça ve yabancı asıllı olduğunu iddia edenler mevcuttur. Arapça diyenlere göre, **E-C-C** kökünden türeyen bu sözün çeşitli kalıplar ve vezinlerdeki kullanımı ile alevlenmiş, yanmış, ışınlanma, tuzlu olma, acı olma, yakıcı olma gibi farklı anlamlara sahip olmasıdır. Yabancı asıllı kelime olduğunu savunanlara göre Ye'cüc ve Me'cüc, İbranicedir, Süryanicedir, Yunancadır. Yunancadaki Teos ve Agos kelimelerinin birleşerek Demagog şeklini almıştır ve manası müfsitlikte tezini ileri sürmüşlerdir.

Birinci bölümde Ye'cüc ve Me'cüc ile ilgili halk arasında en yaygın hadis kitapları olan Buharî ve Müslim'in *Sahih*'leri; Tirmizî, Nesâî, Ebû Dâvûd ve İbn Mâce'nin *Sünen*'leri; Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'inde bulabildiğimiz tüm Ye'cüc ve Me'cüc hadislerinin dökümünü yaptık ve sened'lerini incelemeye çalıştık. Bu inceleme esnasında bazı rivayetlerin sened'lerinde bir takım hadis tekniği açısından sakıncalı noktalara rastlanılmıştır.

Her ne kadar Buhari *es-Sahîh* adlı eserine sahih rivayetleri almayı amaç edinmiş ise de, bazı rivayetlerin senedlerinde zayıflıkla tenkid edilen ravilerin bulunduğu da bir gerçektir. Bu bağlamda Zeyneb binti Caş rivayetlerinin birinde, Ebû Said el-Hudrî rivayetlerinin birinde mecruh râvili hadis zikretmiştir. Aynı şekilde Tirmizî'nin İmran b. Husayn ve Huzeyfe b. Esid rivayetlerinde; İbn Mâce'nin Ebu Saîd el-Hudrî rivayetinde; Ahmed'de de Zeyneb binti Caş, İbn Harmale ve Ebu Said el Hudrî rivayetlerinde mecruh ravilere rastlanılmıştır.

Metinler kısmında Ye'cüc ve Me'cüc ile ilgili abartılı kısımlara da rastlanmıştır. Ye'cüc ve Me'cüc bazen insanlar kümesi, bazen olağanüstü bir yaratık,

bazen de vahŖi mahlûk olarak karŖımıza çıkmaktadır. Daha da ileriye gidilerek, bu yaratıkların yaŖadığımız dünyada karŖılıkları olan kavimler zikredilmiŖtir. Ŗöyle ki, bu yaratıklar yer yer Çinliler, Türkler, Moğollar, Macarlar, hatta Ruslar ve İngilizler de olabilmektedirler. Bu yaratıkların çok barbarca yerleri harap ettikleri, halklara saldırılar düzenledikleri, yıkıcı ve korkutucu güç halini almaları söz konusudur.

Ye'cüc Me'cüc bahsi kıyamet alameti olarak büyük rol oynamaktadır. Dolayısı ile bu rivayetlerin sadece geçmişe odaklanmış bir anlatılar olmadığı ortaya çıkar. Bu hususu birçok ilim adamı yorum ve tahminlerinde belirtmiş bulunmaktadırlar. Tek tür kıyamet anlayışından bahsetmek zordur. Her bir bozukluk, sosyal kargaŖa ve her türlü çöküşler bir nevi o toplumun kıyametidir. Kendiliğinden bozulmaya, yok olmaya yol tutmuŖtur.

Temsilen anlatılmaya çalışılan iyilik, kötülük ve bu kötülüğün çaresi – Zülkarneyn, Ye'cüc Me'cüc ve Sed olarak yorumlanmıştır. Buna göre her yerde ve mekânda bu kötü güç ile iyi gücün mücadelesi vardır. Kötülüğü önlemek için her türlü engellemelere, çarelere başvurulmak gerektiği kanaati olmuŖtur.

BİBLİYOGRAFYA

- Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, Matba'atü'l-Meymûniyye, Mısır-1314.
- Albayrak, Halis, *Kur'ân'da İnsan Ğayb İlişkisi*. Şule yay. İstanbul-1993.
- Buhârî, *el-Câmi'us-Sahih*, Mısır-1312.
- Bursevî, İsmail Hakkı, *Rûhul-Beyân*, 5/296, Dâr-u Tıbbâ'atü'l- Amira, 1926.
- Cârullâh, Musa Bigi, *Ye'cüc ve Me'cüc*, Berlin-1933.
- Cerrahoğlu, İsmail, *Yecüc Mecüc ve Türkler*, AÜİFD XX 1975.
- Dere, Ali, *Rivayet Malzemesinde Toplumsal Değişimin İzleri*, *İslâmiyât*, C.I, sayı: 2, 1998.
- Derzeze, İzzet, *et-Tefsîru'l-Hadîs*, Dâru İhyâ-i Kutubi'l-Arabiy, Beyrut-1964.
- Ebû Dâvûd, *es-Sünen*, Mısır-1950.
- Ebû Hayyân, *Tefsîru Bahri'l-Muhût*, Mısır-1328.
- El-Hâzin, *Lübâbu't-Te'vîl*, Mısır-1317.
- Ertürk, Mustafa, *Metin Tenkidi (Ğayb ve Fiten Hadisleri Örneği)*, Ankara-2005.
- Esed, Muhammed, *Kur'ân Mesajı Meal-Tefsir*, İşaret yay. 1996.
- Et-Tabresî, *Mecma'u'l-Beyan fî Tefsîri'l-Kur'ân*, Tahran-1373.
- Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*. İstanbul-1935.
- Hüseyin Atay, *Kur'an Türkçe Çeviri* Ankara- 2002.
- Hüseyin, Taha, *Cahiliye Şiiri Üzerine*, çev. Şaban Karataş, Ankara Okulu yay. Ankara, 2003.
- İbn Adıyy, *el-Kâmil fî Du'afâi'r-Rical*, Beyrut-1997.
- İbn Hacer, *Nüzhetü'n-Nazar Şerhu Nuhbeti'l-Fiker fî Mustalahi Ehli'l-Eser*, Kahire-1975.
- İbn Hacer, *Tehzîbu't-Tehzîb*, Dâr-u Sadr, Beyrut-1325.
- İbn Hişam, *es-Sîretü'n-Nebeviyye*, Beyrut-1975.
- İbn Kesîr, *Tefsîrü'l-Kur'âni'l-Azîm*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut-1987.
- İbn Mâce, *es-Sünen*, Mısır-1953.
- Kırbaşoğlu, Mehmet Hayri, *Hz. İsa'yı Gökten İndiren Hadislerin Tenkidi*, *İslâmiyât* III (2000), sayı:4.
- Kuntman, Orhan, *Kur'ân-ı Kerim'in Özet Açıklaması*. t.y.
- Kurtubî, *el-Câmi' li Ahkâmi'l-Kur'ân*, Kahire-1360.
- Müslim, *es-Sahih*, Kahire 1330.
- Nesefî, *Tefsîru'l-Kur'ân*, Matbaatu'l-Hayriyye, Mısır-1309.

- Paçacı, Mehmet, *Hadiste Apokaliptisizm veya Fiten Edebiyat*, İslâmiyât, C.I, sayı:1, 1998.
- Râzî, Fahrettin, *Mefatihü'l-Gayb*, İst. 1307.
- Taseri, Muhammed b. Cerir, *Târihu'r-Rusûl ve'l-Mülûk*, Brill 1879–1881, I. 211.
- Tirmizî, Ebû İsâ, *es-Sünen* Mısır–1965.
- Türe, İskender, *Zülkarneyn*, İstanbul–1998.
- Uğur, Mücteba, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, Ankara–1992.
- Zebîdî, *Tâcu'l-Arûs*, Dâru'l-Fikr, Beyrut–1994.
- Zehebi, *Mîzânü'l-İ'tidâl fî nakdi'r-Ricâl*, Mekke–1325.
- Zemahşerî, *Keşşaf*, Kahire–1953.